

พฤติกรรมกล้าแสดงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในกิจกรรมศึกษา 5

ปริญญานิพนธ์

ของ

มันทนา เฟื่องฟู

23 S.A. 2523

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานนิคม
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
พฤษภาคม 2522

พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5

บทคัดย่อ

ของ

มันทนา เฟื่องฟู

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

พฤศจิกายน 2522

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 โดยเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนตามตัวแปร การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ภูมิสำเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ และเพศ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 485 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกอยู่ในเกณฑ์น้อย จากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างตามตัวแปรโดยใช้ ~~t-test~~ และ ~~F-test~~ พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแบบที่ต่างกันมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์จากครูแบบประชาธิปไตยมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์จากครูแบบอัตตาธิปไตยอย่างมีความสำคัญทางสถิติ ⁴ นักเรียนที่มีภูมิสำเนาอยู่ในเมืองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่มีภูมิสำเนาอยู่ในชนบทอย่างมีความสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ⁵ นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงและนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนที่บิดามารดาได้รับการศึกษาสูงและนักเรียนที่บิดามารดาได้รับการศึกษาต่ำมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนเพศชายมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีความสำคัญทางสถิติ

จากรายละเอียดของพฤติกรรมในแบบทดสอบทั้งหมด 50 พฤติกรรม พบว่าพฤติกรรมที่นักเรียนกล้าแสดงออกมากที่สุด คือ กล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิด เล่าในสิ่งที่ได้พบเห็นมาซักถามเพื่อนหรือคนอื่น ๆ เมื่อเกิดความสงสัย ยิ้มทักทายกับคนที่รู้จักแต่ยังไม่สนิทสนม กล่าวคำยกย่องชมเชยผู้ที่รักใคร่หรือสนใจต่อหน้า ส่วนพฤติกรรมที่นักเรียนกล้าแสดงออกน้อยที่สุด คือ ผิดนัดกับเพื่อนเมื่อมีธุระจำเป็น ท่อว่าคนที่นับถือเมื่อเขาผิดสัญญา ให้เพื่อนรุ่นน้องคอยเมื่อติดธุระ ขออนุญาตปลูกกรองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน เพื่อนให้ครูทราบว่หมดเวลาเรียนเมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป

THE ASSERTIVE BEHAVIOR OF STUDENTS IN MATHAYOM SUKSA 2
IN EDUCATIONAL REGION 5

AN ABSTRACT

BY

MANTANA PENGNOO

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirote University

November 1979

The purpose of this research was to investigate the assertive behavior of students in ~~mathayon suk~~ suk 2 in educational region 5 with reference to child-rearing practices, teacher-student interactions, domiciles, academic achievement, economic status, parents' academic status, and sex. Through stratified random sampling technique, 485 samples were selected. F-test and t-test were applied in data analysis.

The major findings of this study were as follows:

There were no significant difference between three types of child-rearing practices concerning assertive behavior. The democratic teacher-student interaction had statistically more assertive than autocratic interaction. Statistically significant, the students who live in town were more assertive than those who live in the rural areas. High achievers were significant more assertive than the low ones. It was found that the assertive behavior of students with reference to high and low economic status, parents' academic status were not significant difference. Boys were more assertive than girls because the results were significant difference.

In addition, the results revealed that the assertive behavior of the students was low. It was found, by ranking, that the outstanding behavior that most students responded as high assertive were apologize when being at fault, tell someone frankly about past experiences, ask friends or someone whenever in doubt, give a smile to greet an intimated person, give compliments to someone romantically got involved with or interested in. Behavior ranked as low assertive were break the appointments

made with friends if necessary, take a task to someone respected whenever he breaks the promise, let younger friends keep on waiting when being busy, ask parent's permission to visit and stay overnight at friends' home, and tell the teachers who tend to continue teaching that the time for class is over.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปัญหานี้อย่างรอบคอบแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

..... ประธาน
..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์สมควร อภัยพันธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ ศรีโสภณ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยา . การศึกษาที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคณาจารย์และนักเรียนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียน ในการให้ความสะดวกและความร่วมมือในการทดสอบเพื่อการศึกษาครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์แสวง เอี่ยมวงศ์ ที่กรุณาให้ผู้วิจัยได้ใช้นักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดสอบเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ และขอขอบคุณเพื่อนๆและน้องๆทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ

มันทนา เฟื่องฟู

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	/ ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
	ความสำคัญของการวิจัย.....	5
	ขอบ เขตของการวิจัย.....	5
	ระเบียบวิธีพิเศษ.....	6
2 *	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	เอกสารเกี่ยวกับตัวแปรพฤติกรรมกลุ่มแสดงออก.....	10
	เอกสารเกี่ยวกับตัวแปรเพศ.....	18
	เอกสารเกี่ยวกับตัวแปรภูมิลาเนา.....	20
	เอกสารเกี่ยวกับตัวแปรคานครอบครัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจ และการศึกษาของบิดามารดา.....	21
	เอกสารเกี่ยวกับตัวแปรคานโรงเรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	29
	สมมุติฐานการวิจัย.....	35
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	36
	กลุ่มตัวอย่าง.....	36
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	39
	วิธีรวบรวมข้อมูล.....	47
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47

บทที่	หน้า
๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
การเปรียบเทียบพฤติกรรมกลาแสดงออกของนักเรียนจำแนกตาม	
การอบรมเลี้ยงดู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ภูมิลำเนา	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา	
ของบิดามารดา และเพศ	49
ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบพฤติกรรม	
กลาแสดงออก	52
5 บทข้อสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
บทข้อสรุป	80
ความมุ่งหมายของการวิจัย	80
สมมุติฐานการวิจัย	80
กลุ่มตัวอย่าง	80
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	81
การเก็บรวบรวมข้อมูล	82
การวิเคราะห์ข้อมูล	83
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
อภิปรายผล	87
ข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	98
ภาคผนวก	107

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนนักเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียน อำเภอ จังหวัด และเพศ	36
2	กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ภูมิลำเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การศึกษาของพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดู และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน.....	38
3	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
4	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
5	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมกลาง แสดงออกของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับกวีอบรมเลี้ยงดูต่างกัน.....	49
6	เปรียบเทียบพฤติกรรมกลางแสดงออกของนักเรียนตามตัวแปร ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ภูมิลำเนา ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาของพ่อแม่ และเพศ	50
7	ค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อของแบบทดสอบพฤติกรรมกลางแสดงออก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย.....	52
8	ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อของแบบทดสอบพฤติกรรมกลางแสดงออก ค่าการ เบิกเผยข้อจำกัดส่วนตัว เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย.....	57
9	ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อของแบบทดสอบพฤติกรรมกลางแสดงออก ค่าการริเริ่มการติดต่อในสังคม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย...	58

10	ภาคคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อของแบบทดสอบพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ด้านการกล้าแสดงออกในเหตุการณ์ที่ควรได้รับสิทธิ เรียง ลำดับจากมากไปหาน้อย.....	59
11	ภาคคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อของแบบทดสอบพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ด้านการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ และการตอบสนอง ในทางลบ...เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย.....	61
12	ภาคคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อของแบบทดสอบพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ด้านการแสดงความเป็นตัวของตัวเอง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย	62
13	ภาคคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อของแบบทดสอบพฤติกรรมการกล้าแสดงออก ด้านการปฏิเสธที่จะทำตามผู้อื่น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย	63
14	พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย(จำนวน 318 คน)มีน้อย.....	64
15	พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย(จำนวน 53 คน)มีน้อย.....	65
16	พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย(จำนวน 61 คน)มีน้อย....	66
17	พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ได้รับ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย (จำนวน 418 คน)มีน้อย.....	67
18	พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ได้รับ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตย (จำนวน 36 คน)มีน้อย.....	68

ตาราง	หน้า
19 พฤศจิกายน 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่มีภูมิลำเนา อยู่ในเมือง(จำนวน 226 คน)มีน้อย.....	69
20 พฤศจิกายน 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่มีภูมิลำเนา อยู่ในชนบท(จำนวน 259 คน)มีน้อย.....	70
21 พฤศจิกายน 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่มีบิดามารดา ได้รับการศึกษาสูง(จำนวน 35 คน)มีน้อย.....	71
22 พฤศจิกายน 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่มีบิดามารดา ได้รับการศึกษาต่ำ(จำนวน 365 คน)มีน้อย.....	72
23 พฤศจิกายน 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ครอบครัวย มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง(จำนวน 65 คน)มีน้อย.....	73
24 พฤศจิกายน 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ครอบครัวย มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ(จำนวน 170 คน)มีน้อย.....	74
25 พฤศจิกายน 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง(จำนวน 123 คน)มีน้อย.....	75
26 พฤศจิกายน 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่ำ(จำนวน 185 คน)มีน้อย.....	76
27 พฤศจิกายน 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนเพศชาย (จำนวน 276 คน)มีน้อย.....	77
28 พฤศจิกายน 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนเพศหญิง (จำนวน 209 คน)มีน้อย.....	78

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากปรากฏการณ์ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน และที่บันทึก เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จะเห็นว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีชีวิตสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับซึ่งกันและกัน และความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันนี้มีผลต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพของมนุษย์ด้วย มนุษย์เป็นปัจจัยหรือทรัพยากรที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ดังนั้นในฐานะที่นักเรียนและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ จึงย่อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต บุคลิกภาพที่ดีของ เยาวชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

แต่เนื่องจากสภาพสังคมไทยปัจจุบันกำลังอยู่ในระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทำให้ทุกคนที่อยู่ในสังคมต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลา สภาพสังคมเช่นนี้ทำให้สมาชิกในสังคมเกิดความวิตกกังวลใจ ความคับข้องใจ เกิดปัญหาทางอารมณ์ ทำให้การดำรงชีวิตไม่ราบรื่น ตกอยู่ในภาวะเสื่อมโทรมทางสุขภาพจิต ดังนั้นจะเห็นได้จากจำนวนของผู้มีปัญหาด้านจิตใจที่เพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ อย่างน่าวิตก กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2500 มีจำนวนคนไข้โรคจิตโรคประสาทรับการรักษาในโรงพยาบาลของรัฐ จำนวน 7,733 คน เป็นคนไข้นอก 7,552 คน คนไข้ใน 181 คน (อรทัย ชื่นมนุญย์ 2518 : 25) พอถึงปี พ.ศ. 2520 จำนวนคนไข้เพิ่มปริมาณขึ้นเป็น 411,481 คน เป็นคนไข้นอก 377,635 คน คนไข้ใน 33,846 คน (กองสุขภาพจิต 2521 : 4 - 5) ผู้ป่วยส่วนมากเป็นคนรุ่นหนุ่มสาว ปรากฏการณ์เช่นนี้เป็นไปตามผลการศึกษานักจิตวิทยาวัยรุ่นส่วนมากที่วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นวัยแห่งการปรับตัว เป็นวัยแห่งปัญหา มีความเครียดทางอารมณ์สูง และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าบุคคลที่มีปัญหาด้านจิตใจและอารมณ์เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเบี่ยงเบนไปจากปกติ

๕๐ ปัญหาด้านบุคลิกภาพที่สำคัญมากปัญหาหนึ่งในสังคมไทยปัจจุบันคือ ปัญหาความบกพร่องในพฤติกรรมกลาแสดงออก (ละเอียก ชูประยูร 2521 : 7) ความบกพร่องในพฤติกรรมกลาแสดงออก

เป็นส่วนหนึ่งของความบกพร่องทักษะทางสังคมซึ่งพบได้ทั้งในคนธรรมดาและในคนไข้โรคจิตเวชต่าง ๆ การกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและถูกต้องนั้นมีความสำคัญมากเพราะในชีวิตประจำวันมนุษย์เราต้องมีการติดต่อโต้ตอบกับบุคคลอื่น ๆ หากไม่สามารถแสดงการโต้ตอบออกไปอย่างเหมาะสมตามความรู้สึกที่แท้จริงของตนแล้ว ก็ทำให้ต้องเก็บมาคิด มาวิตกกังวล และคนที่ไม่กล้าแสดงออกจะพลาดโอกาสที่จะได้รับในสิ่งที่ตนต้องการ แต่จะยอมในสิ่งที่ไม่ต้องการ ผลก็คือตนเองไม่มีความสุข อยู่ในสังคมด้วยความยากลำบาก และอาจเป็นโรคจิตโรคนประสาทในที่สุด

ผลเสียดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อการพัฒนาทั้งในส่วนบุคคลและประเทศชาติดังได้กล่าวมาแล้วว่า "คน" เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาประเทศเหนือสิ่งอื่นใด จุดประสงค์ของการพัฒนาคนก็คือ การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะและพฤติกรรมไปในทิศทางที่จะสนับสนุนและไม่ขัดขวางการพัฒนาประเทศชาติโดยส่วนรวม การที่บุคลิกภาพของคนจะพัฒนาไปในทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับรากฐานหลายประการ เช่น อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว อิทธิพลของสถานศึกษาอันได้แก่ ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ตลอดจนสภาวะแวดล้อมอื่น ๆ ในสังคม กล่าวโดยสรุปได้ว่า ขบวนการสังคมประกิต (Socialization) ทุกอย่างมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ นั่นคือ ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับตั้งแต่เริ่มต้นของชีวิตเป็นต้นมาเป็นสาเหตุสำคัญยิ่งที่ทำให้เขามีบุคลิกภาพเช่นไร โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก * ความกล้าแสดงออกของคนมีใช้ลักษณะที่ก่อตัวขึ้นได้เอง แต่เป็นส่วนของการตอบสนองที่ได้รับจากการเรียนรู้จากสังคม และมีพัฒนาการมาตามลำดับ ความกล้าแสดงออกเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ตนได้รับจากพ่อแม่ และบุคคลที่มีอิทธิพลในชีวิตของเขา เช่น ครู ญาติพี่น้อง แรทฮัส (Rathus. 1978 : 82) กล่าวว่า ความกลัว ตลอดจนเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ผู้ใหญ่สร้างให้แก่เด็กจะเป็นตัวระงับความกล้าแสดงออกไม่ให้ปรากฏออกมา

ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกนั้นเป็นสิ่งสำคัญในอันที่จะปลูกฝังบุคลิกภาพที่เหมาะสมให้แก่เด็ก ถ้าสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับลูกไม่ดีพอ เนื่องจากการปฏิบัติตนของพ่อแม่ไม่ถูกต้องจะทำให้เด็กไม่อาจปฏิบัติหรือไม่เข้าใจว่าตนจะวางตนอย่างไรจึงจะเหมาะสม ถ้าเด็กมีชีวิตเริ่มต้นที่ดี

ก็ย่อมเป็นพื้นฐานที่มีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับการที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ทั้ง เซ็น ฮัล และลินด์เซย์ (Hall and Lindzey, 1962 : 51) ได้เสนอความคิดของฟรอยด์นักจิตวิเคราะห์คนสำคัญไว้ว่าระยะ 5 - 6 ปีแรกของชีวิตเป็นระยะสำคัญที่สุดที่จะเป็นตัวชี้นำบุคลิกภาพของคนในอนาคตว่าจะเป็นเช่นไร และในช่วงชีวิตนี้พ่อแม่หรือคนเลี้ยง เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลที่สุด พ่อแม่จึงควรได้เริ่มต้นเลี้ยงดูเด็กของตนให้เหมาะสมถูกต้องเสียแต่เนิ่น ๆ เพื่อจะได้คาดหวังได้ว่าในอนาคตเด็กจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การอบรมเลี้ยงดูเด็กมีหลายวิธีทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการของพ่อแม่แต่ละวิธีย่อมมีผลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของลูกทั้งในปัจจุบันและอนาคตแตกต่างกัน

นอกจากบ้านแล้วโรงเรียนก็เป็นองค์กรทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็ก เพราะในโรงเรียนมีระบบปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์กรนั้น เช่น ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับตัวแทนอื่น ๆ ของโรงเรียน โดยเฉพาะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้นมีอิทธิพลต่อความสำเร็จและพฤติกรรมของนักเรียนมาก โดยที่บางทีครูเองก็นึกไม่ถึง เฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันชีวิตของคนต้องเหน็ดเหนื่อย ต้องแข่งขัน การล้มเหลวของชีวิตครอบครัวมีมากขึ้น ทำให้ครอบครัวต้องสูญเสียหน้าที่บางประการไป เช่น การควบคุมเอาใจใส่ลูกเพราะไม่มีเวลา ครูจึงมีอิทธิพลต่อเด็กมากขึ้น เด็กใช้เวลาเกือบหนึ่งในสามอยู่ในความดูแลอย่างใกล้ชิดของครู ครูจึงทำหน้าที่เปรียบเสมือนพ่อแม่คนหนึ่งของเด็ก และลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ก็คล้ายคลึงกับลักษณะปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนเพียงแต่ต่างช่วงเวลาและสถานที่กันเท่านั้น กล่าวคือ เมื่อเด็กอยู่ในระยะเบาะวัยเด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่ขณะอยู่บ้าน ครั้นเมื่อเด็กเติบโตขึ้นจนถึงระยะเข้าโรงเรียน เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับครู ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับพ่อแม่นั่นเอง ซึ่งประคอง ประสิทธิ์พร (ประคอง ประสิทธิ์พร 2519 : 14) กล่าวว่า ครูมีอิทธิพลเช่นเดียวกับพ่อแม่

อย่างไรก็ตามเนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนามีลักษณะสังคมทวิลักษณ์ (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ 2518 : 21) กล่าวคือ ชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่อยู่ในเมืองและในชนบทแตกต่างกัน สังคมในเมืองมีลักษณะเป็นสังคมพานิชยกรรม และอุตสาหกรรม เป็นแหล่งรวมการผลิตการค้า ตลอดจนวัฒนธรรมสมัยใหม่ ส่วนสังคมชนบทนั้นมีลักษณะสังคมปฐมภูมิ มีการเกษตรกรรมเป็นหลัก

ระเบียบประเพณีวัฒนธรรมทั้ง เติมยังค่อนข้างเหนียวแน่นอยู่ ซึ่งลักษณะของความแตกต่างนี้ย่อมมีผล ทำให้บุคลิกภาพของคนในชนบทและในเมืองแตกต่างกัน นอกจากนั้นวีรยุทธ วิเชียรโชติ (วีรยุทธ วิเชียรโชติ 2516 : 16) ยังได้กล่าวถึงลักษณะสังคมของประเทศที่กำลังพัฒนาเช่นประเทศไทย ว่าเป็นลักษณะของสังคมที่เริ่มจากสังคมไมตรีสัมพันธ์ และค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปสู่ลักษณะของสังคมสัมฤทธิ์สัมพันธ์ ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงนี้ย่อมเกิดขึ้นจากในเมืองก่อนแล้วจึง เคลื่อนตัวสู่ชนบท ซึ่งทำให้เชื่อได้ว่าพฤติกรรมของคนในเมืองและในชนบทแตกต่างกัน

ทั้งกล่าวมาแล้วจะเห็นว่าสภาพแวดล้อมทางสังคม พื้นฐานทางครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนปฏิสัมพันธ์ที่ได้รับจากครูมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลอย่างมาก ดังนั้นบ้านและโรงเรียน จึงควรมีความสัมพันธ์ที่ติดต่อกัน ร่วมมือกันในอันที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรม กล้าแสดงออกของวัยรุ่นไทย โดยมุ่งศึกษาว่าสภาพสังคม และขบวนการสังคมประกิด เช่น การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ปฏิสัมพันธ์ที่ได้รับจากครูที่แตกต่างกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนฐานะทางเศรษฐกิจ และระดับการศึกษาของพ่อแม่ จะเป็นสาเหตุทำให้บุคคลมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่างกันหรือไม่ การที่ผู้วิจัยเลือกศึกษานักเรียนวัยรุ่นนี้เนื่องจากวัยรุ่นเหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป ถ้าวัยรุ่นเหล่านี้เป็นประชากรที่ขาดคุณภาพ สุขภาพจิตเสื่อม การพัฒนาประเทศย่อมประสบความล้มเหลว และความกล้าแสดงออกเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความสำคัญมากลักษณะหนึ่งในการที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ปัจจุบัน เยาวชนไทยจึงควรได้รับการฝึกให้รู้จักแก้ปัญหา กล้าแสดงความคิดอย่างอิสระเสรี มีเหตุผล ตามสิทธิและความรู้สึกของตนเองในทิศทางที่จะนำความสำเร็จมาสู่ตนและประเทศชาติ ประกอบกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นเรื่องที่ได้รับการสนใจศึกษากันอย่างกว้างขวางในต่างประเทศ รวมทั้งมีการจัดโปรแกรมการรักษาเพื่อแก้ไขความบกพร่องด้านนี้ด้วย แต่ในประเทศไทยปรากฏว่ายังไม่มี การศึกษาปัญหานี้กันอย่างจริงจังเลย จึงเชื่อว่าผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ นักการศึกษา และผู้ปฏิบัติงานแนะแนวอย่างมาก

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ กับพฤติกรรมกล้าแสดงออก
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบต่าง ๆ กับพฤติกรรมกล้าแสดงออก
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนระหว่างนักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในเมืองกับในชนบท ระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับต่ำ ระหว่างนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกับต่ำ ระหว่างนักเรียนที่พ่อแม่มีการศึกษาสูงกับต่ำ และระหว่างเพศ
4. เพื่อจัดอันดับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการศึกษาครั้งนี้จะช่วยให้พ่อแม่ ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนได้ทราบว่า การที่นักเรียนบางคนไม่ค่อยกล้าแสดงออกของคนนั้นมีสาเหตุอันใด เช่น วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน ถิ่นที่อยู่อาศัย เป็นต้น เพื่อจะได้หาวิธีป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมได้อย่างเหมาะสมต่อไป
2. ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้เห็นแนวทางในการจัดปรับปรุงบริการแนะแนวให้มีประสิทธิภาพได้เพิ่มขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายหญิง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2521 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา 5 คือโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี

2. ตัวแปรที่จะศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ก. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

- ภูมิลาเนา
- ชนิดของการอบรมเลี้ยงดู
- ฐานะทาง เศรษฐกิจของครอบครัว
- การศึกษาของพ่อแม่
- ชนิดของปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
- ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน
- เพศ

ข. ตัวแปรตาม

- พฤติกรรมกล้าแสดงออก

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2521

๒. พฤติกรรมกล้าแสดงออก หมายถึง การแสดงออกของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ ที่เหมาะสมตามสิทธิที่บุคคลมีต่อบุคคลอื่นโดยปราศจากความเกรงกลัวและความวิตกกังวล และ พฤติกรรมที่แสดงบานั้นเป็นที่ยอมรับในสังคมประชาธิปไตย พฤติกรรมกล้าแสดงออกที่ออกมาเป็น กระแสโดยแบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออก

3. ภูมิลาเนา หมายถึง ถิ่นฐานที่ครอบครัวของนักเรียนตั้งอยู่มานานที่สุด แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- ในเมือง หมายถึง ภูมิลำเนาที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล หรือในรัศมี 1 กิโลเมตร จากเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

— ชนบท หมายถึง ภูมิลาเนาที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล หรือสุขาภิบาล และในชนบทที่ห่างไกลออกไปในรัศมีเกิน 1 กิโลเมตร

4. พ่อแม่ หมายถึง บิดามารดา หรือผู้ปกครองที่เป็นผู้เลี้ยงดูหรือเคยเลี้ยงดู หรือใกล้ชิดสนิทสนมกับนักเรียนเป็นระยะเวลานานที่สุด

5. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ซึ่งสามารถแยกให้เห็นเด่นชัดใน 3 ลักษณะ คือ แบบประชาธิปไตย แบบอิตาเลียน และแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งได้จากการทดสอบความรู้สึกของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

— การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม พ่อแม่มีความอดทน ไม่ตามใจ หรือเข้มงวดจนเกินไป รู้จักยอมรับนับถือในความสามารถของลูก ให้ความร่วมมือกับลูกในโอกาสอันเหมาะสม การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้วัดออกมาเป็นคะแนนโดยแบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

— การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับความรักจากพ่อแม่เท่าที่ควร ถูกปล่อยให้ทำอะไรได้ตามชอบใจ พ่อแม่ไม่ค่อยเอาใจใส่ช่วยเหลือแนะนำ เด็กมีเวลาอยู่ร่วมกับพ่อแม่น้อย และเด็กมีอิสรภาพมากเกินไป การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้วัดออกมาเป็นคะแนนโดยแบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

— การอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียน หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ให้การอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าถูกบังคับกดขี่ ขาดความอบอุ่น ไม่มีเสรีภาพเท่าที่ควร พ่อแม่มักตั้งกฎเกณฑ์และบังคับนักเรียนปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงจิตใจและความต้องการของนักเรียน ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความสามารถ การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้วัดออกมาเป็นคะแนนโดยแบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียน

6. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง ปริมาณการมีเงินค่าใช้จ่ายของสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจากรายได้รวมของสมาชิกที่ได้รับในแต่ละเดือน แบ่งเป็น

— ฐานะทางเศรษฐกิจสูง หมายถึง บิคมาราคาหรือผู้ปกครองมีรายได้โดยเฉลี่ยมากกว่า 4,000 บาท ต่อเดือน

— ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ หมายถึง บิคมาราคามีรายได้โดยเฉลี่ยน้อยกว่า 2,000 บาท ต่อเดือน

7. การศึกษาของพ่อแม่ หมายถึง ระดับการศึกษาของบิคมาราคา หรือผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยถือตามผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงเป็นเกณฑ์ แบ่งเป็น

— การศึกษาสูง หมายถึง ได้รับการศึกษาสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

— การศึกษาต่ำ หมายถึง ได้รับการศึกษาถึงเท่านั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ลงมา

8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการสอบครั้งสุดท้ายประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2521 ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น

— ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง เกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป หรือตั้งแต่ 75 เปอร์เซนต์ขึ้นไป

— ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง เกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.40 หรือต่ำกว่า 60 เปอร์เซนต์ลงมา

9. ครู หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้สอนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งที่สอนอยู่ในอดีตและ

ในปัจจุบัน และมีพฤติกรรมเป็นที่พึงใจของกลุ่มตัวอย่าง ไม่ว่าจะเป็นในค่านวทหรือลบ

10. ปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน หมายถึง การแสดงออกของครูที่แสดงต่อนักเรียน ในด้านการเรียนการสอนและการปกครองทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน แยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย และแบบอัทธินิยม โดย ซึ่งได้จากการทดสอบความรู้สึกของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีการแสดงออกของครูในแบบต่างๆ

– ปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย หมายถึง การแสดงออกของครูที่แสดงต่อนักเรียนซึ่งนักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าได้รับความยุติธรรม ครูให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ให้ความสนทนสนม ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ถ้าจะมีการลงโทษ จะอธิบายให้นักเรียนทราบเสียก่อน ปฏิสัมพันธ์แบบนี้วัดออกมาเป็นคะแนนโดยใช้แบบทดสอบปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย

– ปฏิสัมพันธ์แบบอัทธินิยม หมายถึง การแสดงออกของครูต่อนักเรียนซึ่งนักเรียนรู้สึกตนเองถูกบังคับกดขี่ ครูมักตั้งกฎเกณฑ์และบังคับให้นักเรียนปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงจิตใจและความต้องการของนักเรียน ครูกำหนดเนื้อหา วิธีสอนและกิจกรรมต่างๆโดยนักเรียนไม่มีส่วนร่วม ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความสามารถ ปฏิสัมพันธ์แบบนี้วัดออกมาเป็นคะแนนโดยใช้แบบทดสอบปฏิสัมพันธ์แบบอัทธินิยม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารเกี่ยวกับทวิแปรพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ละเอียก ชูประยูร (ละเอียก ชูประยูร 2521 : 7) ให้ความหมายของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่า "พฤติกรรมกล้าแสดงออก เป็นการแสดงออกของความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่เหมาะสมของบุคคลตามสิทธิต่อบุคคลอื่น และเป็นการแสดงออกที่มีเหตุผล เป็นที่ยอมรับของสังคม" ซึ่งผู้สนใจศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกหลายท่านในต่างประเทศ เช่น แรทซุส และเนวิด (Rathus and Nevid. 1978 : 81 - 82) เฟลนเดอร์ส (Flanders. 1977 : 218) ไวลเป้ (Wolpe. 1973 : 81) เฟนสเตอร์ไฮม์ และแบร์ (Fensterheim and Baer. 1975 : 20) ก็ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้คล้ายคลึงกัน พอสรุปได้ว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยเน้นที่เสรีภาพของอารมณ์ การปราศจากความวิตกกังวล และสิทธิ เป็นสำคัญ

อาร์โนล ดาซารุส (Fensterheim. 1975 : 25 citing Lazarus. 1968 : 83 - 89) กล่าวว่า การที่บุคคลเพียงแต่รู้ว่าตนมีความรู้สึกเช่นไรนั้น ไม่เป็นการเพียงพอ แต่ต้องแสดงความรู้สึกของตนออกมา และต้องแสดงออกอย่างเหมาะสมด้วย พฤติกรรมกล้าแสดงออกเป็นการแสดงเสรีภาพของอารมณ์ เพื่อรักษาไว้ซึ่งสิทธิของตนเอง ซึ่งประกอบด้วย

1. รู้สิทธิของตนเอง
2. ลงมือกระทำเพื่อรักษาสีตินั้น
3. การกระทำเพื่อรักษาสีตินั้นก็เพื่อรักษาเสรีภาพของอารมณ์

คนที่ไม่อาจรักษาสีติของตนไว้ได้ เป็นคนที่ปราศจากเสรีภาพทางอารมณ์จะมีความรู้สึกอึดอัด หวาดหวั่น และในที่สุดเนื่องจากความต้องการเสรีภาพอย่างรุนแรง บุคคลผู้นั้นก็อาจจะแสดงพฤติกรรม

ที่ไม่เหมาะสมออกมา นอกจากนั้นการที่บุคคลตระหนักถึงสิทธิของตัวเอง เขาจะต้องตระหนักและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นด้วย

ส่วนแกมบริล และริชชี (Gambrill and Richey. 1975 : 551) ให้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าผู้ใดมีความกล้าแสดงออกหรือไม่ โดยพิจารณาจากน้ำหนักของความไม่สบายใจหรือความวิตกกังวล (discomfort or anxiety) และความถี่ของการกระทำพฤติกรรมนั้น โดยถือว่าหากมีความไม่สบายใจมากเมื่อทำพฤติกรรมนั้น และมีความถี่ในการกระทำน้อย แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นขาดความกล้าในการแสดงออก

ในวงการจิตวิทยาเชื่อกันว่าการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นเพียงใดนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ เป็นกระบวนการของพฤติกรรมตอบสนองที่ถูกวางเงื่อนไข และเป็นประสบการณ์สะสมจากอดีต (Wolpe. 1958 : 99, Wolpe. 1973 : 80, Fensterheim. 1975 : 22 - 23, Smith. 1975 : 22 - 23, Rathus and Nevil. 1978 : 82 - 83) ซึ่งอธิบายได้โดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ โดยเฉพาะทฤษฎีการวางเงื่อนไขของพาฟลอฟ (Pavlov) นักสรีรวิทยาชาวรัสเซีย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของคนเกิดเพราะมีสิ่งเร้า การค้นพบของพาฟลอฟในส่วนที่อธิบายถึงพฤติกรรมกล้าแสดงออกได้ค่อนข้างชัดเจนคือ เรื่องการกระตุ้น (excitation) และการระงับ (inhibition) (Fensterheim. 1975 : 22 - 23)

การกระตุ้น เป็นกระบวนการของสมองที่ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ แข็งแกร่งขึ้น และยังทำให้เกิดมีพฤติกรรมตอบสนองเงื่อนไขใหม่ ๆ

การระงับ เป็นกระบวนการลด หรือระงับกิจกรรมและการเรียนรู้ใหม่

ได้มีการพัฒนาหลักการทั้ง 2 ประการนี้มาตามลำดับ เพื่อใช้ช่วยในการฝึกให้บุคคลมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยถือว่า บุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่เป็นตัวของตัวเอง เป็นอิสระ หากแรงกระตุ้นมีอำนาจมากกว่า ในทางตรงข้ามเมื่อแรงระงับมีอำนาจมากกว่า จะทำให้ไม่เป็นตัวของตัวเอง ทำให้ในสิ่งที่ไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของตนเอง แรงระงับหากมีมากเกินไปเป็นต้นเหตุให้เกิดความทุกข์

นอกจากนั้น เฟนสเตอร์ไฮม์ (Fensterheim. 1975 : 174 - 175) ยังเสนอข้อคิดว่า คนเราสามารถควบคุมและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้โดยการจัดสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมีส่วนช่วยให้เป็นคนกล้าแสดงออกอย่างแท้จริง การเอาชนะและความภูมิใจตนเองได้ เป็นลักษณะสำคัญของความกล้าแสดงออก ดังแผนผังต่อไปนี้

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ → ความพึงพอใจ → เพิ่มความภูมิใจในตนเอง

สมิธ (Smith. 1975 : 5 - 10) เชื่อว่า พฤติกรรมตอบสนองของบุคคลเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคมมาก โดยกล่าวว่าแม้คนกับสัตว์จะมีลักษณะร่วมกันทางสรีระและระบบประสาทอัตโนมัติ ซึ่งควบคุมพฤติกรรมในการปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ต่อไป โดยใช้การปรับตัว 2 แบบคือการต่อสู้ และการถอยหนี แต่มนุษย์ก็เหนือกว่าสัตว์ที่มีสมองในการคิด การจำ และมีภาษาช่วยในการติดต่อสื่อสารกัน ทำให้การตอบสนองสิ่งเร้าทางสังคมของมนุษย์นั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อและความคิด ซึ่งได้รับการเรียนรู้สะสมมาแต่เยาว์วัย ซึ่ง เฟนสเตอร์ไฮม์ (Fensterheim. 1975 : 20) กล่าวว่า บุคคลที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็ก เช่น พ่อแม่ ครู ญาติพี่น้อง และบุคคลใกล้ชิดอื่น ๆ เป็นตัวการทำให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นคนไม่กล้าแสดงออก โดยการห้ามทำ ห้ามพูด ตามสิทธิที่เขา มีอยู่ รวมทั้งการลงโทษด้วย ทำให้เด็กโยงความสัมพันธ์ระหว่างความเจ็บปวดและการกล้าแสดงออก เกิดความคิดว่า การเป็นคนดี คือ การเก็บและการไม่แสดงตัว ส่วนการแสดงความต้องการที่แท้จริงของตนเอง เป็นสิ่งชั่วร้าย เป็นความก้าวร้าว

แรทซุส ได้ยกตัวอย่างการสกัดกั้นความกล้าแสดงออกของคนที่มีชื่อเสียงตัวอย่างหนึ่ง คือ การทดลองของรัตสัน (Rathus. 1978 : 82) ในปี 1909 ในเรื่องการวางเงื่อนไขให้เกิดความกลัว ซึ่งทดลองกับเด็กชายอายุ 11 เดือน ชื่อ Albert โคเฟรกติ Albert ชอบเล่นกับหนูขาว ในการทดลองรัตสันจะทำให้มีเสียงดังทุกครั้งที่ Albert เห็นหนูขาว เมื่อทำซ้ำหลาย ๆ ครั้งทำให้หนูน้อยกลัวหนูขาวและสิ่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายหนูขาว ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

ความกลัวและความวิตกกังวลของ เด็ก เป็นผลของการ เรียนรู้จากการถูกลงโทษในอดีต เป็นการวางเงื่อนไข อิงแรทชูส กล่าวเพิ่มเติมว่าเมื่อเด็กโตขึ้น แม้จะไม่สามารถระลึกถึง เหตุการณ์ที่ผ่านมาได้ แต่ผลของมันก็ยังคงอยู่ และก่อให้เกิดพฤติกรรมในลักษณะยับยั้งชั่งใจ

เฟลนเดอร์ (Flanders. 1977 . 212) อธิบายถึงแหล่งกำเนิดของพฤติกรรม ไม่กล้าแสดงออก โดยอ้างอิงถึงแนวคิดของ ลอส และเวอร์เบอร์ ไว้ว่ามีสาเหตุมาจาก

1. ไม่เคยเรียนรู้ว่าเมื่ออยู่ในสังคมและต้องสัมผัสพหุภาพกับคนอื่นต้องปฏิบัติตัวเช่นไร จึงจะเหมาะสม

2. เกิดจากความวิตกกังวล

ส่วนเฟนสเตอร์ไฮม์ (Fensterheim. 1975 : 176) กล่าวว่าคนที่บุคคลไม่สามารถเป็นตัวของตัวเองได้นั้น เนื่องจาก

1. ไม่เคยเรียนรู้ทักษะในการปรับเปลี่ยนตัวเอง
2. ความเฉื่อยชา
3. จิตใจไม่เข้มแข็ง

และได้จำแนกลักษณะของผู้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกและลักษณะของผู้ไม่กล้าแสดงออก ไว้ดังนี้ (Fensterheim. 1975 : 37 - 42)

ลักษณะของผู้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออก

1. มีอิสระในการ เปิดเผยตนเองทั้งคำพูดและการกระทำ กล้าแสดงให้ปรากฏว่าตนเองมีความต้องการและความรู้สึกอย่างไร
2. มีความสามารถในการติดต่อกับคนทั่วไป ทั้งคนแปลกหน้า เพื่อน และคนในครอบครัว ซึ่งการติดต่อกันนั้นต้องเปิดเผย ตรงไป ตรงมา ซื่อสัตย์ และเหมาะสมกับบุคคล
3. กระตือรือร้นต่อชีวิต กระทำในสิ่งที่ เป็นความต้องการของตนเองโดยไม่เฉื่อยชา
4. รู้จักจากัดของตนเอง ไม่ถือมั่นเอาชนะในสิ่งที่รู้ว่าไม่อาจเอาชนะได้ แต่จะต่อสู้ในสิ่งที่คิดว่าถูกต้อง เพื่อความภูมิใจในตนเอง

บุคคลที่ไม่กล้าแสดงออกมีลักษณะ ดังนี้

1. ซื่อาย ขลาดกลัว ยอมให้ตนเองตกเป็นทาสของคนอื่น ไม่กล้าพูด แสดงความคิดเห็นเป็นคนเฉื่อยชาในทุกสถานการณ์ เมื่อผู้อื่นทำให้ตนเดือดร้อน เช่น เหยียบเท้า ตนเองกลับเป็นฝ่ายขอโทษแสดงความเสียใจเสียเอง
2. มีปัญหาในการติดต่อกับคนอื่น โดยขาดคุณลักษณะของความเปิดเผย ตรงไป ตรงมา ซื่อสัตย์ และเหมาะสมกับบุคคล เวลา และสถานที่
3. กล้าแสดงออกครั้ง ๆ กลาง ๆ คือ กล้าแสดงในสิ่งหนึ่ง แต่ไม่กล้าแสดงออกในอีกสิ่งหนึ่ง ไม่มีความสม่ำเสมอในการกล้าแสดงออก
4. มีพฤติกรรมบกพร่อง เช่น ไม่กล้าสบตาผู้อื่นในขณะสนทนากัน พูดน้อย ไม่กล้ายื่นข้อเสนอ หรือเริ่มต้นการสนทนา

* 5. ถูกสะกดกั้นด้วยเหตุเฉพาะบางอย่าง โดยที่ตนเองรู้ว่าตนควรทำอะไร และมีความสามารถในการทำสิ่งนั้นด้วย แต่เนื่องจากมีความกลัวบางอย่างมาขัดยั้งไม่ให้ทำสิ่งนั้น เช่น กลัวการถูกลงโทษ กลัวความโกรธ กลัวการถูกวิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น

* เฟนสเตอร์ไฮม์ ยังได้กล่าวเสริมอีกว่า คนที่มีปัญหาในพฤติกรรมกล้าแสดงออกจำนวนไม่น้อยมีสาเหตุมาจากตัวเขาเองพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้ความกล้าแสดงออก และเพราะไม่เคยได้รับการเรียนรู้ที่จะแสดงออกอย่างเหมาะสม ส่วนสมิท (Smith. 1975 : 11) กล่าวว่าในสังคมปัจจุบันความคับข้องใจของคนส่วนใหญ่เกิดเพราะต้องมีความสัมพันธ์กับคนอื่น

* ซัลเตอร์ (Salter. 1967 : 86) กล่าวถึงลักษณะของคนที่มีปัญหาในพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่า เป็นผู้มีบุคลิกภาพแบบยับยั้ง ลังเล เป็นคนเฉื่อยชา มีความยากลำบากในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น การเริ่มต้นการสนทนา การคืนสินค้าที่มีค่าหนี การสรรเสริญยกย่องผู้อื่น การขอร้องให้ผู้อื่นทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อตน คนพวกนี้จะหลีกเลี่ยงการเข้าสังคม ใช้ชีวิตโดดเดี่ยว ปราศจากความสุข ซึ่ง คอเรีย (Corey. 1977 : 129 - 131) ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของบุคคลที่ควรได้รับการฝึกให้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ดังนี้

1. คนที่ไม่สามารถแสดงความรัก ความไม่พอใจของตนเอง
2. คนที่สุภาพเกินไป และยอมให้คนอื่นเอาเปรียบอยู่เสมอ
3. คนที่ไม่กล้าปฏิเสธคนอื่น
4. คนที่ไม่กล้าแสดงความรัก ความชื่นชมคนอื่น ไม่กล้าแม้แต่จะแสดงความรู้สึกทางบวก

กับคนอื่น

5. คนที่มีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีสิทธิที่จะมีความคิด มีความรู้สึก

สิทธิเบื้องต้นของมนุษย์ในส่วนที่เกี่ยวกับความกล้าแสดงออกซึ่ง สมิธ (Smith. 1975 :

28 - 41) ได้รวบรวมไว้มี 10 ประการ ดังนี้

1. สิทธิในการตัดสินใจพฤติกรรม ความคิด และอารมณ์ของตนเอง และมีความรับผิดชอบในการเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนรับผิดชอบต่อการกระทำนั้น

2. สิทธิที่จะไม่ให้เหตุผล และไม่ขอร้องในการตัดสินใจพฤติกรรมของตนเอง

3. สิทธิในการตัดสินใจว่าจะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นหรือไม่

4. สิทธิในการเปลี่ยนความตั้งใจของตนเอง

5. สิทธิที่จะทำผิด แต่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำผิดนั้น

6. สิทธิในการแสดงการไม่รับรู้

7. สิทธิที่จะไม่ทำตามความตั้งใจของคนอื่น

8. สิทธิในการเลือกโดยไม่ใช้เหตุผลทางตรรกวิทยา

9. สิทธิในการแสดงความไม่เข้าใจ

10. สิทธิในการแสดงความไม่สนใจ

โรบินสัน (Robinson. 1974 : 6222 - 6233) กล่าวถึงความสำคัญของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นทักษะของการติดต่อสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ไมซ์ (Mize. 1975 : 917) ซึ่งกล่าวถึงพฤติกรรมกล้าแสดงออกว่าเป็นการตอบสนองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นการแสดงออกอย่างมีเหตุผล และมีความชัดเจน อาจเป็น

การแสดงความรู้สึกด้านบวกหรือลบก็ได้ ซึ่ง ละเอียก ชูประยูร (ละเอียก ชูประยูร 2521 : 9) ได้รวบรวมลักษณะของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ดังนี้

1. การปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้อง
2. การ เปิดเผยซึ่งข้อจำกัดส่วนตัว
3. การริเริ่มการติดต่อในสังคม
4. การแสดงออกซึ่งความรู้สึกทางบวก
5. การแสดงความคิดวิพากษ์วิจารณ์
6. การแสดงความเป็นตัวของตัวเอง
7. การกล้าแสดงออกในเหตุการณ์ที่ควรได้รับสิทธิ เช่น การบริการในร้านอาหาร
8. การให้คำตอบและการตอบสนองในทางลบ

เกี่ยวกับความกล้าของมนุษย์ เฟลนเคอร์ส (Flanders. 1976 : 211 - 212) กล่าวว่าถ้าการมีความกล้าแสดงออกในสถานการณ์ที่เหมาะสม แสดงให้เห็นว่าบุคคลคนนั้นเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี การขาดความกล้าแสดงออกทำให้คนว่าเหว และกล่าวว่าความไม่กล้าเป็นตัวละครกั้นการมีปฏิสัมพันธ์ที่กระหว่างบุคคล

โวลเป้ (Wolpe. 1973 : 85 - 88) กล่าวว่าองค์ประกอบของความกล้าแสดงออกโดยการแนะวิธีการปรับปรุงตนเองของผู้ที่บกพร่องในพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ดังนี้

1. การแสดงออกด้วยวาจาตามความรู้สึกและประสบการณ์ของตนเองโดยไม่ต้องอ้าง เหตุ
อันผล
2. การแสดงความรู้สึกออกทางใบหน้าให้เหมาะสมกับเนื้อหาเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น
3. การแสดงความรู้สึกขัดแย้งโดยไม่เป็นใจ คล้อยตามในเรื่องที่ตนไม่เห็นด้วย โดยแสดงอารมณ์ให้เหมาะสมในการแสดงความรู้สึกไม่เห็นด้วย
4. ใช้สรรพนามแทนตัวเองให้มากที่สุด
5. แสดงการยอมรับการชมเชยจากบุคคลอื่น
6. การตอบสนองอย่าง เป็นธรรมชาติและรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

นอกจากนั้น ไอส์เลอร์ เฮอร์เสน และมิลเลอร์ (Eisler, Hursen, and Miller. 1973 : 295 - 299) แสดงลักษณะของผู้มีพฤติกรรมกล้าแสดงไว้งี้

1. ความเร็วของการตอบสนอง นั่นคือ ยิ่งตอบสนองเร็วเท่าใด แสดงว่ามีความกล้าแสดงออกมากเท่านั้น
2. ความดังของเสียง คือ เสียงดังแสดงให้เห็นถึงความกล้าแสดงออก
3. การยอมตามผู้อื่น การไม่ยอมทำตามผู้อื่นมาก แสดงว่ามีความกล้าแสดงออกมาก
4. การขอร้องให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ยิ่งขอร้องให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ทำให้ตนไม่พอใจได้มากเท่าไร ยิ่งแสดงว่ามีความกล้าแสดงออกมากเท่านั้น

เฟนสเตอร์ไฮม์ (Fensterheim. 1975 : 25) กล่าวว่า การที่บุคคลใช้ความกล้าแสดงออกของคน เป็นการสนองมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง นั่นก็คือ การที่บุคคลยิ่งต่อสู้เพื่อตัวเอง และประพฤตินิสัยที่ตนเองยกย่องมากเท่าใด ก็จะมีภูมิไวใจในตนเองมากยิ่งขึ้น ทั้งสมการ

$$\text{ความกล้าแสดงออก} = \text{ความภูมิไวใจในตนเอง}$$

และกล่าวว่าพฤติกรรมไม่ได้เกิดอย่างโดดเดี่ยว แต่จะมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กระบวนการของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็น Psychological Organization ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก จนวาระสุดท้ายของชีวิต

* ความเชื่อบางประการที่ทำให้คนมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกซึ่ง เอลลิส (Rathus and Nevid. 1978 : 84 citing Ellis. 1973 : 79) เสนอแนะไว้มีดังนี้

1. ความเชื่อที่ว่าตนจะได้รับการยอมรับ และจะได้รับความรักสำหรับการกระทำทุกอย่างของตน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วไม่มีใครที่จะได้รับความรักและการยอมรับจากคนทุกคนได้
2. ความเชื่อที่ว่าตนมีสมรรถนะสูงสุด สามารถทำอะไรได้ทุกอย่าง ความหลงตนเช่นนี้อาจเนื่องมาจากมีพ่อแม่เป็นพวกหวังความสมบูรณ์แบบดั่งร้อยเปอร์เซ็นต์ คาดหวังจากลูกมากเกินไป
3. ความเชื่อว่าความสุขของตนเป็นผลจากคนอื่น ทำให้ต้องยอมคล้อยตามผู้อื่นเสมอ

4. ความเชื่อที่ว่าความสุขสมบูรณ์ของชีวิต เกิดขึ้นได้ด้วยการลงมือทำเพียงเล็กน้อย ไม่มีความจำเป็นที่ต้องใช้ความพยายามและความพยายามอาจก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเอง

ด้วยเหตุที่มีความเชื่อนี้ด ๆ จึงกล่าว เมื่อปรากฏว่าในประสบการณ์จริงไม่เป็นไปตามความเชื่อดังกล่าว ทำให้เกิดความวิตกกังวล กลายเป็นคนเก็บกดไม่กล้าแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับที่ไวล แปลว่าว่าความวิตกกังวล เป็นตัวสะกิดกันพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพของบุคคลในการ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ความวิตกกังวลดังกล่าวจะเป็นตัวการยับยั้งไม่ให้บุคคลนั้นแสดงความคิดเห็นตอบโต้ คัดค้านคนอื่น แม้แต่กับบุคคลที่สนิทสนมทั้ง ๆ ที่เขาเป็นฝ่ายผิดไม่กล้าคัดค้านสิ่งที่ผิด ไม่กล้าเสนอแนะ ไม่กล้าแม้แต่การยกย่อง การแสดงความชื่นชมคนอื่น

เอกสาร เกี่ยวกับตัวแปรเพศ

วรรณิ วัชรธรรม (วรรณิ วัชรธรรม 2515 : 54 - 55) ศึกษาเปรียบเทียบ ความวิตกกังวลความต้องการผลสัมฤทธิ์กับความรู้สึกรับนิชอบของ เด็กไทย เชื้อชาติไทย และ เด็กไทย เชื้อชาติจีน ในด้านที่เกี่ยวกับความวิตกกังวล พบว่าเด็กหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่าเด็กชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วินิจ เกตุขำ (วินิจ เกตุขำ 2515 : 75 - 76) อาพล โองเคลือบ (อาพล โองเคลือบ 2515 : 245) ซาราสันและคณะ (Sarason and others. 1960 : 250) เพนนี (Penny. 1965 : 697 - 702) เฟลด์ฮูเซน (Feldhusen. 1965 : 442 - 447) ที่พบว่าหญิงมีความวิตกกังวลมากกว่าชาย

จิรพร โพธิ์สุวรรณ (จิรพร โพธิ์สุวรรณ 2519 : 46) พบว่านักเรียนชายมีบุคลิกภาพแสดงตัวมากกว่านักเรียนหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา อิมโอบุรุ (วาสนา อิมโอบุรุ 2518 : 77 - 78) ที่ว่านักศึกษาชายมีบุคลิกภาพแสดงตัวมากกว่านักศึกษาหญิง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชูชีพ อ่อนโกลสูง (ชูชีพ อ่อนโกลสูง 2516 : 88) ที่ว่านักศึกษาชายมีบุคลิกภาพแสดงตัว และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าหญิง ผลการศึกษาของวันเพ็ญ อายุกา (วันเพ็ญ อายุกา 2512 : 89) ก็ปรากฏผลเช่นเดียวกันว่าเด็กชายมีบุคลิกภาพแสดงตัวมากกว่าหญิง

จากการศึกษาของ ละเอียค ชูประยูร (ละเอียค ชูประยูร 2521 : 18) พบว่า ผู้ชายมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากกว่าหญิง และจากการศึกษาของ บวร ประพฤติกี และคณะ (บวร ประพฤติกี และคณะ 2520 : 217) วิภาพร เทพวีระวงศ์ (วิภาพร เทพวีระวงศ์ 2514 : 182 - 183) พบว่านักเรียนและนักศึกษาหญิงมีปัญหาการปรับตัวมากกว่าชาย ไม่กล้าแสดงออก มีความเกรงใจสูง ผู้หญิงมักขาดความมั่นใจ ใช้วิธีการประนีประนอมมากกว่าชาย และจากสถิติของกองสุขภาพจิต (กองสุขภาพจิต 2521 : 22) ยังพบว่าผู้ป่วยที่มีอาการทางประสาทนั้น เป็นหญิงมากกว่าชาย ซึ่งลักษณะไม่กล้าแสดงออกซึ่งปรากฏในหญิงมากกว่าชายนี้ เลวิตซ์ (Lewitz. 1977 : 5360 - 5361) ให้ข้อคิดไว้ว่าที่เป็นเช่นนี้มีสาเหตุเพราะสตรีมีสถานภาพต่ำกว่าบุรุษ แต่เป็นเพราะสตรีขาดความเชื่อมั่นและมีความคิดวิตก ๆ สะสมเรื่อยมา สาเหตุนี้เองเป็นตัวการยับยั้งทักษะทางสังคมอันนี้ไม่ให้แสดงออกมา บอร์โคเวค (Flanders. 1977 : 211 - 212) ศึกษาพบว่า ในมหาวิทยาลัย Iowa ในปี 1971 และปี 1973 นักศึกษาชาย 32 % นักศึกษาหญิง 38.5 % มีความรู้สึกหวาดกลัวการเริ่มมีปฏิสัมพันธ์ครั้งแรกกับคนแปลกหน้า

วิบุตธ วิเชียรโชติ (วิบุตธ วิเชียรโชติ 2516 : 3) กล่าวถึง ความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงไทยไว้ว่าชายไทยไม่ค่อยเก็บความรู้สึกเหมือนผู้หญิง มักตัดสินใจทำต่าง ๆ ด้วยเหตุฉะ ส่วนหญิงเป็นพวกที่ค่อนข้างหวั่นกลัว พยายามรักษามรรยาทธรรมเนียมประเพณีและคุณค่าเก่า ๆ ไว้

เอกสารเกี่ยวกับตัวแปรภูมิลาเนา

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ 2518 : 21) กล่าวถึงลักษณะของสังคมไทยไว้ว่าเป็นสังคมทวิลักษณ์ คือ มีลักษณะแบ่งแยกเป็นสังคมชนบท และสังคมเมือง ในสังคมชนบทนั้น ยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชนบทเป็นแบบอุปถัมภ์ ยึดถือวัฒนธรรมและประเพณีแบบเก่าไว้ค่อนข้างเหนียวแน่น ส่วนสังคมเมืองนั้นวิถีความเป็นอยู่ของผู้คนมีความนับไขว้กัน มีความกระตือรือร้น มีลักษณะเป็นสังคมพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม เป็นแหล่งรวมการผลิตการค้า นอกจากนั้นยังเป็นที่รวบรวมของอารยธรรมสมัยใหม่ด้วย ระหว่างในเมืองและชนบทนั้นมีความไม่เท่าเทียมกันหลายอย่าง เช่น ด้านการศึกษา เป็นต้น

วิรุทธ วิเชียรโชติ (วิรุทธ วิเชียรโชติ 2516 : 10 - 16) กล่าวว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา และโดยทั่วไปสังคมที่กำลังพัฒนานั้นจะเริ่มเปลี่ยนแปลงจากสังคมไมตรีสัมพันธ์ไปสู่สังคมสัมฤทธิ์สัมพันธ์ ซึ่งลักษณะของความเปลี่ยนแปลงนี้ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงในเมืองก่อน แล้วจึงไปสู่ชนบท ดร.วิรุทธ วิเชียรโชติ ได้เปรียบเทียบบุคลิกภาพของคนในสังคมทั้ง 2 แบบ ไว้ดังนี้

สังคมไมตรีสัมพันธ์	สังคมสัมฤทธิ์สัมพันธ์
ก. ไม่นับใจตนเอง	ก. นับใจตนเอง
ข. รู้สึกว่าตนเองไม่ค่อยมีค่า	ข. รู้สึกว่าตนเองมีค่า
ค. สืบเบี้ยไถลมือ	ค. ออกเปรี้ยวไว้กินหวาน
ง. ต้องการเพื่อนมาก	ง. ต้องการความสำเร็จ
จ. เกรงใจมาก	จ. เกรงใจน้อยหรือปานกลาง
ฉ. ชอบตามอย่าง	ฉ. ชอบสร้างสรรค์
ญ. ฝึกมาให้จำ	ญ. ฝึกมาให้คิด

พูลกะ สุวรรณทรัพย์ (พูลกะ สุวรรณทรัพย์ 2512 : 71) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนในเมืองหลวงกับนักเรียนในต่างจังหวัด พบว่านักเรียนชายในต่างจังหวัดกับในเมืองหลวงมีบุคลิกภาพต่างกันในการเข้าสมาคม ความมั่นคงทางจิตใจ ตลอดจนสติปัญญา โดยนักเรียนในเมืองหลวงมีความสามารถสูงกว่า และปราศรัยปล้น กัณฑ์เนตร (ปราศรัยปล้น กัณฑ์เนตร 2515) พบว่านักเรียนในต่างจังหวัดมีแนวโน้มที่จะมีความเกรงใจมากกว่านักเรียนในกรุงเทพฯ ซึ่งไรท์ (Wright. 1975 : 24) ให้ความเห็นว่าสังคมมีส่วนในการทำมนุษย์ให้มีลักษณะต่าง ๆ กัน ความเต็มุณย์นี้จะอยู่ในสังคมใด

เอกสารเกี่ยวกับตัวแปรด้านครอบครัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ฐานะทางเศรษฐกิจ และการศึกษา
ของพ่อแม่

เชียร์และคณะ (ดิวิล ชาราโกห์น 2520 : 19 - 20 อ้างอิงจาก Soar and others. 1957 : 80) ได้ให้ความสนใจและความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูอย่างมาก และกล่าวว่า เป็นความเข้าใจผิดที่ว่าการอบรมเลี้ยงดูเป็นเรื่องของสตรี ที่จริงแล้วการอบรมเลี้ยงดูเป็นเรื่องของทุกคนที่อยู่ในครอบครัว ความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูนั้น แต่เดิมแม่จะเห็นพ้องกันว่า การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการพัฒนาการของเด็ก แต่ก็ไม่ได้มีการศึกษากันอย่างจริงจัง ทั้งนี้จึงนับได้ว่าเชียร์เป็นผู้บุกเบิกองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งอันหนึ่งในการพัฒนาคน

จากนั้นมาวงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจึงได้มีการศึกษาถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กในลักษณะต่าง ๆ มากขึ้น เช่น มัญชรี บุณนาค (มัญชรี บุณนาค 2514 : 22) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ของพ่อแม่ที่มีต่อลูก เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพและมีพฤติกรรมต่างกัน ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 แบบคือ

1. แบบประชาธิปไตย คือ บิดามารดาธิบดีชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูบุตร และภาระอื่นของครอบครัว การตัดสินใจใด ๆ ในครอบครัวเกิดขึ้นจากการตกลงเห็นชอบของสมาชิกทุกคน บุตรมีโอกาสใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ และรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว มีโอกาสเป็นผู้ริเริ่ม และตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตนเอง พึ่งตนเองอยู่ในลักษณะพอสมควร

2. แบบอิตาเลียน คือ บิดามารดามีอำนาจสิทธิขาดในการะกิจทุกอย่างของครอบครัว เป็นผู้สั่งจุทหมายและกฎเกณฑ์ทุกอย่าง บุตรเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับบุตรในครอบครัวที่มีบรรยากาศแบบนี้จะห่างเหิน บุตรจะรู้สึกขาดความอบอุ่นและมั่นคง ปลอดภัย ขาดความศรัทธาเริ่ม ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

3. แบบปล่อยตามใจ คือ บิดามารดาไม่ให้ความสนใจต่อบุตร บุตรจะรู้สึกขาดความรักจะมองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่เชื่อความยุติธรรม ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ฝึกฝนคุณธรรมต่าง ๆ

ขาดความเป็นระเบียบวินัย ขาดแรงจูงใจไม่สมฤทธิ์ ไม่มีความขยันขันแข็ง ไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ ปู่ โจรนบุรณนธ์ (ปู่ โจรนบุรณนธ์ 2516 : 9) ที่ว่า "การเลี้ยงดูเด็กให้อยู่ในกรอบหรือแบบแผนโบราณเหมือนกันหมด จะทำให้เด็ก อึดอัด เบื่อหน่าย เมื่อเด็กโตขึ้นออกจากอ้อมอกของพ่อแม่ไป จะไม่รู้อะไร ขาดจุดหมายและอาจ ทำในสิ่งที่ถูกกตอยู่ก็ได้ ผู้ใหญ่จึงควรผ่อนปรนตามสมควร ไม่ปล่อยเกินไป ไม่กดเกินไป" นั่นก็คือ "พ่อแม่ที่เลี้ยงดูลูกแบบประชาธิปไตยจะทำให้เด็กมีจุดหมายในชีวิตที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่าง เป็นสุข" ซึ่งประชาธิปไตยก็คือ "สัมพันธภาพระหว่างมนุษย์คนหนึ่ง" นั่นเอง ดังที่ สารีโรช บัวศรี (สารีโรช บัวศรี 2513 : 13 - 15) กล่าวว่าเรามีคนอยู่มากกว่าคนเดียว ก็จำเป็นต้องมี การติดต่อสัมพันธ์กับมนุษย์อื่น สัมพันธภาพดังกล่าวนี้มีอยู่ 3 ชนิด คือ แบบประชาธิปไตย แบบอัตตาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย ในส่วนที่เป็นสัมพันธภาพแบบประชาธิปไตยมีแนวทางดังนี้

1. มีความเคารพซึ่งกันและกัน (Respect for Individuals) หมายความว่าทุกคน ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งกาย วาจา และความคิด ทุกคนยอมรับเคารพในความคิดของคนอื่น มีการให้ออกแสดงและเคารพในความคิดของคน
2. มีการแบ่งปัน การร่วมงาน และการประสานงานกัน (Sharing Participating and Co-operating) หมายความว่าถ้าผู้ใดมีความสามารถในทางใด ก็อาสาแบ่งงานไปทำ ไม่เบียดเบียน และหลีกเลี่ยง ร่วมมือกันทำตามอัธยาศัย และประสานงานกันหมด โดยทำตามที่ได้ตกลงกันตามแผนซึ่งร่วมกันวางไว้
3. มีความเชื่อมั่นในวิถีทางแห่งปัญญา (Faith in the Method of Intelligence) ได้แก่ การที่คนเรานับถือกัน ร่วมมือกันนั้น จำเป็นต้องใช้สติปัญญาใคร่ครวญเสียก่อนที่จะดำเนิน กิจกรรมใด ๆ เพราะอาจร่วมมือกันนับถือกันในทางที่ผิด

สมิธ (Smith. 1975 : 22) กล่าวว่า ตามปรกติในวัยทารกนั้น บุคคลจะ กล้าแสดงออก เช่น ร้องไห้เมื่อไม่พอใจหรือมีความต้องการ แต่พอเริ่มย่างเข้าสู่วัยเด็กซึ่งกำลัง พัฒนาทักษะการพูดและทักษะการหาความเข้าใจ สิ่งที่ย้อนสื่อสารให้ตน พ่อแม่อีกจะเริ่มฝึกหัดให้เด็ก

มีความวิตกกังวล รู้จักมีความสำนึกผิดและความละอาย ซึ่งสมิธ เรียกว่าเป็น "งานสกปรก" (dirty - work) ของพ่อแม่ การที่พ่อแม่ปฏิบัติเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากต้องการปกครองเด็กให้ มีลักษณะที่ตนต้องการ หรืออาจเนื่องมาจากพ่อแม่เองเคยได้รับการปฏิบัติเช่นนั้นมาก่อน จาก ปู่ ย่า ตา ยาย ผลก็คือ เมื่อเด็กเติบโตขึ้นจะกลายเป็นคนมีความวิตกกังวลสูง เป็นผู้ที่ยอมจำนนเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ วีรยุทธ วิเชียรโชติ (วีรยุทธ วิเชียรโชติ 2516 : 16) ที่ว่าค่านิยมอาวุโส และการอบรมเลี้ยงดูแบบหักห้าม การแสดงออกมีผลทำให้บุคคลวิรือ ขาดความกล้า ขาดความคิดริเริ่มในการดำเนินกิจการให้ก้าวหน้า มีความเกรงใจสูง ทำให้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น กลายเป็นคนเก็บกด ล้วนเฟนสเตอร์ไฮม์ (Fensterheim. 1975 : 42) กล่าวว่า พ่อแม่เน้น ต้องการให้ลูกของตนเป็นคนกล้าแสดงออก มีความนับถือตัวเอง แต่กลับจะละเลยองค์ประกอบที่จะ สร้างสรรค์ความกล้าแสดงออก อันได้แก่ ความผูกพันใกล้ชิดและการให้อิสระเสรีภาพที่เหมาะสม นอกจากนั้นยังมักไม่ยอมทำความเข้าใจว่าปัญหาในการกล้าแสดงออกของตนเองย่อมมีผลสะท้อนไปถึงลูก พ่อแม่จะต้อง เป็นแบบอย่างที่ดีของลูก และการกระทำของพ่อแม่ย่อมสำคัญกว่าคำพูด .

ชูศรี หลักเพชร (ชูศรี หลักเพชร 2517 : 98) ศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 350 คน พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความเชื่อมั่น ในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และเชื่อว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตยมีความรับผิดชอบ รู้จักเหตุผลและสนใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ มีอารมณ์คงที่ มีความอบอุ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บาลด์วิน (Baldwin. 1948 : 127 - 136) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย ทำให้เด็กทุกคน กล้าแสดงออก อยากรู้อยากเห็น เป็นผู้นำ ส่วนการอบรมเลี้ยงดู แบบใช้อำนาจเอากับเด็กจะทำให้เด็กเป็นคนเงยบงาย มีความอยากรู้อยากเห็นน้อย มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์น้อย มีความเห็นคล้อยตามผู้อื่น และชอบเพ้อฝัน

โควิลล์ และคณะ (Coville and others. 1960 : 120 - 129) ได้ศึกษาสาเหตุ ของการที่บุคคลมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่าง เด็กกับบิดามารดาที่มีผล ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา คือ

1. การถูกทอดทิ้ง เด็กที่ถูกทอดทิ้งจะมีปฏิกิริยาตอบโต้เพื่อประชดพ่อแม่ เพื่อถึงจุดความสนใจโดยการกระทำผิด เป็นการตำหนิลงโทษบิดามารดาทางอ้อมเด็กพวกนี้จะเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อบิดามารดา

2. การถูกตามใจมากเกินไป เด็กจะกลายเป็นคนเลี้ยงไม่โต ไม่บรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์ ชอบทำตามความพอใจของตนเอง ไม่รู้จักยับยั้งความต้องการ เมื่อโตขึ้นจะไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

3. การขาดแบบอย่างที่ดีที่จะยึดถือได้ เด็กที่ไม่มีแบบอย่างที่ดีสำหรับการเลียนแบบ โดยเฉพาะจากพ่อแม่ และเด็กที่พ่อแม่อยากจะให้เด็กเป็นอย่างที่ดีที่ไม่ต้องการนั้น จะทำให้เด็กมีความยุ่งยากใจ

สมาคมทศวรรษศาสตร์แห่งประเทศไทย (สมาคมทศวรรษศาสตร์แห่งประเทศไทย 2518 : 280) ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่าบ้านและครอบครัวเป็นสถาบันสำคัญอันแรกในการที่จะสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของ เด็ก ถ้าภายในบ้านหรือครอบครัวมีความสุข ทุกคนมีความสามัคคีกลมเกลียวกันเป็นอย่างดี บิดามารดามีความรักใคร่ห่วงใยในตัวของลูก และทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก ย่อมทำให้ลูกเกิดความรักพ่อแม่ มีความอบอุ่นใจและมีความสุข รับแต่สิ่งที่ดีงามเข้ามาในชีวิต ทำให้เด็กเจริญเติบโตด้วยดีทั้งสติปัญญาและความนึกคิด ซึ่งจะเป็นกำลังของประเทศชาติบ้านเมืองต่อไป

ฟรานซิส (Francis. 1969 : 3963) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับการรับรู้ของเด็กที่พ่อแม่ปกครองแบบใช้อำนาจ แบบให้ความรัก กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพสรุปได้ว่า

1. พ่อแม่ที่ปกครองแบบใช้อำนาจ จะมีส่วนสัมพันธ์กับสติปัญญา และการเข้าสังคมของเด็กด้วย ลูกจะมีอารมณ์ไม่แน่นอน เป็นคนยอมจำนน ยอมแพ้
2. พ่อแม่ที่ปกครองแบบให้ความรัก ลูกจะมีอารมณ์คงที่ ระวัง กล้าหาญ มีลักษณะเป็นมิตร

รัมเมอร์ (รัตนา ปวะบุตร 2520 : 12 อ้างอิงจาก Powell. 1963 :268)

ทำการสำรวจเด็กวัยรุ่นของมหาวิทยาลัยเพอร์เคอร์ จำนวน 10,000 คน โดยให้เด็กตอบความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมของพ่อแม่ที่ปฏิบัติต่อลูก พบว่าร้อยละ 35 ของเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบว่าตนรู้สึกว่พ่อแม่เข้าใจปัญหาของลูก ร้อยละ 56 ตอบว่ารู้สึกว่พ่อแม่ไม่เข้าใจปัญหาของลูก มีเพียงร้อยละ 9 ตอบว่าตัดสินใจไม่ได้

อรัญ ชื่นมณีย์ (อรัญ ชื่นมณีย์ 2518 : 45) เสนอข้อคิดว่ว่าการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ การบังคับก้าวก่ายลูกเกินไป ตามใจเกินไป หรือสมกันทั้งสองแบบ ทำให้เด็กขาดความเชื่อถือตนเอง ไม่อาจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวได้ เพราะไม่มีโอกาสฝึกฝนใช้วิจารณญาณการตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเพียงพอ หรือถ้าแก้ปัญหาได้ก็เป็นแบบผิวเผิน ลังเล พวกที่ถูกโอ้อวดมากจะมีลักษณะที่เรียกว่า "เหลิง" เอาแต่ใจตนเอง พวกที่ถูกบังคับมากจะเป็นคนเชื่อฟังง่าย ยอมอะไรง่าย ชอบถอนตัวออกจากสถานการณ์ที่ลำบาก มักจะเกิดปมค้อยไถ่ง่าย การลบปมค้อยก็ด้วยการสร้างท่าทีแค้นกล้าว หรือไม่ก็แยกตัวหนี

สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย (สมาคมเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย 2512 : 123) กล่าวว่าองค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กอย่างหนึ่งก็คือ วินัยของพ่อแม่ที่ใชอบรมสั่งสอนบุตรของตน ครอบครัวใดที่ต้งกฎเกณฑ์ข้อบังคับอย่างเข้มงวดให้เด็กปฏิบัติตาม โดยมีคำนำเน้ถึงความต้งการหรือระดับวุฒิภาวะของเด็ก เด็กจะเจริญเติบโตเป็นคนที่ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่ชอบออกความคิดเห็น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อถึงคราวต้งแก้ปัญหาด้วยตนเองก็ทำไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจอย่างชัดเจนว่พ่อแม่ต้งการให้เขาเป็นคนเช่นไร ส่วนเด็กที่อยู่ในวินัยที่พ่อแม่วางไว้โดยรู้เหตุผลว่ทำไมจึงควรปฏิบัติเช่นนั้น เมื่อเติบโตจะเป็นคนที่รู้จักใช้เหตุผล รู้ความจำเป็นที่ควรปฏิบัติ เมื่อเป็นผู้ตามก็จะตามอย่างไม่มุงาย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของชอแบน (Shoban. 1950 : 48) ที่ว่หากพ่อแม่บังคับและเข้มงวดกับเด็กมากเกินไปจะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ผิดกับเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งจะพัฒนาแบบแผนการปรับตัวช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในบทบาทของการเป็นผู้นำ

นอกลาน (Hurlick. 1967 : 192 - 194)

ชาวมอนต์ (ชนะ นิลรัตน์ 2519 : 12 อ้างอิงจาก Symond. 1978 : 120)
ศึกษาพฤติกรรมของพ่อแม่ที่แสดงการยอมรับลูก พบว่า เด็กจะเป็นผู้ที่เพื่อนฝูงรักใคร่ มองโลกในแง่ดี
มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีมโนภาพเกี่ยวกับตนเองสูง มีความอบอุ่นและปลอดภัย มีความรับผิดชอบสูง
ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ควบคุมครอบงำเกินไป จะขาดความเป็นตัวของตัวเอง ต้อง
เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเรียกร้องของพ่อแม่ ทำให้เด็กเกิดความอึดอัด ขุ่นแค้นใจ ขาดความ
เชื่อมั่นในตนเอง ดังที่ นรา สมประสงค์ (นรา สมประสงค์ 2520 : 92) สนับสนุนว่าการอบรม
เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทำให้เด็กมีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย รู้ค่าของความรักที่พ่อแม่มีต่อตน และ
ที่ตนมีต่อพ่อแม่ ทำให้มีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีความเคารพซึ่งกันและกัน และความรู้สึกเช่นนั้นย่อม
ส่งผลสู่พฤติกรรมของเด็กในสังคมนอกบ้านด้วย

ปรีชา หงส์ไกรเลิศ (ปรีชา หงส์ไกรเลิศ 2518 : 28) กล่าวว่าในสังคมไทยเน้น
ในเรื่องความถูกต้องในอาวุโสของสมาชิกในครอบครัว การสั่งสอนต่าง ๆ ก็ล้วนแต่ให้เชื่อและประพฤติ
ตามสมาชิกของครอบครัวที่มีอาวุโสกว่า เช่น ต้องเชื่อฟัง พี่ ป้า น้า อา พ่อแม่ การโต้แย้ง
ผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่พบว่าการศึกษา
ปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัวเป็นหน้าที่ของหัวหน้าครอบครัวเป็นเปอร์เซ็นต์ถึง 57.80 และคนในครอบครัว
ต่างยอมรับการตัดสินใจและการตัดสินใจปัญหา โดยหัวหน้าครอบครัวถึง 87.88 % ซึ่งแสดงให้เห็นถึง
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีผลทำให้บุคคลขาดความกระตือรือร้น ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
ขาดความสามารถในการที่จะแก้ไขปัญหาย่างเหมาะสม

วินิจ เกตุขำ (วินิจ เกตุขำ 2512 : 75 - 76) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ กับความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำ และความวิตกกังวลของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสุโขทัย พบว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ควบคุมครอบงำให้ความรักมาก
จะมีความวิตกกังวลน้อย เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักน้อยจะมีความวิตกกังวลมาก

วิกรม กมลสุโกศล (วิกรม กมลสุโกศล 2518 : 105) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
การอบรมเลี้ยงดู ความวิตกกังวล และค่านิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่นับถือศาสนาพุทธ

และศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 472 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันมีความวิตกกังวลต่างกัน คือ นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและแบบให้ความคุ้มครองเกินไป มีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ในส่วนที่เกี่ยวกับความวิตกกังวล เฮิร์ลอค (Hurlock, 1974 : 224) กล่าวว่า ความวิตกกังวลของคนนั้นเนื่องมาจากเขาคิดความอบอุ่น ว่าเขามีความรู้สึกไม่มั่นคง อันเป็นผลมาจาก

1. การที่เขาได้รับความรักแบบปกป้องมากเกินไป ทำให้เขามีความรู้สึกว่าเขาไม่มีความสามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง
2. ไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลที่เขารู้สึกว่ามีความสำคัญต่อชีวิตของเขา
3. ผู้ปกครองตั้งความมุ่งหวังไว้มากเกินไปซึ่งเป็นจริงไปไม่ได้ และเมื่อเขาผิดหวังบ่อย ๆ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์ 2520 : 10 - 11, 33) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก หมายถึงการที่บิดามารดา กระทำตนสนิทสนมกับบุตร ให้ความรัก ความสำคัญแก่บุตร เคารพในความคิดเห็นที่ถูกต้องของบุตร ทำให้บุตรรู้สึกตนว่าเป็นที่ภาคภูมิใจของบิดามารดา ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลคือ การที่บิดามารดาชี้แจงเหตุผลในการสนับสนุนหรือขัดขวางพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุตรเสมอ ไม่ใช้อำนาจเข้าข่มโดยการออกคำสั่งเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้บิดามารดาควรปฏิบัติต่อบุตรอย่างสม่ำเสมอในการชมเชย ให้รางวัล หรือแสดงความพอใจเมื่อบุตรทำความดี และลงโทษว่ากล่าวตักเตือนหรือแสดงว่าเสียใจ เมื่อบุตรกระทำความผิด ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกายนั้นคือ การใช้วิธีว่ากล่าวตักเตือน ตักเตือน ทำมีนตึง เพิกเฉยกับบุตรที่กระทำความผิด จนกว่าบุตรจะทำความดีเป็นคนดี ไม่ลงโทษให้บุตรเจ็บกายโดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะเมื่อบุตรมีอายุมากกว่า 10 ปี ส่วนการเลี้ยงดูแบบควบคุมนั้นควรปฏิบัติปานกลางคือ

สอดคล้องและควบคุมการกระทำของบุตรพอประมาณ แต่ไม่มากจนกลายเป็นการหักทวงน้ำใจเด็ก และสรุปว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นทางช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางจิตใจได้ดีที่สุด

ในส่วนที่เกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและการศึกษาของพ่อแม่ นั้น จากการศึกษาของเจอร์ซิลด์ (Jersild. 1963 : 179) พบว่า เด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีมีโนภาพแห่งตนและความเป็นผู้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสปริงเกอร์ (Springer. 1938 : 321 - 328) ที่ว่าความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็กมีความใกล้เคียงกับฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัว กล่าวคือเด็กที่มาจากบ้านที่ยากจนมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะเป็นคนปรับตัวไม่ดี และมีอารมณ์ไม่มั่นคง เช่นเดียวกับแอสติน (ยุพิน นิสัยนค์ 2515 : 5 อ้างอิงจาก Astin. 1969 : 68) ที่ทำการศึกษาลึกลับประกอบที่มีอิทธิพลทำให้นิสิตต้องออกจากวิทยาลัย ก่อนจบการศึกษา พบว่า นิสิตเหล่านั้นส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำ บิดามารดาได้รับการศึกษาน้อย

ลี วิลเลอร์แมน (Willerman. 1970 : 69 - 76) พบว่า สภาพการพัฒนาของเด็ก มีความสัมพันธ์กับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว โดยชี้ให้เห็นว่าความจนและความเย็นชากายในครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กในทางต่ำลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเนเบอร์ (Nabors. 1975 : 3241 - A) ที่พบว่าเด็กของครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีสติปัญญาและความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าเด็กของครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และเด็กที่ปกครองมีระดับการศึกษาสูงมีสติปัญญาและความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าเด็กที่พ่อแม่มีระดับการศึกษาต่ำ

จากเอกสารและการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็ก และวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้นมีหลายวิธี เป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่จะต้องเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของตน พ่อแม่ที่ไม่มีความรู้ทางจิตวิทยา ไม่มีความเข้าใจเด็ก ย่อมเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ตัวเด็กได้

เอกสารเกี่ยวกับตัวแปรด้านโรงเรียน ได้แก่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

✓ แบริดฟอร์ด (Bradford, 1960 : 16) กล่าวว่ากระบวนการเรียนการสอนเป็นการติดต่อระหว่างบุคคล ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนซึ่งอยู่ในรูปของการกระทำ และคุณลักษณะของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ย่อมมีอิทธิพลต่อฝ่ายตรงข้าม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีผลต่อการเรียน และการปรับตัวของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับออสซูเบล (Ausubel, 1968 : 558) ซึ่งได้เสนอความคิดเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนไว้ว่า "โรงเรียนช่วยให้เด็กได้ค้นพบความคิดใหม่ ๆ และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้งอกงามได้เต็มที่" ซึ่งเน้นให้เห็นความสำคัญของโรงเรียนที่มีต่อการพัฒนาตัวเด็ก บรรยากาศในโรงเรียนและในห้องเรียนมีผลต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กมาก ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ กุลทรัพย์ ชื่นรุ่งโรจน์ (จิรพร โพธิ์สุวรรณ 2519 : 3 อ้างอิงจาก กุลทรัพย์ ชื่นรุ่งโรจน์ 2495 : 8) ที่กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ

- 1. ปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนจะช่วยให้ครูกับนักเรียนมีความเข้าใจอันดีต่อกัน
- 2. นักเรียนรู้สึกสบายใจในการที่จะรับวิชาและทำความเข้าใจบทเรียน ซึ่งมีครูคอยช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ ไม่ตบตบหัวทักการกล่อย่างคับคั่งจากครู
- 3. ช่วยให้การเรียนโดยลดี เพราะครูมีความเป็นกันเองกับนักเรียน
- 4. การที่ครูและนักเรียนมีความเข้าใจกันดี มีการพบปะพูดคุยจากกันตัวต่อตัว จะทำให้เด็กเป็นผู้นอนสอนง่าย ไว้วางใจ เชื่อฟังครู ไม่กระด้างกระเดื่อง อยู่ในโอวาท ช่วยให้การะของครูเบาลง เหน็ดเหนื่อยน้อยลง เพราะไม่ต้องเคี่ยวเข็ญให้เด็กทำตามใจตน
5. ช่วยปลูกฝังของครูดีขึ้น การที่ครูให้ความสัมพันธ์แก่นักเรียนเพียงพอ เป็นเครื่องแสดงว่าครูมีเมตตากรุณา สามารถให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนได้ทุกโอกาส
6. เด็กชอบบรรณนักเรียนให้รู้จักการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข กล้าในสิ่งที่ควรกล้า และวางตัวพอเหมาะพอดีแก่เหตุการณ์ ให้ความเคารพผู้ใหญ่อย่างรักใคร่ ไม่ท้าวทัก

แอนเดอร์สัน และบริวเวอร์ (ประครอง ประสิทธิ์พร 2519 : 9 อ้างอิงจาก Yee. 1971 : 35 - 36) ได้แบ่งพฤติกรรมของครูในชั้นเรียนออกเป็น 2 แบบ คือ

1. มุ่งควบคุมโดยเอาแต่ใจตนเองเป็นหลัก (Dominative) มีการปฏิบัติเช่น
 - บอกให้เด็กย้ายที่นั่ง
 - ไล่การเคลื่อนไหว
 - ตักเตือนแบบปราศจากเหตุผล
 - เรียกร้องความสนใจจากเด็ก
2. ควบคุมโดยพยายามเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน (Inegrative)

ปฏิบัติ เช่น

 - ถามถึงความรู้สึกของนักเรียน
 - ช่วยเหลือเด็กในการแก้ไขปัญหา
 - ยอมรับพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก
 - มีการถามถึงความสนใจของเด็กขณะที่สอน

สไตล์ และคอร์ท (Stiles and Dorsey. 1960 : 98 - 100) แบ่งปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนออกเป็น 2 แบบ คือ

1. แบบอัตตาธิปไตย ครูจะเป็นผู้บังคับเด็กต้องเชื่อฟังโดยไม่ขัดโต้แย้ง ใช้กฎเกณฑ์ตามที่ตนเองใจ ไม่ได้คิดถึงความต้องการของเด็ก ทำให้เด็กมีบุคลิกภาพแบบตัวใครตัวมัน ไม่มีทักษะในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม
2. แบบประชาธิปไตย ครูเป็นผู้สร้างสถานการณ์ ให้เด็กร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ ครูยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กที่ได้รับปฏิสัมพันธ์แบบนี้จะมีความเป็นกันเอง มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง

กอ สวัสดิพานิช และคณะ (ประครอง ประสิทธิ์พร 2519 : 9 - 10 อ้างอิงจาก กอ สวัสดิพานิช และคณะ 2512 : 35) กล่าวถึงปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนซึ่งเอวบิน. จี. เปา และไวท์ ได้แบ่งไว้ 3 แบบดังต่อไปนี้คือ

1. แบบอิตาเลีย (Autocracy) ได้แก่การที่ครูกำหนดเนื้อหาวิธีสอนและ
กิจกรรมทุกอย่าง โดยที่นักเรียนไม่มีส่วนรวม การมอบหมายงานให้นักเรียนทำก็ไม่มีจุดหมาย
ไม่แรงให้นักเรียนทราบ นักเรียนต้องปฏิบัติตามแต่โดยดี โดยขัดแย้งไม่ได้

2. แบบปล่อยปละละเลย (Laissez - faire) มีลักษณะตรงข้ามกับแบบอิตาเลียโดย
ครูไม่เอาใจใส่ ปล่อยให้เรื่องตามราว เด็กอยากทำอะไรก็ปล่อยให้ทำ ซึ่งการปกครองแบบนี้
ไม่เป็นการส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดี เด็กจะเป็นคนทำงานไม่เต็ม ไม่รู้จักรับผิดชอบ

3. แบบประชาธิปไตย (Democracy) วิธีนี้ครูมักคำนึงถึงและปล่อยให้เด็กมีส่วนร่วม
ในการวางแผนการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีจุดหมาย ครูเป็นผู้คอยแนะนำและช่วยเหลือ
ให้การเรียนเป็นไปโดยถูกต้อง มีกิจกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งทำให้เด็กทำงานเป็นหมู่ตาม
แบบประชาธิปไตย มีการออกความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และใช้วิธีการ
แห่งปัญญาย่างสม่ำเสมอ เด็กจะได้รับการฝึกความรับผิดชอบ การให้ความร่วมมือ และ
ความเคารพซึ่งกันและกัน

คณะผู้รวมรายนามวิชาปฐมนิเทศการศึกษา ได้นำผลการวิจัยของนักการศึกษาบางท่าน
เกี่ยวกับลักษณะของครูที่เด็กชอบและไม่ชอบเปรียบเทียบให้เห็นดังนี้

ลักษณะของครูที่เด็กชอบ เช่น ให้ความร่วมมือกับเด็กเสมอ มีทัศนคติเป็นประชาธิปไตย
มีความอดทนสูง มีความเมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความสามารถในการสอนที่เยี่ยม
ส่งเสริมให้ทุกคนใช้สติปัญญาและความสามารถของตนตามความถนัด เป็นต้น

ลักษณะของครูที่เด็กไม่ชอบ เช่น มีกิริยาไม่สุภาพ ขาดความอดทน ไม่มีความยุติธรรม
อารมณ์ขุ่นมัวอยู่เสมอ ไม่มีความเป็นมิตรแก่นักเรียนโดยถนัดหน้า ชอบว่าเด็กข้างเดียวโดยไม่
ฟังเหตุผล ขาดอารมณ์ขัน ไม่มีความจริงใจต่อนักเรียน และขาดความเป็นมิตรไมตรีใจ
 เป็นต้น

วันเพ็ญ อายุการ (วันเพ็ญ อายุการ 2512 : 104) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ
บุคลิกภาพของวัยรุ่น พบว่าการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กมาก

ถ้าพ่อแม่ ครูอาจารย์ เข้มงวดกวดขันในเรื่องระเบียบวินัยมาก จะทำให้เด็กไม่กล้าแสดงความคิดเห็น กอຍແກ່ທ່າຕາມກໍາສັ່ງຂອງຜູ້ໃຫຍ່ ກວາມຄຶກເລີ່ມແລະເປັນຜູ້ນຳໄມ້ ຈຶ່ງເຂົ້າກັບລັກຊະນະຂອງກນໄມ້ກວາແສງອອກມັນເອງ

✓ จีรพร โพธิ์สุวรรณ (จีรพร โพธิ์สุวรรณ 2519 : 46) พบว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับปฏิสัมพันธ์จากครูในแบบที่ต่างกัน มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน-เก็บตัว ต่างกันคือ ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย มีบุคลิกภาพแสดงตัวมากที่สุด

✓ ประครอง ประสิทธิ์พร (ประครอง ประสิทธิ์พร 2519 : 46) ศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับปฏิสัมพันธ์จากครูต่างกัน มีการปรับตัวต่างกันคือ แบบประชาธิปไตยมีการปรับตัวดีที่สุด รองลงมาคือ แบบปล่อยปละละเลย และแบบอิตาเลียน โดย ตามลำดับ

พินิจ นิวาสะบุตร (พินิจ นิวาสะบุตร 2519 : 43) พบว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย มีความคิดสร้างสรรค์มากกว่านักเรียนที่ได้รับแบบปล่อยปละละเลย และแบบอิตาเลียน

และสมบุญ ทองศิลป์ (สมบุญ ทองศิลป์ 2519 : 51) พบว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตยมีลักษณะของความเป็นผู้นำมากกว่านักเรียนที่ได้รับปฏิสัมพันธ์แบบอิตาเลียน และแบบปล่อยปละละเลย

ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของ กอ ສະສັກພານີ (ประครอง ประสิทธิ์พร 2519 : 46) อ้างอิงจาก ກອ ສະສັກພານີ 2512 : 51) ທີ່ວ່າເດັກຈະເຈັຽເຕີມໂຕຢ່າງດີ ມີກວາມສຸຂໄດ້ນັ້ນ ເດັກຈະຕ້ອງຢູ່ໃນສັງຄົມທີ່ເຂາຮູ້ສຶກວ່າເຂາໄດ້ຮັບການຍອມຮັບ ຍກຍອມ ແລະໄດ້ຮັບກວາມສາເວົ້າ ຄື ໃນສັງຄົມປະຊາທິປະໄຕນັ້ນເອງ ກຸ່ມແບບປະຊາທິປະໄຕເປີດໂອກາສໃຫ້ກຸ່ມເປັນຕົວຂອງຕົວເອງຢ່າງເຕັມທີ່ ບໍ່ຕ້ອງມີການເຄັມຄອກອາຣມັນ ຫຼືຍັບຍັ້ງການກະທຳຂອງຕົນ ທຳໃຫ້ເດັກຮູ້ສຶກວ່າຕົນເອງມີຄ່າ ມີກວາມເຂັ້ມນັ້ນຕົນເອງ ໄມ້ລັກຊະນະທີ່ສັງຄົມ ສ່ວນປະສົບສັນຍາແບບອັດຕາທິປະໄຕນັ້ນ ກຸ່ມຈະສັກດັກການແສງອອກຂອງເດັກ ເດັກໄດ້ແສງອອກຕາມທີ່ຕົນຕ້ອງການ ກໍເຮັດໃຫ້ເກີດກວາມໄມ້ສບາຍໃຈ ມີກວາມຕຶງເຄືອບ ຫ້ອຍຕັບໄ ທຳໃຫ້ໄມ້ສາມາດປັບຕົວໄດ້ດີ ບໍ່ມີກວາມວຶກຕັກງວລ ຫາກວາມເຂັ້ມນັ້ນໃນຕົນເອງ ສ່ວນການປະສົບສັນຍາຂອງກຸ່ມນັກຮຽນແບບປ່ອຍປ່ອຍນັ້ນ ກຸ່ມປ່ອຍປ່ອຍ

ให้อิสระมากเกินไป ปล่อยให้เด็กทำอะไรตามใจชอบ ไม่สนใจใยดี ทำให้เด็กเกิดความสงสัย ไม่แน่ใจตนเองว่าจะกระทำสิ่งใดได้ถูกต้องหรือไม่

ในส่วนที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมถิก ไชยพันธุ์ (นิภา พงศ์วิรัตน์ 2520 : 14 อ้างอิงจาก ส.โลก ไชยพันธุ์, 2518 : 54) ได้ศึกษาบุคลิกภาพบางด้าน ของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ ซึ่งมีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย 33 คน หญิง 19 คน โดยใช้แบบสอบถาม High School Personality Questionnaire พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความรับผิดชอบ และมีความสามารถในการบังคับตนเอง มากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ สอดคล้องกับผลการศึกษา ของนิภาพร จินดาวงษ์ (นิภาพร จินดาวงษ์ 2512 : 33-39) ซึ่งศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ มีการศึกษา 2511 พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง มีความสามารถในการปรับตัวสูง ส่วนนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ มีความสามารถในการ ปรับตัวต่ำ แฟลห์เชอร์ซี และเรอูทซ์เซล (Flaherty and Reutzel, 1965 : 38) ได้ทำการศึกษา เพื่อหาลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนสูง และนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ทาง การเรียนต่ำ โดยใช้แบบทดสอบ The California Psychological Inventory พบว่า

1. ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความมีอำนาจเหนือผู้อื่น การยอมรับตนเอง ความรับผิดชอบ ประสิทธิภาพของสมอง มากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความสามารถที่จะบรรลุสถานการณ์ การเข้าสังคม ความอดทน ความเป็นตัวของตัวเอง มากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ไมเยอร์ เย็น นิสัยนิต 2515 : 6 อ้างอิงจาก Myers, 1964 : 83) ศึกษาความสัมพันธ์ของการเข้าร่วมกิจกรรม กับผลการเรียน พบว่าความสัมพันธ์ที่ประสบความสำเร็จ เข้าร่วมกิจกรรม มากกว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งช่วยบ่งชี้ว่าความสำคัญ น้อย และต้องคำนึงเสมอว่าไม่ใช่แค่ สิ่งสอดคล้องกับผลการเรียนของนักเรียน (Bonney, 1955 : 571 - 573) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การปรับตัวทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ การเรียน จาก

กลุ่มนิสิตมหาวิทยาลัยเป็นเวลา 2 ปี พบว่า นิสิตที่ไคคะแนนสูงในสังคมมีคและมีบทบาททางกิจกรรมสังคม มีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูงกว่าพวกที่ไคคะแนนสังคมมีค่า แสดงว่านิสิตที่มีความสามารถในการปรับตัวก็ผลการเรียนดี

✓ วีแกนค์ (Weigand, 1977 : 518 - 522) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กวัยรุ่นนั้นมีผลต่อสภาพจิตใจและพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นมาก โดยศึกษาเรื่องการปรับตัวของนักเรียนและบทบาทของพ่อแม่ในครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียน และไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน มีความแตกต่างกันทางการปรับตัว

2. นักเรียนที่ประสบผลสำเร็จทางการเรียน มีปัญหาทางครอบครัวน้อยกว่านักเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จทางการเรียน

3. นักเรียนที่ประสบผลสำเร็จทางการเรียน ได้รับการสั่งสอนการมีบทบาทจากทางบ้าน และมีทัศนคติที่ดีต่อทางบ้าน

เนเบอร์ (Nabors, 1975 : 3241-A) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบเพอร์ ฉัตรสุกกุล (คมเพชร ฉัตรสุกกุล 2514 : 101)

รัสตัน (Rushton, 1966 : 176 - 183) วัตเลย์ (Witley, 1965 : 20 - 23)

ดีเซนา (Desena, 1964 : 145 - 149) และกิล (Gill, 1962 : 144 - 149)

พบว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสามารถในการปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

✓ ริคคิง (Riddin, 1967 : 337) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายหญิง จำนวน 600 คน จากโรงเรียนแมนเชสเตอร์ ผลการวิจัยปรากฏว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว

ซาราสัน และคณะ (Sarason and others, 1960 : 218) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวล กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน ปรากฏว่าความสัมพันธ์สัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นลบในทุกระดับชั้นเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่
ใน 3 ลักษณะแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับ
นักเรียนแบบประชาธิปไตยและแบบอัตตาธิปไตยแตกต่างกัน
3. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองและอยู่ในชนบท
แตกต่างกัน
4. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแตกต่างกัน
5. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงและนักเรียนที่มี
ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำแตกต่างกัน
6. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่มีความสามารถในการศึกษาสูงและนักเรียน
ที่มีความสามารถในการศึกษาต่ำแตกต่างกัน
7. พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิงแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายหญิงที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2521 สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวนทั้งหมด 485 คน เป็นชาย 276 คน และ หญิง 209 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

การเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการดังนี้

1. สํารวจจำนวนและรายชื่อโรงเรียนที่เปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็น
อย่างต่ำ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5

2. จำแนกโรงเรียนที่สำรวจได้ออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง
และขนาดเล็ก โดยถือเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ จากเอกสารการจัดแผนชั้นเรียนเต็มรูป
ของฝ่ายโครงการและงบประมาณ กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แล้วสุ่ม
โรงเรียนจากแต่ละขนาดมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ 15 ของ
โรงเรียนแต่ละขนาด

3. สุ่มนักเรียนจากแต่ละโรงเรียน ตามขนาดโรงเรียนที่สุ่มได้ โรงเรียนละ
1 ห้องเรียน ใ้้นักเรียนทั้งหมด 13 ห้องเรียน

ผลการสุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้วปรากฏว่า ใ้้นักเรียนชายหญิงที่ใช้ในการศึกษา
ทั้งหมด 485 คน ซึ่งแยกรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างไว้ดังในตาราง 1 และ 2 ส่วนนักเรียนที่
เป็นกลุ่มตัวอย่างการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลย มีจำนวนเพียง 6 คน
จึงตัดออกไปไม่นำมาวิเคราะห์

ตาราง 1 แสดงจำนวนนักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน อำเภอ จังหวัด และเพศ

ขนาด	สถานศึกษา	อำเภอ	จังหวัด	ชาย	หญิง	รวม
ใหญ่	เบญจมาศวิทยาทิต	เมือง	เพชรบุรี	—	44	44
	บ้านลาดวิทยา	บ้านลาด	เพชรบุรี	25	17	42
	เบญจมาศราษฎร์	เมือง	ราชบุรี	45	—	45
กลาง	ชะอำคุณหญิง เนื่อง	ชะอำ	เพชรบุรี	17	17	34
	วัดเพลง "โสภณศิริราษฎร์"	วัดเพลง	ราชบุรี	18	16	34
	พระแท่นดงรังวิทยา	ทามะกา	กาญจนบุรี	19	14	33
	อุททอง	อุททอง	สุพรรณบุรี	17	14	31
	เมืองปราง	ปรางบุรี	ประจวบคีรีขันธ์	29	11	40
เล็ก	เทพสุวรรณชาดวิทยา	เมือง	สมุทรสงคราม	19	10	29
	วัดจันทร์वास	เมือง	เพชรบุรี	24	21	45
	รัฐราษฎร์อุปถัมภ์	เมือง	ราชบุรี	20	13	33
	หัวหินวิทยาคม	หัวหิน	ประจวบคีรีขันธ์	14	17	31
	วัดบางกะพ้อม	เมือง	สมุทรสงคราม	29	15	44
	รวม			276	209	485

✓ ตาราง 2 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ภูมิลำเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การศึกษาของพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดู และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ตัวแปรต้น	ค่าตัวแปรต้น	จำนวน	รวม
เพศ	ชาย	276	485
	หญิง	209	
ภูมิลำเนา	ในเมือง	226	485
	ชนบท	259	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	สูง	123	308
	ต่ำ	185	
ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	สูง	65	265
	ต่ำ	170	
การศึกษาของพ่อแม่	สูง	35	400
	ต่ำ	365	
การอบรมเลี้ยงดู	ประชาธิปไตย	318	432
	อิตาเลียน	53	
	ปล่อยปละละเลย	61	
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	ประชาธิปไตย	418	454
	อิตาเลียน	36	

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบบทดสอบ 3 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนและผู้ปกครอง
2. แบบทดสอบวัดการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่
3. แบบทดสอบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
4. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ก. การสร้างแบบสอบถามและแบบทดสอบ

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนและผู้ปกครอง ผู้วิจัยสร้างเป็นแบบคำถามให้นักเรียนเลือกตอบจากตัวเลือก ในด้าน เพศ ภูมิสำเนา รายได้ของครอบครัว และการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้นักเรียนเติมเอง

2. แบบทดสอบวัดการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ โดยปรับปรุงจากแบบทดสอบของ คณีย์ งามบานะ (คณีย์ งามบานะ 2518) ชุดการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.7800 และแบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดูของ อรุณฯ หลิมประเสริฐ (อรุณฯ หลิมประเสริฐ 2519) ชุดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบอัตตาธิปไตย ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.8788 และ 0.8533 ตามลำดับ แบบทดสอบแต่ละชุดกึ่งกลางมีจำนวนคำถามชุดละ 20 ข้อคำถาม ดังนั้นแบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดูที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้มีค่าความรวมทั้งสิ้น 60 คำถาม ซึ่งผู้วิจัยได้จัดเรียงดังนี้

- ข้อ 1 - 20 เป็นชุดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- ข้อ 21 - 40 เป็นชุดการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย
- ข้อ 41 - 60 เป็นชุดการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

3. แบบทดสอบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โดยปรับปรุงจากแบบทดสอบของ จีพร โพธิ์สุวรรณ และคณะ (จีพร โพธิ์สุวรรณ 2519) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความล่าช้าครั้งนี้ ปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย 0.9222 ปฏิสัมพันธ์แบบอิตาเลียน 0.9218 และปฏิสัมพันธ์แบบปล่อยปละละเลย 0.9419 ในชุดปฏิสัมพันธ์แต่ละแบบ มีจำนวนคำถามทุกละ 20 ข้อ ดังนั้นแบบทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีคำถามรวมทั้งสิ้น 60 คำถาม ซึ่งผู้วิจัยได้จัดเรียงดังนี้

- ข้อ 1 - 20 เป็นชุดปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย
- ข้อ 21 - 40 เป็นชุดปฏิสัมพันธ์แบบอิตาเลียน
- ข้อ 41 - 60 เป็นชุดปฏิสัมพันธ์แบบปล่อยปละละเลย

4. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออก ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออกขึ้นเอง โดยมีลำดับขั้นดังนี้

4.1 ศึกษาและรวบรวมนิยาม องค์ประกอบและลักษณะเฉพาะของพฤติกรรมกล้าแสดงออก จากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมกล้าแสดงออก นอกจากนั้นยังได้ศึกษาแนวทางจาก The Assertive Inventory ของ Cambrill and Richy (1975) ซึ่งละเอียด ฐประยูร หัวหน้า นักจิตวิทยา โรงพยาบาลสมเด็จพระยา ใค่นำมาแปลใช้ The Rathus Assertiveness Schedule (Rathus. 1978 : 50) และ Fensterheim's Assertiveness Inventory (Fensterheim. 1975 : 75) หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปเป็นพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้เป็นหลักในการสร้างประโยคในแบบทดสอบ

4.2 สร้างนิยามปฏิบัติการของพฤติกรรมกล้าแสดงออก ดังปรากฏในบทที่ 1

4.3 ยึดหลักพฤติกรรมทั้งกล่าวมาสร้างประโยค

4.4 หาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ

4.5 หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ข. ลักษณะของแบบทดสอบ

1. แบบทดสอบวัดการอบรมเลี้ยงดู เป็นมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ของคำถามเป็นข้อความที่ถามเกี่ยวกับความกตัญญู ความรู้สึกของนักเรียน เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ โดยให้ผู้ตอบอ่านข้อความในแบบทดสอบทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าพ่อแม่เคยปฏิบัติ หรือมีลักษณะนิสัย ตรงกับข้อความในแบบทดสอบแต่ละข้อความมากน้อยเพียงไร แล้วจึงเขียนเครื่องหมาย ✓ (ถูก) ลงในกระดานคำตอบที่กำหนดให้

ตัวอย่าง

คำชี้แจงการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบทั้งหมดมี 60 ข้อ ถามเกี่ยวกับความรู้สึกที่นักเรียนมีต่อการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ พ่อแม่ที่กล่าวถึงในแบบทดสอบ หมายถึง บุคคลที่ได้อบรมเลี้ยงดูนักเรียนมาเป็นเวลานานที่สุด อาจเป็นพ่อแม่ ลุง ป้า อา พระภิกษุ หรือบุคคลอื่นก็ได้

วิธีตอบแบบทดสอบ

ในข้อหนึ่ง ๆ จะมีช่องสำหรับตอบ 5 ช่อง ให้ท่านระลึกถึงเหตุการณ์ที่ล่วงมาแล้ว ว่าพ่อแม่ได้ปฏิบัติต่อนักเรียนในลักษณะใด แล้วเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ โดยการกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ต้องการ ดังตัวอย่าง

วิธีพ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(๐) พ่อ-แม่เป็นที่ให้ความกตัญญูเมื่อท่านต้องการปรึกษา	/				
(๐๐) พ่อ-แม่ไม่อนุญาตให้ท่านไปเที่ยวนอกบ้าน			✓		
(๐๐๐) พ่อ-แม่ไม่เอาใจใส่ดูแลสุขภาพของท่าน					✓

จากข้อ (๐) ที่กาเครื่องหมายถูกลงในช่อง "มากที่สุด" แสดงว่าเมื่อท่านมีปัญหา
ต้องการปรึกษาพ่อแม่ พ่อแม่มีความยินดีและเต็มใจให้คำปรึกษาแก่ท่านมากที่สุด

จากข้อ (๐๐) ที่กาเครื่องหมายถูกลงในช่อง "ปานกลาง" แสดงว่าเมื่อท่านขออนุญาต
ไปเที่ยวนอกบ้าน พ่อแม่จะอนุญาตบ้างไม่อนุญาตบ้าง

จากข้อ (๐๐๐) ที่กาเครื่องหมายถูกลงในช่อง "น้อยที่สุด" แสดงว่าพ่อแม่ให้ความ
เอาใจใส่ดูแลสุขภาพของท่านดี

การตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนพิจารณาจากคำตอบของนักเรียนที่ขีดเครื่องหมายถูกลงใน
ช่องต่าง ๆ ถ้าขีดเครื่องหมายถูกลงในช่อง "มากที่สุด" ให้ 5 คะแนน "มาก" ให้ 4 คะแนน
"ปานกลาง" ให้ 3 คะแนน "น้อย" ให้ 2 คะแนน "น้อยที่สุด" ให้ 1 คะแนน เมื่อรวมคะแนน
แต่ละตอนทั้ง 20 พฤติกรรมของแต่ละคนแล้ว นักเรียนคนใดได้คะแนนตอนหนึ่งตอนใดมากกว่าคะแนน
ตอนรองลงมาไม่ต่ำกว่า 5 คะแนน จะถือว่านักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูตามประเภทที่ได้คะแนน
สูงสุด การที่ได้อันดับต่าง 5 คะแนน หรือเท่ากับคะแนนเต็มของหนึ่งพฤติกรรมนั้น เพื่อจะ
ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามประเภทของการอบรมเลี้ยงดูได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

	ประชาธิปไตย	อิตาเลียน	ปล่อยปละละเลย
คะแนนของนาย ก	75	67	69
คะแนนของนาย ข	80	50	76

จึงจัดให้ นาย ก ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เพราะได้คะแนนสูงกว่า คะแนน
รองลงมาก็คือ ปล่อยปละละเลย มากกว่า 5 คะแนน ส่วนของนาย ข ต้องตัดออกไปไม่นำมา
วิเคราะห์ เพราะคะแนนประชาธิปไตยสูงกว่าปล่อยปละละเลยไม่ถึง 5 คะแนน แม้จะมากกว่า
การอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียนถึง 30 คะแนน

2. แบบทดสอบวัดประสิทธิภาพระหว่างครูกับนักเรียน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า
ชนิด 5 ของ เช่นเดียวกับแบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดู

ตัวอย่าง

คำชี้แจงการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบฉบับนี้ต้องการถามเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียน
ที่มีต่อครูส่วนมากที่เคยสอนนักเรียนมา

วิธีตอบแบบทดสอบ

ให้นักเรียนระลึกถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมา แล้วพิจารณาว่าในแต่ละข้อความ
ที่กำหนดให้ ว่าคุณส่วนมากของนักเรียนมีลักษณะนิสัย เคยประพฤติปฏิบัติเหมือนกับข้อเท็จจริง
ในข้อความนั้น ๆ หรือไม่มากนักเพียงใด แล้วเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ โดย
การกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ต้องการ ดังตัวอย่าง

วิธีที่ครูปฏิบัติต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(๐) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดคุยแสดงความคิดเห็น	✓				
(๐๐) ครูมักสั่งให้นักเรียนทำสิ่งต่าง ๆ				✓	
(๐๐๐) ครูไม่ตรวจงานที่นักเรียนทำส่ง		✓			

จากข้อ (๐) ที่กาเครื่องหมายถูกลงในช่อง "มากที่สุด" แสดงว่าคุณส่วนมากที่สุด
เปิดโอกาสให้นักเรียนพูดคุยกัวยมอยที่สุด

จากข้อ (๐๐) ที่กาเครื่องหมายถูกลงในช่อง "น้อย" แสดงว่าคุณส่วนน้อยมักสั่งให้
นักเรียนทำสิ่งต่าง ๆ

จากข้อ (๐๐๐) ที่กาเครื่องหมายถูกลงในช่อง "มาก" แสดงว่าคุณส่วนมากไม่ตรวจงาน
ที่นักเรียนทำส่ง

การตรวจให้คะแนน

เช่นเดียวกับแบบทดสอบการอบรมเชิงดู

3. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมกวีแสดงออก เป็นมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ของ คำตามเป็นข้อความแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับความกล้าของบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่น ในสถานการณ์ที่ แตกต่างกันไป โดยในแต่ละพฤติกรรม ผู้ตอบจะต้องตอบ 2 ครั้ง ในตอนแรก เป็นการบอกถึง ระดับความไม่สบายใจ ความวิตกกังวลเมื่อต้องแสดงพฤติกรรมนั้น ตอนที่สอง เป็นการบอกความถี่ ในการแสดงพฤติกรรมนั้น

ตัวอย่าง

คำชี้แจงการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบทั้งหมดมี 50 ข้อ ในการตอบแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นการวัดระดับความไม่สบายใจเมื่อแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

ตอนที่ 2 เป็นการวัดความถี่ในการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

วิธีตอบแบบทดสอบ

ในการตอบแบบทดสอบนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน เพื่อป้องกันความสับสน และ เพื่อให้ผู้ทำตอบที่ถูกต้อง โปรดตอบคำถามให้เสร็จทีละตอน แล้วจึงค่อยทำตอนต่อไป

ตอนที่ 1 คนส่วนมากมีประสบการณ์จากความยากลำบากในการแก้ปัญหาการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องแสดงความกล้าในบางโอกาส เช่น การปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องของผู้อื่น การกล่าวคายของชมเชยผู้อื่น หรือแสดงความไม่เห็นด้วยกับความคิดการกระทำของผู้อื่น เป็นต้น ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อความ แล้วแสดงระดับความไม่สบายใจ หรือความวิตกกังวลของนักเรียนเมื่อต้องกระทำในสิ่งนั้น โดยการกาเครื่องหมายถูกลงในช่องที่ต้องการ ตามความรู้สึกที่แท้จริง เพียงข้อละ 1 ช่องเท่านั้น

ตัวอย่าง เขา

พฤติกรรม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(๐) นำสิ่งของที่มิดำหนิไปคืนร้านค้า					✓
(๐๐) บอกให้ผู้อื่นหยุดการกระทำที่รบกวนจิตใจท่าน		✓			

จากข้อ (๐) ที่กาเครื่องหมายถูกลงในช่อง "น้อยที่สุด" แสดงว่า เมื่อท่านต้องนำสิ่งของที่มิดำหนิไปคืนร้านค้า ท่านมีความรู้สึกไม่สบายใจเพียงเล็กน้อย หรือรู้สึกเฉย ๆ

จากข้อ (๐๐) ที่กาเครื่องหมายถูกลงในช่อง "มาก" แสดงว่าเมื่อมีผู้หนึ่งผู้ใดกระทำการที่รบกวนจิตใจท่าน และท่านบอกให้เขาหยุดการกระทำนั้น ท่านมีความรู้สึกไม่สบายใจมาก

ตอนที่ 2 เมื่อทำตอนที่ 1 เสร็จแล้ว ให้อ่านข้อความในแต่ละข้อใหม่อีกครั้ง

แล้วแสดงระดับความถี่ หรือค่า เป็นไปได้อย่างไร เปรียบเทียบพฤติกรรมนั้น ๆ โดยการกาเครื่องหมายถูก (/) ลงในช่อง กระทำบ่อยที่สุด กระทำบ่อย กระทำปานกลาง กระทำน้อย หรือกระทำน้อยที่สุด เพียงข้อละ 1 ข้อ เท่านั้น

กระทำบ่อยที่สุด หมายถึง ความถี่ของการกระทำมากกว่าร้อยละ 80

กระทำบ่อย หมายถึง ความถี่ของการกระทำมากกว่าร้อยละ 60 แต่ไม่เกินร้อยละ 80

กระทำปานกลาง หมายถึง ความถี่ของการกระทำมากกว่าร้อยละ 40 แต่ไม่เกินร้อยละ 60

กระทำน้อย หมายถึง ความถี่ของการกระทำมากกว่าร้อยละ 20 แต่ไม่เกินร้อยละ 40

กระทำน้อยที่สุด หมายถึง ความถี่ของการกระทำน้อยกว่าร้อยละ 20 รวมถึงไม่เคยกระทำเลย

การตรวจให้คะแนน

ตอนที่ 1 เมื่อนักเรียนกาเครื่องหมายถูก (/) ลงในช่อง "มากที่สุด" ให้ 1 คะแนน "มาก" ให้ 2 คะแนน "ปานกลาง" ให้ 3 คะแนน "น้อย" ให้ 4 คะแนน และ "น้อยที่สุด" ให้ 5 คะแนน

ตอนที่ 2 เมื่อนักเรียนกาเครื่องหมายถูกลงในช่อง "กระทำน้อยที่สุด" ให้ 5 คะแนน "กระทำน้อย" ให้ 4 คะแนน "กระทำปานกลาง" ให้ 3 คะแนน "กระทำน้อย" ให้ 2 คะแนน และ "กระทำน้อยที่สุด" ให้ 1 คะแนน

เมื่อตรวจให้คะแนนแต่ละตอนแล้ว นำคะแนนของทั้ง 2 ตอน มารวมกัน แล้วหาคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 2 ตอน ออกมาเป็นคะแนนของพฤติกรรมกลางแสดงออก

คุณภาพของแบบทดสอบ

ก. ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ ไปทดสอบนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนท่ายางวิทยา อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 100 คน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบ	ความเชื่อมั่น
การอบรมเลี้ยงดู	
- แบบประชาธิปไตย	0.8344
- แบบอัตตาธิปไตย	0.7667
- แบบปล่อยปละละเลย	0.7979
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	
- แบบประชาธิปไตย	0.8711
+ แบบอัตตาธิปไตย	0.8705
พฤติกรรมกลางแสดงออก	0.9206

ข. ความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ

ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออกโดยวิธีให้อาจารย์สาขาการแนะแนว และนักจิตวิทยา จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบดูว่าพฤติกรรมในแต่ละข้อนั้น เป็นตัวแทนลักษณะพฤติกรรมกล้าแสดงออกหรือไม่ แล้วเลือกเอาข้อที่ทุกท่านรับว่าเป็นลักษณะของพฤติกรรมกล้าแสดงออกไว้ใช้เป็นแบบทดสอบต่อไป

* วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบทุกฉบับไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ของแบบทดสอบแต่ละฉบับ แล้วแยกกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา เพื่อวิเคราะห์ต่อไป

การจัดกระทำกับข้อมูล

เมื่อแยกข้อมูลออกเป็นกลุ่มตัวแปรที่ต้องการศึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สิ่งที่ต้องการวิเคราะห์	สถิติที่ใช้
1. ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ	สัมประสิทธิ์อัลฟา
2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม	t - test
3. ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม	F - test
4. อันดับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะแยกกล่าวเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่หนึ่ง วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้ามเนื้อแดงออกของนักเรียนตามตัวแปรต่อไปนี้

- 1.1 การอบรมเลี้ยงดู
- 1.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
- 1.3 ภูมิปัญญา
- 1.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 1.5 ฐานะทางเศรษฐกิจ
- 1.6 ระดับการศึกษาของบิดามารดา
- 1.7 เพศ

ตอนที่สอง วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยรายข้อของแบบทดสอบพฤติกรรมกล้ามเนื้อแดงออกเพื่อจัดอันดับที่พฤติกรรมกล้ามเนื้อแดงออกของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และจำแนกตามตัวแปรแต่ละค่า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย จึงขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง	๑๖
X	แทน	คะแนนดิบ	
ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบ	

Σx^2	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบแต่ละตัวยกกำลังสอง
$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน	ความแปรปรวน
t	แทน	ค่าสถิติจากการแจกแจงของ t
SS_x	แทน	Sum Square
MS_x	แทน	Mean Square
df_x	แทน	degree of freedom
F	แทน	ค่าสถิติจากการแจกแจงของ F

ตอนที่หนึ่ง วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน ตามตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ภูมิลาเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษาของบิดามารดา และเพศ

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	100894.59	50447.295	2.7668
ภายในกลุ่ม	430	7821732.6	18232.476	
รวม	432			

136.9031 = 52
50 418

จากตาราง 5 ผลการทดสอบความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของ
กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแบบที่ต่างกัน พบว่า มีค่าความแปรปรวนแตกต่างกัน
อย่าง ไม่นับนัยสำคัญทางสถิติซึ่ง ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1

ตาราง 6 การเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนตามตัวแปร ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
ครูกับนักเรียน ภูมิภาคเหนือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาของพ่อแม่
และเพศ

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S^2	t
<u>ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน</u>				
- ประชาธิปไตย	418	136.9031	14303.3119	1.7305 *
- ดัชนีประชาธิปไตย	36	124.8888	503.2301	
<u>ภูมิภาคเหนือ</u>				
- ในเมือง	226	142.4690	314.1212	6.1971 **
- ชนบท	259	131.4247	462.6145	
<u>ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน</u>				
- สูง	123	138.2886	402.27872	1.5236
- ต่ำ	185	134.7864	372.554	
<u>ฐานะทางเศรษฐกิจ</u>				
- สูง	65	135.4538	318.38064	0.4919
- ต่ำ	170	136.6911	242.6199	

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S^2	t
<u>การศึกษาของพ่อแม่</u>				-
- สูง	35	134.1000	328.3794	0.6161
- ต่ำ	365	136.1965	801.8493	
<u>เพศ</u>				
- ชาย	276	139.4746	331.0629	4.6634**
- หญิง	209	132.7368	185.5811	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า

1.1 จะแนบพฤติกรรมกลางแสดงออกของนักเรียนที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตยและแบบอัตตาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2

1.2 จะแนบพฤติกรรมกลางแสดงออกของนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองและอยู่ในชนบทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3

1.3 จะแนบพฤติกรรมกลางแสดงออกของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 4

1.4 จะแนบพฤติกรรมกลางแสดงออกของนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงและต่ำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 5

1.5 คะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่บิคามารคาได้รับการศึกษาสูง และได้รับการศึกษาต่ำแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 6

1.6 คะแนนพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 7

ตอนที่สอง วิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบ พฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยกำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยนั้น ๆ ไว้ เพื่อสะดวกในการแปลความหมาย ดังนี้

1-1.99	ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.99	กล้าแสดงออกน้อยที่สุด	0
2-2.99	ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 - 2.99	กล้าแสดงออกน้อย	1
3-3.99	ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 - 3.99	กล้าแสดงออกปานกลาง	2
	ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 - 4.99	กล้าแสดงออกมาก	3
	ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 5.00 - 5.99	กล้าแสดงออกมากที่สุด	4

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายชื่อของแบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออกเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย

อันดับที่	พฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D
1	38 กล้าหาชอโทษเมื่อท่านทำผิด	3.6422	1.0023
2	13 ท่านเล่าในสิ่งที่ได้พบเห็นมา	3.5697	0.8262
3	15 ท่านถามเพื่อนหรือคนอื่น ๆ เมื่อเกิดความสงสัย	3.4938	0.8691
4	39 ยืมหักหยากับคนที่ท่านรู้จักแต่ยังไม่สนิทสนม	3.3762	0.9543
5	37 กล้าคัดค้านของชมเชยผู้ที่ท่านรักใคร่ หรือสนใจต่อหน้า	3.2536	0.9553
6	7 รับผิดชอบของชมเชยจากผู้อื่น	3.1626	0.8165

ตาราง 7 (ต่อ)

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D
7	3	บอกให้คนอื่นได้ทราบข่าวดีเกี่ยวกับตัวท่าน	3.1444	0.8125
8	16	เมื่อมีคนวิพากษ์วิจารณ์หรือติเตียนท่าน ท่านแสดง การยอมรับและชี้แจงข้อเท็จจริง	3.1041	0.8717
9	14	ท่านชอบแสดงความคิดเห็นเมื่อมีการถกเถียงกัน	3.0938	0.8700
10	45	ยอมรับกับผู้อื่นว่าท่านไม่มีความรู้ในบางสิ่งบางอย่าง	3.0876	0.8785
11	41	ยอมรับว่าไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูสอน	3.0618	0.8672
12	22	ตักเตือนเพื่อนตรง ๆ เมื่อเพื่อนทำผิด	2.9546	0.8665
13	50	ถามผู้อื่นว่าท่านทำให้เขาโกรธเคืองหรือไม่พอใจหรือไม่	2.9422	0.9361
14	40	พูดแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง ไปจากความคิดเห็น ของผู้ที่ท่านกำลังสนทนาวัย	2.9154	0.8166
15	4	ปฏิเสธเมื่อผู้ขายคะยั้นคะยอให้ท่านซื้อสินค้าที่ท่าน ไม่ต้องการ	2.9103	0.8646
16	10	ขณะที่อยู่ในชั้นเรียนท่านจะถามทุกครั้งที่ไม่เข้าใจ	2.9000	0.8840
17	27	ปรับตัวเข้ากับบิดามารดา	2.8927	0.9538
18	17	คัดค้านไม่เห็นด้วยกับความเห็นของครูอาจารย์ เมื่อท่านคิดว่าไม่ถูกต้อง	2.8835	0.9114
19	9	บอกให้บุคคลหยุดกระทำการในสิ่งที่รบกวนท่าน	2.8618	0.9166
20	26	พาเพื่อนมาร่วมสนุกที่บ้าน เลี้ยงอาหาร	2.8030	0.9065
21	8	บอกกับเพื่อนหรือคนที่ทางานด้วยว่าสิ่งที่เขาพูดหรือ กระทำบางอย่าง เป็นที่รบกวนจิตใจท่าน	2.7783	1.5844

ตาราง 7 (ต่อ)

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D
22	42	ขอร้องให้มีการร่วมปรึกษาหารือในปัญหาที่ท่านข้องใจ	2.7762	0.8223
23	36	บอกเพื่อนสนิทว่าเขาพูดและทำในสิ่งที่ท่านไม่ชอบ	2.7577	0.8311
24	48	บอกให้เพื่อนที่ท่านรู้สึกว่าคุณมากไปหยุดพูด	2.7483	0.9835
25	25	แสดงความคิดเห็นโต้แย้งปิกามารดาทนายเหตุผล	2.7123	1.3458
26	46	ปฏิเสธเมื่อเพื่อนขอยืมเงินไม่ใจในสิ่งที่ท่านคิดว่า ไม่จำเป็น	2.7061	0.9656
27	33	บอกคนขายของให้เขาทราบว่าเขาขายของเกินราคา	2.6225	0.8878
28	44	ยอมรับกับผู้อื่นว่าท่านมีความหยาบคาย และต้องการ ความเห็นใจจากเขา	2.6360	1.6992
29	49	เมื่อมีผู้ขอร้องให้ท่านไปงานสังสรรค์ และท่านไม่พร้อม ที่จะไป ก็จะปฏิเสธตามตรง	2.6061	0.8600
30	21	ถือว่าเมื่อเพื่อนสนิทกับท่าน	2.5998	0.7907
31	24	ขอร้องปิกามารดาให้ทำกิจส่วนตัวบางอย่างให้ท่าน	2.5907	0.9198
32	18	คัดค้านไม่เห็นด้วยกับความคิดของครูอาจารย์ เมื่อท่านคิดว่าไม่ถูกต้อง	2.5556	0.8956
33	5	วิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของคนอื่นต่อหน้าและพูด ตามตรง	2.5536	1.0449
34	6	ขอร้องให้ผู้นำของที่ขอยืมท่านไปมาคืน	2.5474	0.8599
35	43	ปฏิเสธไม่ให้เพื่อนยืมสมุดการบ้านไปลอก	2.5443	0.8727
36	35	เมื่อบริกรเสิร์ฟอาหารผิดประเภทไปจากที่ท่านสั่ง ท่านไม่ยอมรับ	2.5381	0.8586

ตาราง 7 (ต่อ)

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D
37	11	สมคาเมื่อสนทนากับผู้ใหญ่หรือผู้ใหญ่ วุโสมากกว่าท่าน	2.5206	0.8631
38	34	ถือว่าพนักงานขายบัตรชมภาพยนตร์ เมื่อเขาขายเกินราคา	2.5175	0.8867
39	30	บอกให้คนข้างบ้านหรือเสียงวิทยุหรือโทรทัศน์ในขณะที่ท่าน หอบหวนบทเรียนหรือเตรียมตัวสอบ	2.4670	1.3310
40	1	บอกกับผู้ใหญ่หนึ่งว่าท่านชอบเขา	2.4597	1.0073
41	28	แสดงความโกรธของท่านให้ญาติพี่น้องได้เห็น เมื่อท่านไม่พอใจเขา	2.4154	0.8593
42	2	นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า	2.3711	0.8427
43	47	ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู	2.3515	0.9874
44	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุม ตามลาพัง	2.3257	0.8884
45	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของ เครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน	2.3133	1.2235
46	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็น ครูกำลังสอนต่อไป	2.2938	0.8533
47	23	ขออนุญาตไปพักผ่อนไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	2.2793	0.9337
48	32	ให้เพื่อนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติวเตอร์	2.2762	0.8088
49	31	ถือว่าคนที่ท่านนับถือ เมื่อเขาผิดสัญญา	2.2206	0.8758
50	20	ติดนักร้องกับเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำเป็น	2.0835	0.8261
		เฉลี่ย	2.7449	

จากตาราง 7 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 โดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์น้อย (ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.00-2.99) เมื่อพิจารณาจากพฤติกรรมที่กำหนดให้ทั้ง 50 พฤติกรรมมีเพียง 11 พฤติกรรม หรือร้อยละ 22 เท่านั้นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3 ซึ่งเป็นตัวกลางของคะแนนแบบทดสอบแต่ละข้อ พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย มีดังนี้ เช่น กล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิด ($\bar{x} = 3.6422$) เจ้าในสิ่งที่ได้พบเห็นมา ($\bar{x} = 3.5697$) ตามเพื่อนหรือคนอื่นเมื่อเกิดความสงสัย ($\bar{x} = 3.4938$) ยืมหักทนายกับคน ที่รู้จักแต่ยังไม่สนิทสนม ($\bar{x} = 3.3762$) กล่าวคำยกย่องชมเชยผู้ที่รักใคร่หรือสนใจต่อหน้า ($\bar{x} = 3.2536$) รับคำยกย่องชมเชยจากผู้อื่น ($\bar{x} = 3.1621$)

ส่วนพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแบบทดสอบอีก 39 พฤติกรรม หรือร้อยละ 78 มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 3 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเรียงจากคะแนนเฉลี่ยน้อยไปหามาก เช่น ปิ๊งนั้กับเพื่อนเมื่อมีธุระจำเป็น ($\bar{x} = 2.0835$) ถือว่าคนที่นับถือเมื่อเขา ผิดสัญญา ($\bar{x} = 2.2206$) ให้เพื่อนรุ่นน้องคอยเมื่อติดธุระ ($\bar{x} = 2.2762$) ขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน ($\bar{x} = 2.2793$) เตือนให้ครูทราบดีว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป ($\bar{x} = 2.2938$) เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้เสียหายยอมรับเงิน เป็นค่าตอบแทน ($\bar{x} = 2.3133$)

และจากการวิเคราะห์ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบทดสอบแต่ละข้อ พบว่าครูแสดงความคิดเห็นของนักเรียนต่อข้อทดสอบแต่ละข้อมีความแตกต่างกันความคิดเห็นอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน มีเพียง 8 ข้อ หรือร้อยละ 16 เท่านั้นที่มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานมากกว่า 1 เช่น ยอมรับกับผู้อื่นว่ามีความหยาบคายและต้องการความเห็นใจจากเขา ($SD = 1.6992$) บอกกับเพื่อนหรือคนที่ทำงานกันว่าสิ่งที่เขาพูดหรือทำบางอย่างเป็นที่รบกวนจิตใจ ($SD = 1.5854$) ส่วนอีก 42 ข้อ หรือร้อยละ 84 มีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.7907 ถึง 0.9874 เช่น จักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู ($SD = .9874$) บอกให้เพื่อนที่รู้สึกว่าคุณมากเกินไปหยุดพูด ($SD = .9835$) ปฏิเสธเมื่อเพื่อนขอยืมเงินไปใช้ในสิ่งที่คิดว่าไม่จำเป็น ($SD = .9656$) กล่าวคำยกย่องชมเชยผู้ที่รักใคร่หรือสนใจต่อหน้า ($SD = .9553$)

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ย เป็นรายข้อ ของแบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออก
ด้านการ เปิดเผยข้อจำกัดส่วนตัว เรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนเฉลี่ย
1	38	กล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิด	3.6422
2	15	ทักถามเพื่อนหรือคนอื่น ๆ เมื่อเกิดความสงสัย	3.4936
3	16	เมื่อมีคนวิพากษ์วิจารณ์หรือติเตียนท่าน ท่านแสดง การยอมรับและชี้แจงข้อเท็จจริง	3.1051
4	45	ยอมรับกับผู้อื่นว่าท่านไม่มีความรู้ในบางอย่าง	3.0876
5	41	ยอมรับว่าไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูสอน	3.0618
6	27	ปรับทุกข์กับบิดามารดา	2.8972
7	44	ยอมรับกับผู้อื่นว่าท่านมีความหวาดกลัว และต้องการ ความเห็นใจจากเขา	2.6360
8	25	ขอร้องบิดามารดาให้ทำกิจส่วนตัวบางอย่างให้ท่าน	2.5907
		เฉลี่ย	3.0636

จากตาราง 8 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยทั่วไปในเขตการศึกษา 5
มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในการ เปิดเผยข้อจำกัดส่วนตัวอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง (ค่าคะแนนเฉลี่ย
อยู่ในช่วง 3.00 - 3.99) พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเรียงคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย
ได้ดังนี้ กล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิด ($\bar{X} = 3.6422$) ถามเพื่อนหรือคนอื่นเมื่อเกิดความสงสัย
($\bar{X} = 3.4938$) เมื่อมีคนวิพากษ์วิจารณ์ หรือติเตียน แสดงการยอมรับและชี้แจงข้อเท็จจริง
($\bar{X} = 3.1041$)

ส่วนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในหมวดนี้ เมื่อเรียงจากคะแนนเฉลี่ยน้อยไปหามากคือ ขอร้อง
 บิดามารดาให้ทำกิจส่วนตัวบางอย่างให้ ($\bar{X} = 2.5907$) ยอมรับกับผู้อื่นว่ามีความท้อแท้และ
 ต้องการความเห็นใจจากเขา ($\bar{X} = 2.6360$) ปรับทุกข์กับบิดามารดา ($\bar{X} = 2.8927$)

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อของแบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านการริเริ่ม
 การติดต่อในสังคม เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนเฉลี่ย
1	13	ท่านเล่าในสิ่งที่ได้พบเห็นมา	3.5697
2	39	ยืมตกทายกับคนที่ท่านรู้จักแต่ยังไม่สนิทสนม	3.3762
3	37	กล่าวคำยกย่องชมเชยผู้ที่ท่านรักใคร่ หรือสนใจต่อหน้า	3.2536
4	50	ถามผู้อื่นว่าท่านทำให้โกรธเคืองหรือไม่พอใจหรือไม่	2.9422
5	17	ท่านเป็นผู้หาเรื่องมาเริ่มต้นการสนทนากับคนที่เพิ่งรู้จักกันใหม่ ๆ	2.8835
6	26	พาเพื่อนสนิทของท่านมาร่วมสนุกที่บ้าน เช่น เลี้ยงอาหาร	2.8030
7	1	บอกกับผู้อื่นว่าท่านชอบเขา	2.4597
8	47	ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู	2.3515
		เฉลี่ย	2.9549

จากตาราง 9 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยทั่วไปในเขตการศึกษา 5 มีพฤติกรรม
 กล้าแสดงออกในการริเริ่มการติดต่อในสังคม อยู่ในเกณฑ์น้อย (ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง
 2.00 - 2.99) พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเรียงคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ
 เล่าในสิ่งที่ได้พบเห็นมาโดยไม่ต้องให้ใครถามเสียก่อน ($\bar{X} = 3.5697$) ยืมตกทายกับคนที่ท่านรู้จัก
 แต่ยังไม่สนิทสนม ($\bar{X} = 3.3762$) กล่าวคำยกย่องชมเชยผู้ที่ท่านรักใคร่หรือสนใจต่อหน้า

ส่วนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในหมวดนี้เมื่อเรียงจากคะแนนเฉลี่ยน้อยไปหามากคือ
ชักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู ($\bar{X} = 2.3515$) บอกกับผู้อื่นผู้ใดว่าชอบเขา ($\bar{X} = 2.4597$)
พาเพื่อนสนิทมาร่วมสนุกที่บ้าน เช่น เลี้ยงอาหาร ($\bar{X} = 2.8030$)

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อของแบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านการกล้าแสดงออก
ในเหตุการณ์ที่ควรได้รับสิทธิ์ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนเฉลี่ย
1	10	ขณะที่อยู่ในชั้นเรียนท่านจะถามทุกครั้งที่ไม่เข้าใจ	2.9000
2	42	ขอร้องให้มีการร่วมปรึกษาหารือในปัญหาที่ท่านข้องใจ	2.7762
3	33	บอกคนขายของให้เขาทราบว่าเขาขายของผิดราคา	2.6525
4	6	ขอร้องให้ผู้อื่นนำสิ่งของที่ขอยืมท่านไปมาคืน	2.5474
5	35	เมื่อบริการเสิร์ฟอาหารผิดประเภทจากที่ท่านสั่ง ท่านไม่ยอมรับ	2.5381
6	34	ต่อว่าพนักงานขายบัตรชมภาพยนตร์ เมื่อเขาขายเกินราคา	2.5175
7	30	บอกให้คนข้างบ้านหรือเสียงวิทยุ หรือโทรทัศน์ในขณะที่ท่าน พบทบทวนบทเรียน หรือเตรียมตัวสอบ	2.4670
8	2	นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า	2.3711
9	29	เมื่อผู้อื่นหาสิ่งของเครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านยอมรับเงิน เป็นค่าตอบแทน	2.3103
10	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอน ต่อไป	2.2938
		เฉลี่ย	2.5373

จากตาราง 10 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านการกล้าแสดงออกในเหตุการณ์ที่ควรได้รับสิทธิ์ อยู่ในเกณฑ์น้อย (ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง $2.00 - 2.99$) พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเรียงคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ ขณะที่อยู่ในชั้นเรียนจะถามทุกครั้งที่ไม่เข้าใจ ($\bar{X} = 2.900$) ขอร้องให้มีการร่วมปรึกษาหารือในปัญหาที่ข้องใจ ($\bar{X} = 2.7762$) บอกคนขายของให้เขาทราบว่าเขาขายของผิดราคา ($\bar{X} = 2.6525$)

ส่วนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในหมวดนี้ เรียงจากคะแนนเฉลี่ยน้อยไปหามากคือเตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป ($\bar{X} = 2.2938$) เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน ($\bar{X} = 2.3103$) นำสิ่งของที่มีกำหนดไปคืนร้านค้า ($\bar{X} = 2.3711$)

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อของแบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านการแสดง
ความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์และการตอบสนองในทางลบ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนเฉลี่ย
1	14	ท่านชอบแสดงความคิดเห็นเมื่อมีการถกเถียงกัน	3.0938
2	22	ตักเตือนเพื่อนตรง ๆ เมื่อเพื่อนทำผิด	2.9546
3	9	บอกให้บุคคลหยุดการกระทำสิ่งที่รบกวนท่าน	2.8618
4	36	บอกเพื่อนสนิทว่าเขาพูดและทำในสิ่งที่ท่านไม่ชอบ	2.7577
5	48	บอกให้เพื่อนที่ท่านรู้สึกว่าคุณมากเกินไปหยุดพูด	2.7483
6	25	แสดงความคิดเห็นโต้แย้งบิคา มารดาด้วยเหตุผล	2.7123
7	8	บอกกับเพื่อนหรือคนที่ท่านทำงานร่วมด้วยว่าสิ่งที่เขาพูด หรือกระทำ เป็นที่รบกวนจิตใจท่าน	2.7783
8	21	บอกว่าเมื่อเพื่อนผิดนัดกับท่าน	2.5989
9	5	วิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของคนอื่นต่อหน้าและพูดตามตรง	2.5536
10	28	แสดงความโกรธของท่านให้ญาติพี่น้องได้เห็นเมื่อท่านไม่พอใจเขา	2.4154
11	31	บอกว่าคนที่ท่านนับถือ เมื่อเขาผิดสัญญา	2.2206
		เฉลี่ย	2.6995

จากตาราง 11 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 มีพฤติกรรม
กล้าแสดงออกด้านการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์และการตอบสนองในทางลบ อยู่ในเกณฑ์น้อย
(ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.00 - 2.99) พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเรียงคะแนนเฉลี่ย
มากไปหาน้อยได้ดังนี้ ชอบแสดงความคิดเห็นเมื่อมีการถกเถียงกัน ($\bar{X} = 3.0938$) ตักเตือนเพื่อน
ตรง ๆ เมื่อเพื่อนทำผิด ($\bar{X} = 2.9546$) บอกให้บุคคลหยุดการกระทำสิ่งที่รบกวน ($\bar{X} = 2.8618$)

ส่วนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในหมู่นี้เรียงจากคะแนนเฉลี่ยน้อยไปหามากคือ ต่อว่าคนที่
นับถือเมื่อเขาผิดสัญญา ($\bar{X} = 2.206$) แสดงความโกรธให้ญาติพี่น้องได้เห็นเมื่อไม่พอใจเขา
($\bar{X} = 2.4154$) วิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของคนอื่นต่อหน้าและพูดตามตรง ($\bar{X} = 2.5989$)

ตาราง 12 ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายชื่อของแบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านการแสดง
ความเป็นตัวของตัวเอง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนเฉลี่ย
1	7	ยอมรับการยกย่องชมเชยจากบุคคลอื่น	3.1628
2	3	บอกกับบุคคลอื่นให้ทราบถึงข้อดีเกี่ยวกับตัวท่าน	3.1443
3	40	พูดแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากความคิดเห็นของผู้ที่ท่าน กำลังสนทนากัน	2.9154
4	18	คัดค้านไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของครูอาจารย์ เมื่อท่าน คิดว่าไม่ถูกต้อง	2.5556
5	11	สบตาเมื่อสนทนากับผู้ใหญ่ หรือผู้มีอาวุโสมากกว่าท่าน	2.5206
6	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่นักเรียน ๆ หรือในห้องประชุมตามลาพัง	2.3257
7	23	ชวนญาติผู้ใหญ่ไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	2.2793
8	32	ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติ้ครู	2.2762
9	20	ติดนักกับเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำเป็น	2.0793
		เฉลี่ย	2.5828

จากตาราง 12 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านการแสดงความเป็นตัวของตัวเอง อยู่ในเกณฑ์น้อย (ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ช่วง 2.00 - 2.99) พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนวัยนี้จะเน้นเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ทั้งนี้ ขอมรับการยกย่องชมเชยจากผู้อื่น ($\bar{X} = 3.1628$) นอกกับบุคคลอื่นให้ทราบถึงชีวิตเกี่ยวกับตัวเอง ($\bar{X} = 3.1443$) พุทธิแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากความคิดเห็นของผู้ที่กำลังสนทนาคำว ($\bar{X} = 2.9154$)

ส่วนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในหมวดนี้ เรียงจากคะแนนเฉลี่ยน้อยไปหามาก คือ ถิ่นักกับเพื่อนเมื่อมีธุระจำเป็น ($\bar{X} = 2.0793$) ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อติดธุระ ($\bar{X} = 2.2762$) ขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน ($\bar{X} = 2.2793$)

ตาราง 13 ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายชื่อของแบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านการปฏิเสธที่จะทำตามผู้อื่น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	
1	4	ปฏิเสธเมื่อผู้ชายจะยั่วยุให้ท่านซื้อสินค้าที่ท่านไม่ต้องการ	2.9103
2	46	ปฏิเสธเมื่อเพื่อนขยืมเงินไปใช้ในสิ่งที่ท่านคิดว่าไม่จำเป็น	2.7081
3	49	เมื่อมีผู้ม ร้องขอให้ท่านไปงานสังสรรค์ และท่านไม่พร้อมที่จะไป ก็จะปฏิเสธตามตรง	2.6061
4	43	ปฏิเสธ ให้เพื่อนยืมสมุดการบ้านไปลอก	2.5443
		เฉลี่ย	2.6917

จากตาราง 13 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกด้านการปฏิเสธที่จะทำตามผู้อื่น อยู่ในเกณฑ์น้อย (ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.00 - 2.99) พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเรียงคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปฏิเสธเมื่อผู้ชายจะยื่นคະຍອໃຫ້หรือสินค้าที่ไม่ต้องการ ($\bar{X} = 2.9103$) ปฏิเสธเมื่อเพื่อนขอยืมเงินไปใช้ในสิ่งที่คิดว่าไม่จำเป็น ($\bar{X} = 2.7061$)

ส่วนพฤติกรรมกล้าแสดงออกในหมวดนี้ เรียงจากคะแนนเฉลี่ยน้อยไปหามากคือ ปฏิเสธไม่ให้เพื่อนยืมสมุดการบ้านไปลอก ($\bar{X} = 2.5443$) เมื่อมีผู้มาขอร้องให้ไปงานสังสรรค์ และไม่พร้อมที่จะไปก็จะปฏิเสธตามตรง ($\bar{X} = 2.6061$)

ตาราง 14 พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (จำนวน 318 คน) มีน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	20	ติดนั้กับเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำเป็น	653.5
2	31	ท้าวานที่ท่านนับถือ เมื่อเขาผิดสัญญา	701.5
3	32	ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติดธุระ	717.5
4	23	ขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	726.5
5	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	736
6	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน	739.0
7	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง	750.0
8	28	แสดงความโกรธของท่านให้ญาติพี่น้องได้เห็นเมื่อท่านไม่พอใจเขา	764.5
9	47	ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู	768.0
10	2	นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า	780.0

จากตาราง 14 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีน้อยที่สำคัญคือ การติดนักกับเพื่อน ต่อว่าคนที่นับถือเมื่อเขาผิดสัญญา ให้นักเรียนรุ่นน้องคอย ขออนุญาตปลูกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การเตือนครูเมื่อหมดชั่วโมงเรียน การรับเงินเป็นค่าตอบแทนเมื่อผู้อื่นทำสิ่งของของตนเสียหาย การเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ ตามลำพัง การแสดงความโกรธให้ญาติพี่น้องเห็น การซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู และการนำของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า

ตาราง 15 พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
อิตาเลียน (จำนวน 53 คน) มีน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	20	ติดนักกับเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำเป็น	87
2	23	ขออนุญาตปลูกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	104.5
3	40	พูดแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากความคิดเห็นของผู้อื่นที่ท่านกำลังสนทนากว่ย	107
4	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง	109
5	1, 31	บอกกับผู้อื่นหนึ่งว่าท่านชอบเขา และต่อว่าคนที่ท่านนับถือเมื่อเขาผิดสัญญา	110.5
6	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้วเมื่อเตือนครูกำลังสอนต่อไป	113
7	32	ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติดธุระ	114.5
8	47	ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู	115
9	2	นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า	116.5
10	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านจอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน	119

จากตาราง 15 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาศิปปไต่บันไดน้อยที่สำคัญคือ การฉีกน้กกับเพื่อน ขออนุญาตไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน แสดงความคิดเห็นที่ต่างจากผู้อื่น ส่วนพฤติกรรมอื่นๆ ได้แก่ บอกผู้อื่นว่าชอบทำอะไรที่มันดี เกือบครึ่งเมื่อหมดชั่วโมงเรียน นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า และยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทนเมื่อผู้อื่นทำสิ่งของของตนเสียหาย

ตาราง 16 พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (จำนวน 61 คน) มีน้อย

อันดับที่	ชื่อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	1	บอกกับผู้อื่นว่าชอบเขา	133
2	30, 32	บอกให้คนข้างบ้านหรือเสียงวิทยุหรือโทรทัศน์ในขณะที่ท่านพบเห็นคนเรียนหรือเตรียมตัวสอบ, ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อติดธุระ	135
3	20	ฉีกน้กกับเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำเป็น	137.5
4	31	บอกว่าคนที่ท่านนับถือ เมื่อเขาผิดสัญญา	138
5	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน	138.5
6	47	ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู	139.5
7	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง	141.5
8	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	142.5
9	23, 24	ขออนุญาตไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน, ขอร้องบิดามารดาให้ทำกิจส่วนตัวบางอย่างให้ท่าน	144
10	26	พาเพื่อนมาร่วมสนุกที่บ้าน เช่น เลี้ยงอาหาร	147.5

จากตาราง 16 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีน้อยที่สำคัญคือ การบอกผู้อื่นว่าชอบ บอกเพื่อนบ้านให้รู้เสียงวิทยุหรือโทรทัศน์ ผิดนัยกับเพื่อน คอว่าผู้ที่ตนนับถือ รับเงินเป็นค่าตอบแทนเมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเสียหาย ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู ขออนุญาตไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน ขอร้องให้บิดามารดาทักใจส่วนตัวบางอย่างให้ พาเพื่อนมาร่วมสนุกที่บ้าน

ตาราง 17 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของ 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย (จำนวน 418 คน) มีน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	20	ผิดนัยกับเพื่อนเมื่อท่านมีฐานะจำเป็น	861
2	31	คอว่าคนที่ท่านนับถือ เมื่อเขาผิดสัญญา	931
3	23	ขออนุญาตไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	948.5
4	32	ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านคิดอะไร	950.5
5	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน	960
6	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้วเมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	963.5
7	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือห้องประชุมตามลำพัง	968.5
8	47	ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู	985
9	28	แสดงความโกรธของท่านให้ญาติพี่น้องของท่านได้เห็น	999.5
10	2	นำสิ่งของที่มิควรไปคืนร้านค้า	1002.5

จากตาราง 17 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตยมีน้อยที่สำคัญคือ การติดต่อกับเพื่อน การต่อว่าคนที่นับถือ การขออนุญาตไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ได้แก่ ให้นักเรียนรุ่นน้องคอย เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้เสียหายยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียน และเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง เป็นต้น

ตาราง 18 พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตย (จำนวน 36 คน) มีน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	1	บอกกับผู้อื่นได้ว่าท่านชอบเขา	67.5
2	20	นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า	69
3	30	บอกให้คนข้างบ้านหรือวิทยุหรือโทรทัศน์ในขณะที่ท่านทบทวนบทเรียนหรือเตรียมตัวสอบ	73.5
4	31	ต่อว่าคนที่ท่านนับถือเมื่อเขาผิดสัญญา	74
5	2, 18, 32	นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า, คัดค้านไม่เห็นด้วยกับความคิดของครูอาจารย์เมื่อท่านคิดว่าไม่ถูกต้อง และให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติครู	77
6	37	กล่าวคำยกย่องชมเชยผู้ที่ท่านรักใคร่หรือสนใจต่อหน้า	77.5
7	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	79.5
8	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้ของท่านเสียหายท่านยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน	80.5
9	23	ขออนุญาตไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	81
10	6	ขอร้องให้ผู้อื่นนำสิ่งของที่มีค่าของท่านไปมาคืน	82

จากตาราง 18 พฤติกรรมกล้าแสดงออก ซึ่งนักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตยมีน้อย ที่สำคัญคือ การบอกกับผู้อื่นว่าชอบเขา การนำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า การบอกให้คนข้างบ้านหนีเสียงวิทยุหรือโทรทัศน์ในขณะที่ท่านทบทวนบทเรียนหรือเตรียมตัวสอบ ส่วนพฤติกรรมอื่นๆ ได้แก่ การนำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า คัดค้านไม่เห็นด้วยกับความคิดของครูอาจารย์เมื่อคิดว่าไม่ถูกต้อง กล่าวคายของชมเชยคนที่รักหรือสนใจก่อนหน้านี้ และเตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เป็นต้น

ตาราง 19 พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกของนักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในเมือง
(จำนวน 226 คน) มีน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	7	รับการยกย่องชมเชยจากผู้อื่น	529
2	20	ติดนักร้องเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำเป็น	550
3	23	ขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	588.5
4	31	บอกว่าคนที่ท่านนับถือ เมื่อเขาผิดสัญญา	596.5
5	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง	602
6	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	602.5
7	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน	612.5
8	32	ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติบทบทวน	615
9	2	นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า	623.5
10	30	บอกให้คนข้างบ้านหนีเสียงวิทยุหรือโทรทัศน์ในขณะที่ท่านทบทวนบทเรียนหรือเตรียมตัวสอบ	624.5

จากตาราง 19 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองมีน้อย ที่สำคัญคือ การรับค่ายกย่องชมเชยจากผู้อื่น การติดกับเพื่อน การขออนุญาตปลูกครองไปเที่ยว และค้างบ้านเพื่อน ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การต่อว่าคนที่นับถือ การเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง เพื่อนครูเมื่อหมดชั่วโมงเรียน รับเงินเป็นค่าตอบแทนเมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเสียหาย เป็นต้น

ตาราง 20 พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบท
(จำนวน 259 คน) มีน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	20	ติดกับเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำเป็น	466.5
2	25	แสดงความคิดเห็นโต้แย้งบิดามารดาด้วยเหตุผล	474
3	31	ต่อว่าคนที่ท่านนับถือ เมื่อเขาผิดสัญญา	489.5
4	32	ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติงธุระ	498
5	47	ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู	509
6	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	516
7	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของ เครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน	518
8	23	ขออนุญาตปลูกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	526
9	28	แสดงความโกรธของท่านให้ญาติพี่น้องได้เห็นเมื่อท่านไม่พอใจเขา	528.5
10	2	นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า	530.5

จากตาราง 20 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบทมีน้อยที่สุด ที่สำคัญคือ ติดกับเพื่อนเมื่อมีธุระจำเป็น แสดงความคิดเห็นโต้แย้งบิดามารดา ต่อว่าคนที่นับถือ ให้นักเรียนรุ่นน้องคอย ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ได้แก่ ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครูเตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว และยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทนเมื่อผู้อื่นทำสิ่งของของตนเสียหาย เป็นต้น

ตาราง 21 พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรก ซึ่งนักเรียนที่บิดามารดาได้รับการศึกษาสูง
(จำนวน 35 คน) มีน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	20	ติดนักกับเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำเป็น	67
2	47	ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู	68.5
3	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง	69
4	32	ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติดธุระ	70
5	11,23	ขณะที่อยู่ในชั้นเรียนท่านจะถามทุกครั้งที่ไม่เข้าใจ, ขออนุญาต ผู้ปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	72.5
6	31	ทักถามที่ท่านนับถือ เมื่อเขาติดธุระ	75
7	28	แสดงความโกรธของท่านให้ญาติพี่น้องได้เห็นเมื่อท่านไม่พอใจเขา	75.5
8	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	76
9	1	บอกกับผู้อื่นถึงสิ่งที่ท่านชอบเขา	78.5
10	33	บอกคนขายของให้เขาทราบว่าเขายายของบิดาราคา	79

จากตาราง 21 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนซึ่งบิดามารดาได้รับการศึกษาสูงมีน้อย
ที่สำคัญคือ ติดนักกับเพื่อน ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู เดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือ
ในห้องประชุมตามลำพัง นอกจากนี้ เช่น ให้นักเรียนรุ่นน้องคอย ถ้ามีปัญหาในชั้นเรียนเมื่อไม่เข้าใจ
และขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน เป็นต้น

ตาราง 22 พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกของนักเรียนซึ่งบิดามารดาได้รับการศึกษาต่ำ
(จำนวน 365 คน) มีน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	20	ติดนั้กับเพื่อน เมื่อท่านมีธุระจำเป็น	789.5
2	31	ต่อว่าคนที่ท่านนับถือ เมื่อเขาผิดสัญญา	799.5
3	32	ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติดธุระ	825.5
4	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	830
5	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของ เครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านยอมรับเงิน เป็นค่าตอบแทน	836
6	23	ขออนุญาตครูปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	846
7	2	นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า	856
8	22	ท่านเกินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง	863.5
9	57	ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู	869.5
10	28	แสดงความโกรธของท่านให้ญาติพี่น้องได้เห็นเมื่อท่านไม่พอใจเขา	882

จากตาราง 22 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนซึ่งบิดามารดาได้รับการศึกษาต่ำ มีน้อยที่สำคัญไ้แก่ ติดนั้กับเพื่อน ต่อว่าคนที่นับถือ เมื่อเขาผิดสัญญา ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว นอกจากนี้ เช่น เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของ เครื่องใช้เสียหาย ยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน ขออนุญาตครูปกครองไปเที่ยวค้างบ้านเพื่อน นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า เกินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง เป็นต้น

ตาราง 23 พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจสูง
(จำนวน 65 คน) มีน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	31	บอกว่าคนที่ท่านนับถือเมื่อเขาตัดสินใจ	133.5
2	20	ติดนักร้องเพื่อนเมื่อท่านมีฐานะเป็น	134.5
3	23	ขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	136.5
4	47	ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู	137
5	32	ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านตัดสินใจ	138.5
6	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านยอมรับเงิน เป็นค่าตอบแทน	143
7	12	ท่านเดินเข้าไปในที่หมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง	145.5
8	2	นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า	148
9	30	บอกให้คนข้างบ้านหรือเสียงวิทยุ หรือโทรทัศน์ในขณะที่ท่าน พบทนายทนายหรือเตรียมตัวสอบ	150.5
10	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้วเมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	151.5

จากตาราง 23 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนซึ่งครอบครัวยุติฐานะทางเศรษฐกิจสูง
มีน้อยที่สำคัญคือ บอกว่าคนที่ท่านนับถือเมื่อเขาตัดสินใจ ติดนักร้องเพื่อน ขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยว
และค้างบ้านเพื่อน พฤติกรรมนอกจากนี้ได้แก่ ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู ให้นักเรียน
รุ่นน้องคอย รับเงินเป็นค่าตอบแทนเมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเสียหาย นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า
 เป็นต้น

ตาราง 24 พฤติกรรมกลางแจ้งออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่ครอบครัวยังมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ
(จำนวน 170 คน) มีนัย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	20	ติดนักร้องเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำเป็น	360.5
2	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง	374.5
3	23	ขออนุญาตไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	388
4	2	นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า	389.5
5	31	บอกว่าคนที่ท่านนับถือเมื่อเขาเกิดสัญญา	395
6	32	ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติดธุระ	396
7	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	400
8	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านรับเงิน เป็นค่าตอบแทน	405
9	1	บอกกับผู้อื่นถึงสิ่งที่ท่านชอบเขา	410
10	30	บอกให้คนชงบ้านหรือเสียงวิทยุหรือโทรทัศน์ในขณะที่ท่าน พบเพื่อนหรือเตรียมตัวสอบ	413.5

จากตาราง 24 พฤติกรรมกลางแจ้งออกของนักเรียนซึ่งครอบครัวยังมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีนัยที่สำคัญคือ ติดนักร้องเพื่อน เดินเข้าไปในหมู่คนมากหรือในห้องประชุมตามลำพัง ขออนุญาตไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน พฤติกรรมนอกจากนี้ เช่น นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า บอกว่าคนที่นับถือเมื่อเขาเกิดสัญญา ให้นักเรียนรุ่นน้องคอย และเตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เป็นต้น

ตาราง 25 พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
(จำนวน 123 คน) มีน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	20	ติดนั้กับเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำ เป็น	253.5
2	32	ใ้ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติดธุระ	256
3	31	ถือว่าคนที่ท่านนับถือ เมื่อเขาติดสัญญา	259
4	47	ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู	262.5
5	23	ขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	265.5
6	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่นักมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง	267
7	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมง เรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	271
8	30	บอกให้คนข้างบ้านหรือเสียงวิทยุหรือโทรทัศน์ในขณะที่ท่าน พบทวนบทเรียนหรือเตรียมตัวสอบ	272
9	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของ เครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านรับเงิน เป็นค่าตอบแทน	275
10	1	บอกกับผู้อื่นผู้ใดว่าท่านชอบเขา	284

จากตาราง 25 พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีน้อย
ที่สำคัญคือ ติดนั้กับเพื่อน ใ้รุ่นน้องคอย ถือว่าคนที่นับถือ ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู
พฤติกรรมนอกจากนี้ ได้แก่ ขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน เดินเข้าไปในที่มีคนมาก ๆ
ตามลำพัง เตือนครูว่าหมดชั่วโมง เรียนแล้ว บอกให้เพื่อนบ้านหรือเสียงวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นต้น

ตาราง 26 พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
(จำนวน 185 คน) มีน้อย

อันดับที่	ขอ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	20	ติดนั้กับเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำ เป็น	406
2	23	ขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	418
3	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง	420.5
4	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้วเมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	435
5	31	บอกว่าคนที่ท่านนับถือเมื่อเขาฉกฉวย	436.5
6	2	นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า	437.5
7	1	บอกกับผู้อื่นว่าท่านชอบเขา	440
8	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านรับเงิน เป็นค่าตอบแทน	441.5
9	28	แสดงความโกรธของท่านให้ญาติพี่น้องได้เห็นเมื่อท่านไม่พอใจเขา	446
10	32	ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติตติร	449.5

จากตาราง 26 พฤติกรรมกล้าแสดงออกซึ่งนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีน้อย
ที่สำคัญคือ ติดนั้กับเพื่อน ขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน เดินเข้าไปในหมู่คน
มาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ
ได้แก่ บอกว่าคนที่ท่านนับถือเมื่อเขาฉกฉวย นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า บอกกับบุคคลอื่นว่าชอบเขา
เป็นต้น

ตาราง 27 พฤติกรรมเด่นแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนเพศชาย (จำนวน 276 คน) มีน้อย

อันดับที่	ข้อ	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	20	ติดนักร้องเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำเป็น	579.5
2	31	บอกว่าคนที่ท่านนับถือ เมื่อเขาผิดสัญญา	625
3	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง	644
4	19	เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป	649.5
5	32	ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านติวเตอร์	653
6	5	วิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของคนอื่นต่อหน้าและพูดตามตรง	654
7	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของ เครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านรับเงิน เป็นค่าตอบแทน	661
8	28	แสดงความโกรธของท่านในหน้าที่พี่น้องได้เห็นเมื่อท่านไม่พอใจเขา	674.5
9	2	นำสิ่งของ ที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า	685
10	34	บอกว่าพนักงานขายบัตรชมภาพยนตร์ เมื่อเขาขายเกินราคา	697.5

จากตาราง 27 พฤติกรรมกล้าแสดงออกซึ่งนักเรียนเพศชายมีน้อยที่สำคัญคือ ติดนักร้องเพื่อน
บอกว่าคนที่ท่านนับถือ เดินเข้าไปในที่ที่มีคนมาก ๆ ตามลำพัง นอกจากนี้ได้แก่ เตือนครูว่าหมดชั่วโมง
เรียนแล้ว ให้นักเรียนรุ่นน้องคอย วิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของคนอื่นต่อหน้าและพูดตามตรง รับเงิน
เป็นค่าตอบแทนเมื่อผู้อื่นทำสิ่งของของตนเสียหาย เป็นต้น

ตาราง 28 พฤติกรรมกล้าแสดงออก 10 อันดับแรกซึ่งนักเรียนเพศหญิง (จำนวน 209 คน) มีน้อย

อันดับที่	ชว	พฤติกรรม	คะแนนรวม
1	23	ขออนุญาตขออนุญาตไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน	408.5
2	20	ติดนักร้องเพื่อนเมื่อท่านมีฐานะเป็น	433
3	47	ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู	437.5
4	31, 32	บอกว่าคนที่ท่านนับถือเมื่อเขาผิดสัญญา, ให้นักเรียนรุ่นน้องคอย เมื่อท่านติงครู	456
5	29	เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของ เครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านรับเงิน เป็นค่าตอบแทน	462.5
6	1	บอกกับผู้อื่นว่าท่านชอบเขา	464
7	19	เตือนให้ครูทราบว่าผมท้อใจโรงเรียนแล้ว เมื่อเป็นครูกำลังสอน ต่อไป	465
8	12	ท่านเดินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง	489
9	17	ท่านเป็นผู้หาเรื่องมาเริ่มต้นการสนทนากับคนที่เพิ่งรู้จักกันใหม่ ๆ	491.5
10	30	บอกให้คนข้างบ้านหรือเลี้ยงวิทยุหรือโทรทัศน์ในขณะที่ท่าน พบทนายทนายเรียนหรือเตรียมตัวสอบ	492

จากตาราง 28 พฤติกรรมกล้าแสดงออกซึ่งนักเรียนหญิงมีน้อยที่สำคัญคือ ขออนุญาต
ขออนุญาตไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน ติดนักร้องเพื่อน ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู
บอกว่าคนที่ท่านนับถือ นอกจากนี้ได้แก่ รับเงินเป็นค่าตอบแทนเมื่อผู้อื่นทำสิ่งของของท่านเสียหาย
เตือนครูว่าผมท้อใจโรงเรียนแล้ว เดินเข้าไปในที่ที่มีคนมาก ๆ ตามลำพัง เป็นต้น

จากตาราง 7 - 28 แสดงว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย พฤติกรรมที่นักเรียนกล้าแสดงออกในอันดับแรก ๆ ได้แก่ กล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิด เล่าในสิ่งที่ได้พบเห็นมา ถามเพื่อนหรือคนอื่นเมื่อเกิดความสงสัย ยืมหักทายกับคนที่รู้จักแต่ยังไม่สนิทสนมกัน กล่าวคำยกย่องชมเชยผู้ที่รักใคร่หรือสนใจต่อหน้า รับคำยกย่องชมเชยจากผู้อื่น บอกให้คนอื่นได้ทราบเกี่ยวกับข่าวดีของตนเอง เป็นต้น พฤติกรรมทั้งกล้าแสดงออกในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง

ส่วนพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียนที่ค่อนข้างเกินซัด ใ้แก่ ฉินัดกับเพื่อนเมื่อมีธุระจำเป็น ต่อว่าคนที่นับถือเมื่อเขาผิดสัญญา ให้เพื่อนรุ่นน้องคอยเมื่อติดธุระ ขออนุญาตปลูกกระถองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน เตือนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้เสียหายขอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน เดินเข้าไปในหมู่มนุษย์ ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู เป็นต้น พฤติกรรมทั้งกล้าแสดงออกในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย

เมื่อกำหนดพฤติกรรมทั้ง 50 พฤติกรรมออกเป็นด้านต่าง ๆ 6 ด้าน ปรากฏว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเรียงลำดับจากน้อยไปหามากมีดังนี้ ด้านการกล้าแสดงออกในเหตุการณ์ที่ควรได้รับสิทธิ์ ด้านการแสดงความเห็นของตัวเอง ด้านการปฏิเสธที่จะทำตามผู้อื่น ด้านการแสดงความเห็นวิพากษ์วิจารณ์ และการตอบสนองในทางลบ ด้านการริเริ่มการติดต่อในสังคม และด้านการเปิดเผยข้อจำกัดส่วนตัว พฤติกรรมใน 5 ด้านแรกอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย ส่วนพฤติกรรมในด้านการเปิดเผยข้อจำกัดส่วนตัวอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง.

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อจะศึกษาพฤติกรรมกล่าแสดงออกของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 ว่ามีมากน้อยเพียงใด และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกล่าแสดงออกตามตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ภูมิสำเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาของบิดามารดา และเพศ

สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมกล่าแสดงออกของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ใน 3 ลักษณะแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมกล่าแสดงออกของนักเรียนที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตยและแบบอัตตาธิปไตยแตกต่างกัน
3. พฤติกรรมกล่าแสดงออกของนักเรียนที่มีภูมิสำเนาอยู่ในเมืองและในชนบทแตกต่างกัน
4. พฤติกรรมกล่าแสดงออกของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแตกต่างกัน
5. พฤติกรรมกล่าแสดงออกของนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงและนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำแตกต่างกัน
6. พฤติกรรมกล่าแสดงออกของนักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาสูงและนักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาค่ำแตกต่างกัน
7. พฤติกรรมกล่าแสดงออกของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายหญิงซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2521 สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวนทั้งหมด 485 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบบทดสอบ 3 ฉบับ

1. แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัวของนักเรียนและผู้ปกครอง ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบคำถามให้นักเรียนเลือกตอบจากตัวเลือก ในด้าน เพศ ภูมิลำเนา รายได้ของครอบครัว และการศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. แบบทดสอบวัดการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ เป็นแบบทดสอบซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบทดสอบของ คณีย์ งามมานะ (ชุดการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย) อรุณท หลิมประเสริฐ (ชุดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและอัตตาธิปไตย)
3. แบบทดสอบวัดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบทดสอบของ จีรพร โพธิ์สุวรรณ และคณะ

แบบทดสอบในข้อ 2 และ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วงคะแนน จำนวนฉบับละ 60 ข้อ ในแต่ละฉบับผู้วิจัยจัดเรียงดังนี้

- ข้อ 1 - 20 เป็นแบบประชาธิปไตย
- ข้อ 21 - 40 เป็นแบบอัตตาธิปไตย
- ข้อ 41 - 60 เป็นแบบปล่อยปละละเลย

4. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมกล้าแสดงออก เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วงคะแนน จำนวน 50 ข้อ แบ่งการวัดออกเป็น 2 ตอน โดยใช้ข้อคำถามเดียวกัน ข้อสอบตอนแรกเป็นการวัดระดับความวิตกกังวลหรือความไม่สบายใจในการแสดงพฤติกรรม ส่วนตอนที่ 2 เป็นการวัดความถี่หรือความเป็นไปได้ในการแสดงพฤติกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบทุกฉบับไปทดลองใช้กับนักเรียนจำนวน 100 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบดังต่อไปนี้

1. แบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดู
 - 1.1 แบบประชาธิปไตย .8344
 - 1.2 แบบอัตตาธิปไตย .7667
 - 1.3 แบบปล่อยปละละเลย .7979
2. แบบทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
 - 2.1 แบบประชาธิปไตย .8711
 - 2.2 แบบอัตตาธิปไตย .8705
 - 2.3 แบบปล่อยปละละเลย .8885
3. แบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออก .9206

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบ ที่ได้หาคุณภาพเรียบร้อยแล้วไปทำการทดสอบกับนักเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง แล้วรวบรวมกระดาษคำตอบมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามตัวแปร เพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำตามลำดับดังนี้

1. หาคะแนนรวมและคะแนนเฉลี่ยประจำข้อ และค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความแปรปรวน (S^2)
2. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 โดยใช้ $F - test$
3. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 - 7 โดยใช้ $t - test$
4. จัดอันดับที่พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ คือ การอบรมเลี้ยงดู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ภูมิฐานะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาของบิดามารดา และเพศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

แยกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนตามตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ภูมิฐานะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาของบิดามารดา และเพศ

1.1 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบอิตาเลียน และแบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 2.7668$)

1.2 นักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอิตาเลียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.7305$)

1.3 นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 6.1971$)

1.4 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.5236$) ✕

1.5 นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงและนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.4919$)

1.6 นักเรียนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและได้รับการศึกษาต่อที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.6161$)

1.7 นักเรียนชายมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 4.6634$)

ตอนที่ 2 อันดับหนึ่งของพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียน

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมทั้ง 50 พฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแบบทดสอบ จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อย ($\bar{X} = 2.7449$) พฤติกรรมที่นักเรียนกล้าแสดงออกที่เห็นเด่นชัด ได้แก่

1. กล้าขอโทษเมื่อทำผิด ($\bar{X} = 3.6422$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง

2. เล่าในสิ่งที่ใคร่พบเห็นมา ($\bar{X} = 3.35697$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง

3. ถามเพื่อนหรือคนอื่นเมื่อเกิดความสงสัย ($\bar{X} = 3.4938$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง

4. ยืมติดต่อกับคนที่รู้จักแต่ยังไม่สนิทสนมกัน ($\bar{X} = 3.3762$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง

5. กล้าจ่ายของชมเชยผู้ที่รักใคร่หรือสนใจต่อหน้า ($\bar{X} = 3.2536$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง

6. รับค่ายกย่องชมเชยจากผู้อื่น ($\bar{X} = 3.1626$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง
 7. บอกให้คนอื่นได้ทราบเกี่ยวกับข่าวของตนเอง ($\bar{X} = 3.1443$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง
 8. เมื่อมีคณิภาภรณ์วิจารณ์หรือติเตียน แสดงการยอมรับและชี้แจงข้อเท็จจริง ($\bar{X} = 3.1041$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง
 9. ชอบแสดงการออกความเห็นเมื่อมีการถกเถียงกัน ($\bar{X} = 3.0938$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง
 10. ยอมรับกับผู้อื่นว่าตนเองไม่มีความรู้ในบางสิ่งบางอย่าง ($\bar{X} = 3.0876$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง
- ส่วนพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียนที่ค่อนข้าง เกินจัด ได้แก่
1. ดินนิกกับเพื่อนเมื่อมีธุระจำเป็น ($\bar{X} = 2.0835$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
 2. ท่อว่าคนที่นับถือ เมื่อเขาติตสัญญา ($\bar{X} = 2.2206$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
 3. ให้เพื่อนรุ่นน้องคอยเมื่อติตธุระ ($\bar{X} = 2.2762$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
 4. ขออนุญาตผู้ปกครอง ไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน ($\bar{X} = 2.2793$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
 5. เตือนครูให้ทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนเมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป ($\bar{X} = 2.293$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
 6. เมื่อผู้อื่นหาสิ่งของเครื่องใช้เสียหายยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน ($\bar{X} = 2.3133$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
 7. เกินเข้าไปในหมู่คนมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง ($\bar{X} = 2.3257$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย

8. ชักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนครู ($\bar{X} = 2.3515$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
9. นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า ($\bar{X} = 2.3711$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
10. แสดงความโกรธให้ญาติพี่น้องได้เห็นเมื่อไม่พอใจ ($\bar{X} = 2.4154$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมกล้าแสดงออกทั้ง 50 พฤติกรรม โดยกำหนดพฤติกรรมเป็นค่าต่าง ๆ 6 ค่า ปรากฏว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเรียงลำดับจากน้อยไปหามากมีดังนี้

1. การกล้าแสดงออกในเหตุการณ์ที่ควรได้รับสิทธิ์ ($\bar{X} = 2.5373$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
2. การแสดงความเป็นตัวของตัวเอง ($\bar{X} = 2.5828$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
3. การปฏิเสธที่จะทำตามผู้อื่น ($\bar{X} = 2.6917$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
4. การแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ และการตอบสนองในทางลบ ($\bar{X} = 2.6995$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
5. การริเริ่มการติดต่อในสังคม ($\bar{X} = 2.9549$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกน้อย
6. การเปิดเผยข้อจำกัดส่วนตัว ($\bar{X} = 3.0636$) นับว่าอยู่ในเกณฑ์กล้าแสดงออกปานกลาง

และจากการวิเคราะห์พฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนเรียงลำดับจากกล้าแสดงออกน้อยไปหากล้าแสดงออกมาก 10 อันดับ เมื่อจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ พบว่าในเกือบทุกตัวแปรจะมีพฤติกรรมซึ่งนักเรียนกล้าแสดงออกน้อยคล้ายคลึงกัน พฤติกรรมบางพฤติกรรมพบในทุกตัวแปรจะต่างกันก็เพียงอันดับที่ของการกล้าแสดงออกเท่านั้น แต่ส่วนมากก็ใกล้เคียงกัน เช่น ผิดนัดกับเพื่อนเมื่อมีธุระจำเป็น เป็นพฤติกรรมที่พบในทุกตัวแปร (เกิดในอันดับที่หนึ่งสี่ครั้ง อันดับที่สองสี่ครั้ง และอันดับที่สามหนึ่งครั้ง) ยกเว้นคนที่นับถือเมื่อเขาผิดสัญญา (เกิดในอันดับที่หนึ่งหนึ่งครั้ง อันดับที่สองสี่ครั้ง อันดับที่สามสองครั้ง อันดับที่ยี่สี่ครั้ง อันดับที่ยี่ห้าสามครั้ง อันดับที่ยี่หกหนึ่งครั้ง) พฤติกรรมนอกจากนี้ที่สำคัญ เช่น ขออนุญาตไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อติวเตอร์ เดินเข้าไปในหมู่นมมาก ๆ หรือในห้องประชุมตามลำพัง เคื่อนให้ครูทราบว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่หนึ่ง ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียนตามตัวแปร การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ภูมิสำเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาของบิดามารดา และเพศ ผลปรากฏว่า พฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบอัตตาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่หนึ่งที่ว่า "พฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ในสามลักษณะแตกต่างกัน" แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ทั้งสามแบบแล้วพบว่าพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีแนวโน้มสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และแบบอัตตาธิปไตย (กลุ่มที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีค่าเฉลี่ยของคะแนน 139.5701 แบบปล่อยปละละเลย 131.2459 ส่วนแบบอัตตาธิปไตยมีค่าเฉลี่ยของคะแนน 129.1132) อย่างไรก็ตามการที่ไม่พบความแตกต่างอย่างแท้จริง ระหว่างพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้งสามแบบ อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากอิทธิพลแทรกซ้อนขององค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูตามสภาพของกลุ่มตัวอย่าง เช่น อาจเนื่องมาจากความแตกต่างของขนาดครอบครัว ในสังคมไทย โดยมากระบบครอบครัวมักมีลักษณะการรวมเครือญาติไว้นานเกินไป ทำให้เกิดบุคคลที่เด็กจะต้องปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับตัวมากกว่าบิดามารดา เช่น อาจได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น บุคคลทั้งกล่าวนี้อาจมีอิทธิพลในครอบครัวไม่น้อย บางทีอาจมากกว่าบิดามารดาของเด็กเองด้วย วิธีการตั้งเงื่อนไขหรือข้อคาดหวังจากผู้ใหญ่หลายคนในครอบครัว อาจมีส่วนทำให้เกิดความขัดแย้งทางพฤติกรรมของเด็กจนเกิดความไม่แน่ใจในการเลือกตอบสนอง ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวแบบนี้ถือว่าเป็นปฏิสัมพันธ์แบบครอบครัวใหญ่ (Pathogenic Interaction) ซึ่งมักเป็นกลุ่มของสังคมตามชนบทมากกว่าสังคมในเมือง และถ้าพิจารณาประเด็นกลุ่มสังคมทั้งกล่าวน ผลการวิจัยตามสมมติฐานที่สามก็นับสนับสนุนข้ออ้างดังกล่าวได้อย่างชัดเจนคือ นักเรียนที่มีภูมิสำเนาอยู่ในเมืองมีพฤติกรรม

กล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่มีภูมิฐานะอยู่ในชนบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในครอบครัวของเขชนบที่มีลักษณะแตกต่างกับสภาพครอบครัวในเขตเมือง และบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของเด็กอาจมีใช้บิตามารดา แต่อาจเป็นบุคคลอื่น ทั้งที่แรทซัส และเนวิด (Rathus and Navid. 1978 : 82) กล่าวว่าว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกของบุคคลจะค่อย ๆ พัฒนาจากรูปแบบวิธีการปฏิสัมพันธ์ของเด็กกับมารดา หรือกับบุคคลอื่นที่มีอิทธิพลในชีวิตวัยเด็กของเขาได้

อิทธิพลที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูอีกประการหนึ่งคือ "แบบอย่างทางสังคม" (Social Modeling) ซึ่งตามปรกติแล้วพ่อแม่หรือคนใกล้ชิดในครอบครัวถือว่าเป็นแม่แบบ (Model) แรกที่เด็กรับรู้และลอกเลียนพฤติกรรม แต่ในปัจจุบันกระบวนการปฏิสัมพันธ์มีอิทธิพลของสังคมท่านอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้น อิทธิพลเหล่านี้เป็นสิ่งเร้าสำคัญในการช่วยการแสดงออก จนอาจทำให้อิทธิพลหรือเงื่อนไขในการอบรมเลี้ยงดูน้อยลงไป ดังที่ไพบูลย์ ใสยวงศ์ (ไพบูลย์ ใสยวงศ์ 2518 : 28 - 32) กล่าวว่าในระยะแรกเด็กมักเรียนรู้แบบอย่างจากครอบครัวโดยเฉพาะจากพ่อแม่ แต่ในปัจจุบันสามเษและภรรยา มักออกไปทำงานนอกบ้านกันหมด เพราะสถานการณ์ทางเศรษฐกิจบังคับ การให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงลดลง แม่ไม่ได้ทำหน้าที่โดยตรงเหมือนสมัยก่อน เด็กจะอยู่กับคนใช้ พี่เลี้ยง หรือโรงเรียนอนุบาลและสถานรับเลี้ยงเด็ก

นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเด็กในปัจจุบันยังได้รับแบบอย่างทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งแบบดูรา และวอลเตอร์ (Bandura and Walter. 1963 : 97) ได้ศึกษาพบว่า เด็กจะสังเกตท่าทางและพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนจากชีวิตจริงหรือจากภาพยนตร์ โทรทัศน์ แล้วเด็กก็จะลอกเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้นสะสมเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของตน แรทซัส ได้ตั้งข้อสังเกตว่าเด็กวัยรุ่นในยุคปัจจุบันเป็นผลิตผลส่วนหนึ่งของยุคโทรทัศน์ (T.V. Generation.) ได้มีโอกาสที่จะสังเกต รับรู้ เรียนรู้ และลอกเลียนแบบพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลที่ปรากฏในจอโทรทัศน์

เหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นมีส่วนในการสนับสนุนสมมติฐานข้อที่สามของการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองมีพฤติกรรมการแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบท - - - - - กล่าวคือ สังคมไทยมีลักษณะสังคมเมือง และสังคมชนบทแตกต่างกันค่อนข้างเด่นชัด (วีรยุทธ วิเชียรโชติ 2516 : 10 - 16) (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ 2518 : 21) ทั้งในด้านรูปแบบปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว เพื่อนบ้าน ในด้านความสะดวกสบายทางการคมนาคม สื่อสาร ความเจริญทางด้าน อุตสาหกรรม การค้า และการศึกษา เด็กในเมืองส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่มีความอบอุ่น ฐานะทางเศรษฐกิจดี มีความร่ำรวยได้รับการศึกษาพอสมควร (วิชัย ขำนิ 2519 : 4) จึงสามารถอบรม จัดอาหาร และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนากายด้านต่าง ๆ แต่บิดามารดาของเด็ก ในชนบทส่วนใหญ่มีอาชีพทางเกษตรกรรม มีรายได้น้อยและการศึกษาน้อย ถูกกีดกันในการครองชีพมาก จึงไม่สามารถเอาใจใส่บุตรธิดาได้ทั่วถึง อนึ่งสังคมชนบทเป็นสังคมปิด เนื่องจากการสื่อสารและการคมนาคมไม่สะดวก เด็กในชนบทจึงใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมในวงจำกัด อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เสียเปรียบเด็กในเมืองส่วนมาก สังคมในเมืองมีแนวโน้มในการรับวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้นเรื่อย ๆ คนในสังคมเมืองต้องแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา มีการแสดงออก ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ก็ จึงมีโอกาสดแสดงตัวมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิภา พงศ์วิรัตน์ (2520 : 57) ที่พบว่าเด็กวัยรุ่นตอนต้นในกรุงเทพมหานครมีปัญหาด้านสังคมน้อยกว่าเด็กในต่างจังหวัด ในทำนองเดียวกัน เฟลป์ส (Phelps. 1973 : 3303-A) ก็ได้ศึกษาพบว่าเด็กในชนบทมีความกังวลใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ มากกว่าเด็กในเมือง

นอกจากนี้การที่นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบท มีพฤติกรรมการแสดงออกน้อยกว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองอาจจะเนื่องมาจากลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชนบทยังมีลักษณะความสัมพันธ์แบบปฐมนิคม เป็นลักษณะสังคมไมตรีสัมพันธ์ ซึ่งมีความเชื่อว่าเด็กที่นี่จะต้องถูกดีหรือถูกคุม ๆ ซึ่งมีผลทำให้เด็กรู้สึกตัวว่าไม่มีค่า ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีแต่ความวิตกกังวล ไม่กล้าแสดงออก อย่างไรก็ตามผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา อิมโอษฐ์ (วาสนา อิมโอษฐ์ 2518 : 63) ที่พบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกันมีบุคลิกภาพแสดงตัวไม่ต่างกัน

จากผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ห้าและข้อที่หกที่พบว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงและฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีพฤติกรรมกล่าแสดงออกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในทำนองเดียวกันนี้ นักเรียนที่มีความสามารถในการศึกษาสูงและได้รับการศึกษาค่าก็มีพฤติกรรมกล่าแสดงออกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีแนวโน้มที่จะกล่าแสดงออกมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง (ค่าคะแนนเฉลี่ย 136.6911 : 135.4538) และนักเรียนที่มีความสามารถในการศึกษาค่ามีแนวโน้มที่จะกล่าแสดงออกมากกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการศึกษาสูง (ค่าคะแนนเฉลี่ย 136.1965 : 134.1) ผลการศึกษาของ ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ (ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ 2522 : 38, 43 - 44) และเคย์ (ทวง เต๋อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันท์ 2520 : 28 อ้างอิงจาก Kay. 1975 : 30) ยังได้ผลที่แตกต่างกันจากผลการศึกษารังนี้ กล่าวคือ การศึกษาของทิพวรรณ พบว่า บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน อบรมเลี้ยงดูบุตรต่างกัน บิดามารดาที่มีการศึกษาสูงมีบุตรให้ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ มากให้บุตรเป็นอิสระมากกว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาระดับต่ำ ซึ่งเด็กวินัยและลงโทษบุตรรุนแรง ส่วนเคย์ พบว่าผู้เลี้ยงดูที่มีการศึกษาและฐานะค่านั้นขาดความสามารถที่จะได้เหตุผลแก่เด็กจึงใช้อารมณ์และวางอำนาจแทน ทำให้เด็กรู้สึกเป็นศัตรู อย่างไรก็ตาม เกื้อกูล ทาสีห์ (เกื้อกูล ทาสีห์ 2514 : 113) ศึกษาพบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน มีความสามารถในการบังคับตนเอง และมีบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการสนับสนุนผลการวิจัยครั้งนี้ในด้านพฤติกรรมการปรับตัวและการแสดงออกอย่างเหมาะสม

สิ่งที่น่าจะได้พิจารณาประกอบผลการวิจัยในครั้งนี้จะได้แก่ ผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยและมีรายได้ต่ำในสังคมไทยมีเป็นจำนวนมาก และถ้าพิจารณาจากสภาพทั่วไปของการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหาเลี้ยงชีพในขณะที่งานอาชีพที่จะสามารถสร้างความมั่นคงให้ครอบครัวเป็นสิ่งที่หายากสำหรับผู้ที่มีการศึกษาน้อยและมีทุนทรัพย์ต่ำ จากองค์ประกอบทางเศรษฐกิจและการศึกษาที่ค่อนข้างขาดแคลนเช่นนี้ อาจมีส่วนผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ไม่มีลักษณะยับยั้ง (Inhibit)

เพื่อความอยู่รอดในสังคม อันเป็นลักษณะการปรับตัวเพื่อการอยู่รอดของมนุษย์ ดังที่สมิธ (Smith. 1975 : 25) ได้ให้เหตุผลว่าแรงจูงใจในการปรับตัวของสิ่งมีชีวิตคือ เมื่อกลัวภัยเสียหนึ่ง เมื่อเกรงกลัวต่อผู้ แกล่สำหรับมนุษย์นั้นมีลักษณะพิเศษคือมีสมองอยู่ในระดับที่จะใช้ทักษะในการสื่อความหมาย และปัญหาเรื่องการดำรงอยู่ของมนุษย์นั้นเกิดจากการกระทำของมนุษย์ด้วยกัน ทั้งนี้ทำให้ในการปรับตัว ต่อสู้เพื่อยังชีพอยู่จึงอาจแสดงออกมามากกว่าผู้ที่มิรู้ฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาที่สูงกว่า

จากสมมติฐานข้อที่สี่ ที่ตั้งไว้ว่า "นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีพฤติกรรมกล้าแสดงแตกต่างจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ" แต่ผลการวิจัยปรากฏว่าพบความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมคิต ไชยยันบุรณ์ (นิภา พงศ์วิรัตน์ 2520 : 14 อ้างอิงจาก สมคิต ไชยยันบุรณ์ 2510 : 26 - 27) เนเบอร์ (Nabors. 1975 : 3241 - A) คมเพชร ฉัตรฤกุล (คมเพชร ฉัตรฤกุล 2514 : 101) รัสตัน (Rushton. 1966 : 178 - 183) วัตเลย์ (Watley. 1965 : 20 - 23) ดีเซนา (Desena. 1964 : 145 - 149) และนักวิจัยอื่น ๆ อีกหลายท่าน ที่พบว่าผู้ที่มิได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสามารถในการปรับตัว ได้ดีกว่าผู้ที่มิได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{X} = 138.2866$) มีแนวโน้มที่จะกล้าแสดงออกมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ($\bar{X} = 134.7864$)

จากความโน้มเอียงดังกล่าวนี้อาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าย่อมมีแนวโน้มที่จะกล้าแสดงออกมากกว่า ดังที่ ฟาร์กัวร์ (Farguhar. 1963 : 98 - 103) ศึกษาพบว่าเมืองคัประกอบหลายอย่างที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เช่น ความสามารถในการจัดการกับความวิตกกังวล ความรู้สึกในคุณค่าของตนเอง การยอมรับจากสังคม ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ออลสัน (Olson. 1930 : 36) ซึ่งสรุปว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาสูง และ

ในทางตรงข้ามนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตามข้ออ้างอิงถึงกล่าวนี้นั้นยังมีปัญหาที่น่าสงสัยดังที่ วู้ดกี (Woody, 1969 : 87) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า "พฤติกรรมมีผลต่อผลสัมฤทธิ์หรือว่าผลสัมฤทธิ์มีผลต่อพฤติกรรม" นอกจากนั้นการวัดผลและการประเมินผลในระบบการศึกษาของเราเน้นในเรื่องความสัมฤทธิ์ทางวิชาการเท่านั้น เราไม่เคยมีการวัดและประเมินความกล้าแสดงออกของนักเรียนเลย

การที่ไม่พบความแตกต่างอย่างแท้จริงในการวิจัยครั้งนี้ สิ่งที่น่ามาประกอบพิจารณาอีกประการหนึ่งก็คือ เรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในความหมายที่เป็นคุณภาพทางความสามารถในการเรียนรู้วิชาการในโรงเรียนโดยส่วนรวม เป็นผลการวัดและประเมินความรู้ที่ครูสอน ซึ่งต้องอาศัยสมรรถนะความจำ และวัดด้วยการให้นักเรียนระลึกออกมา จึงน่าจะพิจารณาควยว่านักเรียนที่เรียนดีจะมีปัญหาทางความประพฤติน้อยจริงหรือไม่ การที่นักเรียนที่มีผลการเรียนสูงอาจมีเหตุสืบเนื่องมาจากการเป็นไปตามที่ดี เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูและปกครองอย่างเคร่งครัด จนไม่กล้าแสดงออกซึ่งความต้องการที่แท้จริงของตนก็ได้ ดังที่ เติ้มศิริ บุญยสิงห์ (เติ้มศิริ บุญยสิงห์ 2518 : ไม่ปรากฏหน้า) เสนอความเห็นว่ โรงเรียนดี ๆ ของกรมสามัญศึกษาตั้งแต่สมัยก่อนจนถึงสมัยปัจจุบันพยายามผลิตเด็กเก่งทาง "เปอร์เซนต์" ชื่อเสียงของโรงเรียนจึงขึ้นอยู่กับการได้เปอร์เซนต์ ถ้าเด็กเป็นเด็กถนัดแค่จะเรียนอื่นใดไม่สนใจ ก็เหมาะับอชยาศรัย เรียนไม่ล้มเหลวล้มตา จนไม่มีเวลาพอจะก่อปัญหาให้โรงเรียน ไม่สนใจจะพัฒนาการด้านอื่น ๆ เลยทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงว่าปกครองดี เด็กไม่มีปัญหา ดังนั้นการที่ไม่พบความแตกต่างในพฤติกรรมกล้าแสดงออกระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันในการวิจัยครั้งนี้ จึงอาจเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าการศึกษาวิชาการในโรงเรียน กับความสามารถในการแสดงออกซึ่งเสรีภาพทางอารมณ์ และสิทธิส่วนบุคคลมีความเกี่ยวข้องกันน้อย หรืออาจเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามก็ได้ กล่าวคือ นักเรียนที่ไม่กล้าแสดงออกอาจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงก็ได้ ดังที่เฟนสเตอร์ไฮม์ (Fensterheim and Baer, 1975 : 20) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้คนไม่กล้าแสดงออกว่าเนื่องจากการได้รับรางวัลหรือการยกย่องในทางที่ผิด จนบุคคลนั้นเกิดความเคยชินจากการเรียนรู้ดังกล่าว เช่น ในโรงเรียนเมื่อครูผู้สอน

กับนักเรียนที่ยังและตั้งใจเรียน ไม่มีปัญหาช่วงพักถาม ไม่สงสัยถึงวิธีการสอนและระบบบริหาร
ของโรงเรียน ไม่โต้แย้ง ปฏิบัติตามคำสั่งครูอย่างเคร่งครัด

เหตุผลที่เฟนสเตอร์โฮมกล่าวไว้ข้างต้น นอกจากจะมีส่วนชี้ให้เห็นความอาจเป็นไปได้
ที่ว่าเหตุใดจึงไม่พบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนสูงและต่ำ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเนื่องจากความขัดแย้งทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวนักเรียน
กับครูผู้สอน ยังเป็นข้อสนับสนุนผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่สอง ซึ่งพบว่านักเรียนที่ได้รับการ
การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตยมีพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกสูงกว่านักเรียน
ที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์แบบอัตตาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าครูที่ปฏิบัติต่อนักเรียน
อย่างเข้มงวดกวดขัน คาดหวังจากนักเรียนมากเกินไป ไม่ปล่อยโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น
มีส่วนทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ส่วนนักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตยนั้นมีพฤติกรรม
กลุ่มแสดงออกสูงกว่านั้นเป็นเพราะเด็กมีความรู้สึกว่าเขาได้รับการยกย่อง ได้รับการยอมรับ และ
มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จด้วยตัวของเขาเอง ครูแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้นักเรียน
เป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ ไม่กีดกันการเก็บกอดอารมณ์หรือยับยั้งการกระทำของตนเอง ทำให้
เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีลักษณะหนีสังคม ผลการวิจัยในข้อนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ
จิรพร โพธิ์สุวรรณ (จิรพร โพธิ์สุวรรณ 2519 : 46) ประคอง ประสิทธิ์พร (ประคอง
ประสิทธิ์พร 2519 : 46) พินิจ นิวาสะบุตร (พินิจ นิวาสะบุตร 2519 : 43) และสมบูรณ์
ทองศิลป์ (สมบูรณ์ ทองศิลป์ 2519 : 51) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู
กับนักเรียนแบบประชาธิปไตย มีบุคลิกภาพแสดงตัว มีการปรับตัว มีความคิดสร้างสรรค์ และมี
ลักษณะของความเป็นผู้นำ มากกว่านักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์แบบอัตตาธิปไตย

จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่เจ็ดที่ว่า "นักเรียนชายมีพฤติกรรมกลุ่มแสดงออกแตกต่างจาก
นักเรียนหญิง" นั้นพบว่าผลเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้อง
กับผลการวิจัยของ ละเอียก ชูประยูร (ละเอียก ชูประยูร 2521 : 18) ที่พบว่าเพศชายมี
พฤติกรรมกลุ่มแสดงออกมากกว่าเพศหญิง เหตุที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดู กล่าวคือ

พ่อแม่ไทยนั้นให้อิสระแก่ลูกชายมากกว่าลูกสาว จึงเป็นเหตุให้เด็กชายมีความเป็นตัวของตัวเอง และเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าเด็กหญิง กล่าวคือสนใจด้วยตนเอง นอกจากนี้เบนเนต (Bennett and others. 1959 : 101 - 105) ยังพบว่าเพศหญิงเป็นเพศที่เก็บความรู้สึกไวภายในมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมกำหนดบทบาทของเพศหญิงให้อยู่ในกรอบประเพณีและวัฒนธรรมอันถึงงาม ทำให้เพศหญิงต้องคอยระมัดระวังในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ผลที่ออกมาจึงทำให้เพศหญิงมีความกล้าแสดงออกน้อยกว่าเพศชาย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่สอง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาค่าที่พฤติกรรมกล้าแสดงออก ของนักเรียนทั้งในลักษณะรวมและจำแนกตามตัวแปร (ตาราง 7-28) จะเห็นว่าผลที่ออกมาเป็นลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่มีความกล้าแสดงออกมากหรือน้อยในพฤติกรรมที่เหมือน ๆ กัน จะแตกต่างกันบ้างก็เพียงหาค่าที่ของพฤติกรรมบางพฤติกรรมเท่านั้น พฤติกรรมที่นักเรียนกล้าแสดงออกมากในอันดับต้น ๆ ได้แก่ กล่าวคำขอโทษเมื่อทำผิด เล่าในสิ่งที่ตนได้พบเห็นมา ถามเพื่อนหรือคนอื่นเมื่อเกิดความสงสัย ยืมหักทากกับคนที่รู้จักแต่ยังไม่สนิทสนม กล่าวคำยกย่องชมเชยผู้รักใคร่หรือสนใจต่อหน้า ส่วนพฤติกรรมที่นักเรียนกล้าแสดงออกน้อยในอันดับต้น ๆ ได้แก่ ผิดนัดกับเพื่อน เมื่อมีธุระจำเป็น บอกว่าคนที่นับถือเมื่อเขาผิดสัญญา ให้เพื่อนรุ่นน้องคอย ขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยวและค้างบ้านเพื่อน เตือนให้ครูทราบดีว่าตนขี้โมโหเรียนแล้ว เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวมีข้อที่น่าสังเกตคือ สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่น ซึ่งมีลักษณะเฉพาะวัยที่อยากเข้าร่วมกับกลุ่มเพื่อน ต้องการการยอมรับและความไว้วางใจจากเพื่อน ในขณะเดียวกันอิทธิพลของผู้มีอาวุโสมากกว่า เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ก็ยังคงมีอยู่ ดังจะเห็นได้จากการไม่กล้าขออนุญาตผู้ปกครองไปเที่ยว และไม่กล้าบอกครูเมื่อเห็นว่าหมดเวลาเรียนแล้ว เป็นต้น ลักษณะเช่นนี้ เฟนสเตอร์ไฮม์และแบร์ (Fensterheim and Baer. 1975 : 27) กล่าวว่าคนวัยรุ่นมักก่อรูปแบบของพฤติกรรมซึ่งมีเป้าหมายเพื่อความมั่นคงจากเพื่อนสนิทมากกว่าผู้ปกครอง ความอบอุ่น ปลอดภัยของวัยรุ่นจะได้อาจการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน ตลอดจนได้รับการยอมรับและไว้วางใจ อย่างไรก็ตามการที่วัยรุ่นแสดงออกต่อเพื่อนอย่างเปิดเผยและจริงจัง กลัวการผิดนัดผิดสัญญา

เป็นลักษณะร่วมของวัยนี้ แต่พฤติกรรมที่แสดงออกไป เช่นนี้ ยังคงอยู่ต่อไป เด็กวัยรุ่นจะไม่บรรลุวุฒิภาวะ เป็นคนที่มีบุคลิกแบบยับยั้งชั่งใจอยู่ตลอดเวลา เพราะไม่ยอมทิ้งลักษณะอิงกลุ่ม มักกังวลว่าผู้อื่นจะคิดอย่างไรกับตน และตัดสินใจการกระทำของตนเองด้วยความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ไม่เป็นตัวของตัวเอง เพราะเชื่อว่าความคิดเห็นที่ขัดแย้งไม่ตรงกับของคนอื่น จะทำให้ตนไม่ได้รับการยอมรับ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้จะมีคุณค่าอย่างแท้จริง ก็ขึ้นอยู่กับผู้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามสภาพความต้องการและปัญหา ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางที่อาจนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ในสถานต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. แม้ผลการทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 1 จะพบว่าพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในแบบที่ต่างกันจะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม แต่ที่พบแนวโน้มว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียน และแบบปล่อยปละละเลย ดังนั้นจึงควรอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยความรักความเข้าใจไม่ใช้อำนาจบังคับข่มขู่ให้เด็กเกิดความกลัว หรือวิตกกังวล หรือสร้างเงื่อนไขคาดหวังจากเด็กมากเกินไป ทั้งนี้เพื่อจะช่วยให้เด็กพัฒนาความรู้สึกมั่นคงทางอารมณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้ใหญ่ใกล้ชิดเด็ก เช่น บิดามารดา ผู้ปกครอง ตลอดจนญาติพี่น้องที่มีอายุไล่กว่าควรกระทำตัวเป็นแบบอย่าง โดยเปิดเผยความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง ไม่ควรปฏิบัติตามใจและความต้องการของเด็กเสมอไปในทุกกรณี เพื่อให้เด็กจะได้เรียนรู้ว่าความสมหวังและความผิดหวัง เป็นสิ่งธรรมดาที่อาจเกิดขึ้นได้เสมอ และยอมรับในข้อจำกัด สิทธิ หน้าที่ของตนเช่นเดียวกับของคนอื่น นอกจากนี้การสนับสนุนโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกในสถานการณ์ที่เหมาะสม ไม่ยับยั้งห้ามปรามหรือลงโทษเด็ก จะทำให้เด็กเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางสังคมจากการกระทำของตนเองและสามารถเลือกแบบแผนการปฏิบัติตน ในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ และจะเป็นเด็กที่กล้าแสดงออกมากกว่าเด็กที่ได้รับการสอนแบบข่มขู่ด้วยคำพูดและการกระทำจากบุคคลหนึ่งบุคคลใด

2. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตยมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการปฏิสัมพันธ์แบบอัตตาธิปไตย ดังนั้นการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในสถานศึกษา ควร เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนได้มีโอกาสแสดงความสามารถ ความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของครูควรอยู่ในฐานะที่ไม่คาดหวังสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากเด็กมากเกินไปจนเกิดสภาพกดดันโอกาสในการแสดงออกของเด็ก เช่น การมุ่งสอนเนื้อหาสาระทางวิชาการ เพื่อคาดหวังผลสัมฤทธิ์ที่สูงจากเด็ก ปล่อยปละละเลยไม่สนใจพฤติกรรมหรือชีวิตส่วนตัวของเด็ก หรือควบคุมเข้มงวดในระเบียบเพื่อให้เด็กเป็นคนสงบเรียบร้อยมากเกินไป เป็นต้น การกระทำดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทำให้เด็กเป็นคนที่ขี้อาย ไม่มั่นใจในตัวเอง ไม่กล้าแสดงออก หรือเป็นนักเรียนที่ก้าวร้าวเมื่ออยู่ลำพังครู การสนับสนุนให้นักเรียนกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมนั้น ครูควร เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกในทุกโอกาสที่เป็นไปได้ และควรจัดกิจกรรมกลุ่มให้เด็กได้มีโอกาสร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เรียนรู้ถึงสิทธิที่ตนพึงมีในฐานะที่เป็นเสรีชน ซึ่งสามารถกระทำการต่าง ๆ ด้วยความเป็นตัวของตัวเอง ไม่หลงเชื่อหรือคล้อยตามผู้อื่นง่าย ๆ

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคมควรพิจารณาส่งเสริมความเจริญทางเทคโนโลยีให้กว้างขวางออกไปสู่ชนบทมากยิ่งขึ้นกว่าเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะการวิจัยครั้งนี้พบว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเมืองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงกว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบท การกระจายความเจริญออกสู่ชนบทนั้นเพื่อลดช่องว่างในโอกาสต่าง ๆ ระหว่างคนที่อยู่ในเมืองกับคนที่อยู่ในชนบท ทั้งนี้เนื่องจากบุคลิกภาพของบุคคลพัฒนาขึ้นได้ย่อมมีผลจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งนอกเหนือจากสภาพครอบครัวและโรงเรียนแล้ว ชุมชนก็ถือเป็นสถานที่สำคัญในการเสริมสร้างบุคลิกภาพ ชุมชนที่ขาดความสะดวกในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ขาดโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา มีใจร้ายชุกชุม ขาดความมั่นคงปลอดภัยในทรัพย์สิน บุคคลจะมีลักษณะขาดความไว้วางใจ หวาดระแวงคนแปลกหน้า เชื่อถือในสิ่งที่ขาดเหตุผล เพราะมีความวิตกกังวล เป็นที่พึง ลักษณะดังกล่าวจะขัดขวางพัฒนาการของการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

4. สนับสนุนและเผยแพร่หลักแห่งความเสมอภาคเกี่ยวกับบทบาททางสังคมและสิทธิของสตรี เพราะผลการวิจัยพบว่าเด็กหญิงกล้าแสดงออกน้อยกว่าชาย ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องมาจากค่านิยมและความคาดหวังทางสังคมดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนองค์กรทางสังคมอื่นๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคมได้สนับสนุนและส่งเสริมให้สตรีได้มีโอกาสแสดงออกในสังคมและมีบทบาทรับผิดชอบมากขึ้นเท่าเทียมกับบุรุษ หลีกเลี่ยงการปลูกฝังค่านิยมบางประการที่ขัดแย้งหรือปิดกั้นโอกาสและสิทธิในการแสดงออกของสตรีทั้งในค่านิยมกิจกรรมภายในครอบครัว ในโรงเรียน หรือสถาบันทางการศึกษา ในสถานที่ทำงานของรัฐหรือของเอกชน ตลอดจนบทบาทวิถีทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิดังกล่าว

5. การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของตัวแปรอิสระที่ศึกษาเพียง 7 ด้าน คือ วนิธของการอบรมเลี้ยงดู วนิธของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ภูมิสำเนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดา และเพศเท่านั้น แต่การที่บุคคลจะกล้าแสดงออกมาน้อยเพียงใดนั้นอาจมีองค์ประกอบนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว เป็นคนว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพด้านอื่นๆ ของบุคคลนั้น เป็นต้น ดังนั้นในการพิจารณาผลการวิจัยครั้งนี้ควรไต่ถามถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่อาจส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมาน้อยต่างกันด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาในเรื่องเดิมโดยเปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แตกต่างไปจากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกัน
2. จัดสร้างแบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออกในลักษณะอื่นที่แตกต่างจากที่ผู้วิจัยสร้าง
3. ศึกษาพฤติกรรมกล้าแสดงออกกับตัวแปรอื่นๆ เช่น กลุ่มเพื่อน แบบอย่างทางสังคม บุคคลในกลุ่มอาชีพต่างๆ ชั้นสังคม และนักเรียนในโรงเรียนต่างประเภทกัน เป็นต้น
4. ทดลองค้นคว้าหาวิธีที่เหมาะสมในการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ប្រធានាធិបតី

บรรณานุกรม

- ก้อ สวัสดิพานิช และคนอื่นๆ วิชาครูสอน 3 จิตวิทยา โรงพิมพ์คุรุสภา 2513,
270 หน้า
- เกื้อกูล ทาสิทธิ์ การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประเพณีของบิคมารคากับบุคลิกภาพของบุคคล
จากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน ปรินิพนธ์ ค.ม. คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516, 67 หน้า อักสำเนา
- โกศล อรรถชาติ การศึกษาทัศนคติประชาธิปไตยของนักเรียนอาชีวศึกษาระดับ ม.ศ.6
เขตการศึกษา 2 ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519,
53 หน้า อักสำเนา
- ✓ จีรพร โพธิ์สุวรรณ ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอน
การสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพเกี่ยวกับแรงจูงใจของนักเรียน
ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519, 55 หน้า อักสำเนา
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ วิชาปฐมนิเทศทางการศึกษา มงคลการพิมพ์
2509, 168 หน้า
- ✓ ชนะ นิลรัตน์ การศึกษาทัศนคติแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขต
การศึกษา 2 ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519, 69
หน้า อักสำเนา
- ฐีพ อ่อนโคกสูง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่น
ในตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ปรินิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร 2516, 104 หน้า อักสำเนา

✓ ชูศรี หล็กเพชร ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อมั่นในตนเองและ
คุณธรรมแห่งพลเมืองดี ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2517, 101 หน้า อักข่าเนา

คณีย งามมานะ ความรู้สึกรับผิดชอบ ความอยากรู้อยากเห็นและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย กับแบบเอาใจใส่เกินไป
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2518, 49 หน้า อักข่าเนา

✓ ดวงเคื่อน หันธุมนาวัน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก จริยธรรมของเยาวชนไทย
รายงานการวิจัยฉบับที่ 21 โรงพิมพ์การศาสนา 2520, 337 หน้า อักข่าเนา

✓ ถวิล ชาราโกชน์ แบบการอบรมเลี้ยงดูและผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ที่มีต่อการพัฒนาการ
ด้านการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกวิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปรินญาณิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2520, 107 หน้า อักข่าเนา

✓ นิภาพร จินดาวัตน์ ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนกับความสามารถ
ในการปรับตัวทางสังคม ปรินญาณิพนธ์ ก.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2512, 44 หน้า อักข่าเนา

✓ ประคอง ประสิทธิ์พร ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียน
การสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการปรับตัวของนักเรียน ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519, 56 หน้า อักข่าเนา

ปราชญ์ลาภัน กัณเฑนทร ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการตอบสนองระหว่างบุคคล ความ
เกรงใจ และการปรับตัว ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร
2515, 235 หน้า อักข่าเนา

ประสิทธิ์ บัวคลี่ การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความเกรงใจ และความคิด
สร้างสรรค์ของนักเรียนในต่างจังหวัด นักเรียนในกรุงเทพ และนักเรียนนานาชาติ
ปริญญาโท กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2514, 148 หน้า อักสำเนา

✓ พินิจ นิวาตะบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอน
กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ปริญญาโท
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519, 52 หน้า อักสำเนา

พิรพงศ์ สิริวัฒนางกูร การเปรียบเทียบพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ได้
รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกหัดฟิตเนสเอง กับแบบยับยั้งการฟิตเนสเอง ศึกษานิเทศก์
ปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดชลบุรี ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ 2520, 111 หน้า อักสำเนา

ไพฑูรย์ ช่างเรียง ลักษณะสังคมไทยและการปกครองของไทย สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์
2514, 220 หน้า

✓ มัญฉรี มุนนาค การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประเพณีของนิคมการค้ากับบุคลิกลักษณะของเด็ก
ในพระนครและต่างจังหวัด ปริญญาโท ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514,
113 หน้า อักสำเนา

✓ ยุพิน นิสัยนัต การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ การปรับตัว และ
กิจกรรมในวิทยาลัยของนักศึกษา ป.กศ.ปีที่ 2 วิทยาลัยครูในจังหวัดพระนครและธนบุรี
ปริญญาโท กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2515, 115 หน้า อักสำเนา

รัตนา ปะบุตร ความขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับนักเรียนกับนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรม
เชิงนิเสธ และนิมานของนักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ปริญญาโท
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2520, 74 หน้า อักสำเนา

ละเอียด บุรุษ "การกึ่ง Assertive Behavior ในผู้ร่วมทีมจิตเวช"

วารสารจิตวิทยาคลินิก 1 7 • 15 เมษายน 2521

วรรณี รักธรรม การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์และความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กไทยเชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีน ปรินทิพย์ กต.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 70 หน้า อักสำเนา

วันเพ็ญ อายุการ การศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพเก็บตัว แสงแก้ว การยอมรับตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น ในโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดชลบุรี ปรินทิพย์ กต.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2512, 163 หน้า อักสำเนา

วาสนา อิมโอรุ ความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งของพ่อแม่และบุคลิกภาพเก็บตัวแสงแก้ว ของวัยรุ่น ปรินทิพย์ กต.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2518, 87 หน้า อักสำเนา

วิราพร เทพวิระพงศ์ ความเกรงใจกับพฤติกรรมแก้ปัญหาในกลุ่ม (Krengsomai and the Group Problem-Solving Behavior) ปรินทิพย์ กต.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2514, 253 หน้า อักสำเนา

วิรุทธ วิเชียรโชติ ความเกรงใจในคนไทย 2515, 134 หน้า อักสำเนา

เศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, สมาคม พัฒนาการของเด็กและครอบครัว วิบูลย์กิจ 2512, 113 หน้า

✓ สมบูรณ์ ทองศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอน
กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเป็นผู้นำของนักเรียน ปรวิญญานีพนธ์ กศ.ม. มหา
 วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519, 65 หน้า อัดสำเนา

สมาน กำเนิด การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีผลต่อการปรับตัวของเด็ก ปรวิญญานีพนธ์
 กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2520, 64 หน้า อัดสำเนา

สาโรช บัวศรี แนวคิดในการบริหารการศึกษา มงคลการพิมพ์ 2503, 98 หน้า

✓ ฤทธิ์ ชื่นมณูญ จิตวิทยาเกี่ยวกับโรคจิต โรคประสาทและความผิดปกติทางเพศ
 กรุงสยามการพิมพ์ 2518, 204 หน้า

อรนุช หลิมประเสริฐ การศึกษาเปรียบเทียบเด็กในเมืองและชนบทเกี่ยวกับพัฒนาการของ
สังคมในเรื่องการอนุรักษ์ความยาว และปริมาณกับการอบรมเลี้ยงดู ปรวิญญานีพนธ์
 กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2520, 91 หน้า อัดสำเนา

อัจฉรา เปรมเปรี๊ยะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงหัว-เก็บตัว ความเกรงใจ
และการพึ่งตนเอง ปรวิญญานีพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517,
 96 หน้า อัดสำเนา

อำพล โองเคสิม ความวิตกกังวล ความสามารถในการอ่านและลักษณะอื่นบางประการ
ของบุคลิกภาพ ปรวิญญานีพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515,
 246 หน้า อัดสำเนา

อำพา ชยสคมภ์ "เด็กกับการพัฒนาบุคลิกภาพ" วารสารแนะแนว 27 41 - 50
 มิถุนายน-กรกฎาคม 2516

- Ausubel, David P. Educational Psychology: A Cognitive View. New York, Holt Rinehart and Winston Inc., 1968. 685 p.
- Bandura, A. and R.H. Walters. Social Learning and Personality Development. New York, Holt Rinehart and Winston Inc., 1963. 329 p.
- Booney, M.E. "A Study of Constancy of Sociometric Marks Among College Students Over a Two-Year Period," Sociometry. 18: 531-542, March, 1955.
- Corey, G. Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy. California, Colo Publishing Co., 1977. 259 p.
- Desena, Paul A. "The Role of Consistency in Identifying Characteristics of Three Levels Achievement," The Personnel and Guidance Journal. 43: 145-149, October, 1964.
- Feldhusen, J.F. "Teacher's and Children's Perception of Creativity in High-Low Anxious Children," Journal of Educational Research. 58: 442-447, April, 1965.
- Fensterheim, H. and Jean Baer. Don't Say Yes When You Want to Say No. New York, Dell Publishing Co., 1975. 304 p.
- Flanders, James P. Practical Psychology. New York, Harper and Row Publishers, 1976. 304 p.
- Garbrill, Eileen D. and Cheryl A. Richoy. "An Assertion Inventory for Use in Assessment and Research," Behavior Therapy. 6: 350-361, January, 1975.
- Garrett, Henry E. Statistics in Psychology and Education. Bombay, Vakins, Fetter and Simons Private Ltd., 1966. 461 p.

- Hall, C.S. and G. Lindzey. Theories of Personality. New York, John Wiley and Sons Inc., 1962. 571 p.
- Harlock, E.B. Child Development. New York, McGraw-Hill Book Co., 1963. 237 p.
- Krumboltz, John D. and Carl E. Thoresen. Behavioral Counseling: Cases and Techniques. New York, Holt Rinehart and Winston Inc., 1969. 571 p.
- Lazarus, Arnold A. "Behavior Rehearsal II. Non-Directive Therapy VS. Advice in Effecting Behavior Change," Behavior Research and Therapy, 4: 209-212, October 1966.
- Maccoby, Eleanor F. Development of Sex Differences. California, Stanford University Press, 1962. 351 p.
- Mize, S.A. "The Effect of Therapist Exhortation in Assertive Training," in Desertation Abstract International. 36: 917, August, 1975.
- Olson, M.C. Problem Tenderness in Children: A Method for Their Measurement and Description. ~~Minnesota~~, Minnesota Press, 1963. 283 p.
- Penny, R.K. "Reactive Curiosity and Manifest Anxiety in Children," Child Development. 36: 697-702, March, 1965.
- Phelps, Neal Robert. "Teacher and Student Perception of Problems of Adolescents in a Rural Kansas School District," in Desertation Abstract International. 33: 3303-3304, January, 1973.
- Rathus, Spencer A. and Jeffrey S. Nevid. Behavior Therapy. New York, New American Library, 1978. 312 p.
- Rushton, James. "The Relationship Between Personality Characteristics and Scholastic Success in Eleven Year Old Children," The British Journal of Educational Psychology. 36: 178-183, June, 1966.

- Salter, Andrew. The Conditioned Reflex Therapy. New York, -Pergamon Press, 1966. 208 p.
- Sirason, Seymour B. Anxiety in Elementary School Children: A Research Report. New York, John Wiley and Son, 1960 351 p.
- Smith, Mavel J. When I say no I Feel Guilty. New York, Dial Press, 1975. 328 p.
- Weigand, George. "Adaptiveness and the Role of Parent in Academic Success," The Personnel and Guidance Journal. 25:518-522, June, 1977.
- Willerman, Lee. "Infant Development: Pre-School I.Q. and Social Class," Child Development. 41: 69-76, March, 1970.
- Woody, Robert H. Behavioral Problem Children in the Schools. New York, Merridith Operation, 1969, 264 p.
- Wolpe, Joseph. "Behavior Therapy in Complex Neurotic States," Research in Psychotherapy. 3: 130-139. 1968.
- _____. "Reciprocal Inhibition as the Main Basis of Psychotherapeutic Effects," in Behavior Therapy and the Neurosis, p. 85-113, New York, Pergamon Press, 1960.
- _____ and Lazarus M. Behavior Techniques. New York, Pergamon Press, 1966. 265 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถามและแบบทดสอบ

แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำตอบตอนนี้เป็นคำตอบเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน ขอให้ท่านขีดเครื่องหมาย ถูก(✓) หรือเติมข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านลงในช่องว่างที่กำหนดให้ โดยไม่ต้องลงชื่อ เพราะคำตอบที่ได้จะพิจารณาเป็นส่วนรวม ไม่เจาะจงเป็นของผู้นี้

เพศ.....ชาย

ภูมิลำเนา.....ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

.....หญิง

.....นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

การศึกษาของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

.....มากกว่า 4,000 บาท

.....ไม่เคยเข้ารับการศึกษานในโรงเรียน

.....2,000-4,000 บาท

รับการศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

.....น้อยกว่า 2,000 บาท

.....สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่ไม่เกินชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า

.....สูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลการเรียน.....เปอร์เซ็นต์ หรือ เกรดเฉลี่ย.....

มีแบบทดสอบที่ท่านต้องตอบอีก 3 ฉบับ คือ แบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดู แบบทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และแบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออก ขอให้ท่านตอบแบบทดสอบทุกฉบับให้ครบทุกข้อ อย่าเว้นข้อใด เพราะแบบทดสอบฉบับใดที่ท่านได้คำตอบไม่ครบถ้วนทุกข้อ จะไม่เป็นประโยชน์ใดๆต่อการวิจัยครั้งนี้

แบบทดสอบการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจงการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบทั้งหมดมี 60 ข้อ ถามเกี่ยวกับความรู้สึกที่นักเรียนมีต่อการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ พ่อแม่ที่กล่าวถึงในแบบทดสอบ หมายถึง บุคคลที่ได้อบรมเลี้ยงดูนักเรียนมาเป็นเวลานานที่สุด อาจเป็นพ่อแม่ ลุง ป้า อา พระภิกษุ หรือบุคคลอื่นก็ได้

วิธีตอบแบบทดสอบ

ในข้อใดๆจะมีช่องสำหรับตอบ 5 ช่อง ให้นักเรียนระลึกถึงเหตุการณ์ที่ล่วงมาว่าพ่อแม่ได้ปฏิบัติกับนักเรียนในลักษณะใด แล้วเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ โดยการกาเครื่องหมายถูก(✓) ลงในช่องที่ต้องการตอบ ดังตัวอย่าง

วิธีที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(๐) พ่อแม่ยินดีให้ความคิดเห็นเมื่อท่านต้องการปรึกษา	✓				
(๐๐) พ่อแม่ไม่อนุญาตให้ท่านไปเที่ยวนอกบ้าน			✓		
(๐๐๐) พ่อแม่ไม่เอาใจใส่ดูแลสุขภาพของท่าน					✓

จากข้อ(๐)ที่ท่านกาเครื่องหมายถูกลงในช่อง"มากที่สุด"แสดงว่า เมื่อท่านมีปัญหาต้องการปรึกษาพ่อแม่ พ่อแม่มีความยินดีและเต็มใจให้คำปรึกษาแก่ท่านมากที่สุด

จากข้อ(๐๐)ที่ท่านกาเครื่องหมายถูกลงในช่อง"ปานกลาง"แสดงว่า เมื่อท่านขออนุญาตไปเที่ยวนอกบ้าน พ่อแม่จะอนุญาตบ้างไม่อนุญาตบ้างในปริมาณเท่าๆกัน

จากข้อ(๐๐๐)ที่ท่านกาเครื่องหมายถูกลงในช่อง"น้อยที่สุด"แสดงว่า พ่อแม่ให้ความสนใจใส่ใจดูแลสุขภาพของท่านน้อย

1. เมื่อท่านทะเลาะกับพี่ๆน้องๆ พ่อ-แม่จะตัดสินโดยไม่ลำเอียง
2. พ่อ-แม่จะพูดคุยกับท่านอย่างสนุกสนาน
3. พ่อ-แม่จัดซื้อเสื้อผ้าให้ท่านใส่อย่างพอเพียง
4. ถ้าท่านกลับบ้านค่ำ พ่อ-แม่จะเฝ้าคอย และไม่让您ทำเช่นนั้นอีก
5. พ่อ-แม่จะจัดซื้อของให้หลายๆท่านทุกคน
6. พ่อ-แม่จะทำอาหารอร่อยๆให้ท่านทาน
7. พ่อ-แม่อนุญาตให้ท่านไปเที่ยวนอกบ้านได้ตามสมควร
8. พ่อ-แม่จะดูหรือทำโทษเมื่อลูกทำผิด โดยไม่ยกเว้นคนใด
9. ในวันหยุดพ่อ-แม่อนุญาตให้ท่านทำงานส่วนตัวได้
10. พ่อ-แม่ส่งเสริมให้ท่านเรียนวิชาที่ถนัด
11. พ่อ-แม่ไม่แสดงความโกรธ เมื่อท่านชี้แจงเหตุผล
12. เมื่อท่านมีปัญหาเช่น ปัญหาเรื่องการเรียน ปัญหาเรื่องเพื่อน ท่านมักจะปรึกษาพ่อ-แม่
13. พ่อ-แม่รับฟังความคิดเห็นของท่าน
14. เวลาจะออกไปเที่ยวนอกบ้าน พ่อ-แม่มักถามท่านก่อนว่าอยากไปที่ใด
15. เมื่อท่านทำผิด พ่อ-แม่จะให้โอกาสท่านชี้แจงเหตุผล
16. เมื่อท่านไม่ทำตามที่คุณพ่อคุณแม่ต้องการ พ่อ-แม่จะถามถึงเหตุผล
17. พ่อ-แม่จะถามความคิดเห็นของท่านในเรื่องต่างๆ
18. ท่านเลือกคบเพื่อนได้ทั้งชายและหญิงโดยพ่อ-แม่ไม่ห้าม
19. พ่อ-แม่จะให้ท่านขบคิดปัญหาต่างๆด้วยตนเอง และจะช่วยเมื่อท่านคิดไม่ออก
20. เมื่อท่านทำอะไรแล้วพลาดหวัง พ่อ-แม่จะพูดยกให้กำลังใจ

21. เวลาจะไปไหนท่านต้องขออนุญาตและชี้แจงเรื่องที่จะไปให้ละเอียด
22. กลับจากโรงเรียนท่านต้องถึงบ้านตรงเวลา
23. พ่อ-แม่เคี่ยวเข็ญให้ท่านทำการบ้าน
24. ถ้าท่านขอเงินซื้อของ จะต้องชี้แจงถึงการใช้จ่ายอย่างละเอียด
25. เวลาท่านออกนอกบ้าน ถ้าพ่อ-แม่เห็นว่าไม่เหมาะสมจะให้เปลี่ยนเครื่องแต่งตัวใหม่
26. ท่านไม่ค่อยมีโอกาสดูออกไปเที่ยวนอกบ้านกับเพื่อนๆ นอกจากไปกับพ่อ-แม่
27. เมื่อท่านขออนุญาตไปเที่ยวกับเพื่อนๆ มักไม่ได้รับอนุญาต
28. ท่านจะใช้ของใช้ในครอบครัว ต้องขออนุญาตจากพ่อ-แม่
29. ในวันหยุดพ่อ-แม่ไม่อนุญาตให้ท่านไปเที่ยวนอกบ้าน
30. เมื่อพ่อ-แม่ไม่อยู่บ้าน ท่านรู้สึกสบายใจและโล่งใจมาก
31. พ่อแม่เป็นผู้กำหนดว่าท่านจะเลือกเรียนเพื่อประกอบอาชีพใด
32. ถ้าเพื่อนของท่านเป็นคนี่พ่อแม่ไม่ชอบ จะสั่งให้ท่านเลิกคบ
33. พ่อ-แม่ต้องการให้ท่านทำตามความต้องการของพ่อ-แม่
34. เมื่อท่านทำผิดจะถูกดุและลงโทษ
35. พ่อ-แม่ว่าท่านโง่เขลาเมื่อท่านชี้แจงเหตุผลให้ฟัง
36. เมื่อท่านทำผิด พ่อ-แม่จะดูท่านทันทีแม้ว่าจะไม่ใช่ที่บ้าน
37. ถ้าท่านสอบตก พ่อ-แม่จะลงโทษท่านอย่างหนัก
38. พ่อ-แม่ไม่ปลอบใจท่านเมื่อท่านได้รับความผิดหวัง
39. เมื่อท่านมีปัญหาที่โรงเรียนท่านไปกล่าวหาพ่อ-แม่ฟัง
40. พ่อ-แม่มักเป็นผู้เลือกเสื้อผ้าและแบบผมให้ท่าน

41. พ่อ-แม่ไม่ค่อยเอาใจใส่ดูแลสุขภาพของท่าน
42. พ่อ-แม่ไม่เคยว่ากล่าวตักเตือนเกี่ยวกับความประพฤติ มารยาท และการพูดจาของท่าน
43. เมื่อท่านขออะไร พ่อ-แม่ก็จะไม่ให้ แถมยังคิดว่าเสียอีก
44. เมื่อท่านมีปัญหา พ่อ-แม่ก็เฉย ท่านต้องแก้ปัญหาเอง
45. ท่านคบเพื่อนไม่ค่อยดีอะไร พ่อ-แม่ไม่สนใจ
46. ท่านจะไปเที่ยวไหน พ่อ-แม่ก็ไม่ว่า
47. ท่านต้องดูแลชีวิตเสื้อผ้าของท่านเอง
48. เวลาท่านไม่สบายหรือบาดเจ็บ ท่านต้องหิบบยามากินเอง หรือรักษาเองเสมอ
49. พ่อ-แม่ก็จะยกย่องความคิดของกันอื่นมาเปรียบเทียบกับท่าน
50. พ่อ-แม่ไม่ชมเชยเมื่อท่านทำความดี
51. พ่อ-แม่ไม่ค่อยเอาใจใส่ตัวท่าน
52. เวลาทะเลาะกับเพื่อนฝูงๆ ท่านมักจะถูกตำหนิมากกว่าคนอื่นๆ
53. หลังเลิกเรียนเมื่อท่านกลับถึงบ้าน พ่อ-แม่ไม่เอาใจใส่ถามไถ่
54. พ่อ-แม่ไม่เคยช่วยปรึกษาหารือกับท่านเมื่อท่านมีปัญหา
55. ท่านอยู่บ้านอย่างไรก็ไม่มีความอบอุ่นใจ
56. เมื่อท่านทำผิดจะถูกลงโทษหรือดูว่าอย่างรุนแรง
57. พ่อ-แม่ไม่เคยสนใจว่าท่านจะเก่งตัวอย่างไร แบบไหน
58. พ่อ-แม่ชอบไล่ให้ท่านไปอยู่ไกลๆ จะได้ไม่ทำความรำคาญให้
59. ท่านดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุจนตึก
60. พ่อ-แม่รักท่านไม่เท่ารักคนอื่นในบ้าน

แบบทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

คำชี้แจงการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบฉบับนี้ต้องการถามเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อครูส่วนมากที่เคยสอนนักเรียนมา

วิธีตอบแบบทดสอบ

ให้นักเรียนระลึกถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วพิจารณาว่าในแต่ละข้อความที่กำหนดให้ครูส่วนมากของนักเรียนมีลักษณะนิสัย เคยประพฤติปฏิบัติเหมือนกับข้อเท็จจริงในข้อความนั้นๆ หรือไม่ มากน้อยเพียงใด แล้วเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ โดยการกาเครื่องหมายถูก (/) ลงในช่องที่ต้องการตอบ ดังตัวอย่าง

วิธีที่ครูปฏิบัติหวนนักเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(๐) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดคุยนั่งลงความคิดเห็น.....	✓				
(๐๐) ครูมักสั่งให้นักเรียนทำสิ่งต่างๆ				✓	
(๐๐๐) ครูไม่ตรวจงานที่นักเรียนทำส่ง		✓			

จากข้อ(๐) ที่นักเรียนกาเครื่องหมายถูกลงในช่อง"มากที่สุด"แสดงว่าครูส่วนมากที่สุดเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดคุยนั่งลงมากที่สุด

จากข้อ(๐๐) ที่นักเรียนกาเครื่องหมายถูกลงในช่อง"น้อย"แสดงว่าครูส่วนน้อยมักสั่งให้นักเรียนทำสิ่งต่างๆ

จากข้อ(๐๐๐) ที่นักเรียนกาเครื่องหมายถูกลงในช่อง"มาก"แสดงว่าครูส่วนมากไม่ตรวจงานที่นักเรียนทำส่ง

1. เมื่อนักเรียนเสนอความคิดเห็นครูรับฟัง
2. เมื่อนักเรียนทำงานผิดพลาดครูให้โอกาสแก้ตัว
3. ครูไม่โกรธเมื่ออธิบายหลายครั้งแล้วนักเรียนไม่เข้าใจ
4. เมื่อครูอธิบายให้นักเรียนทักท้วงครูไม่โกรธ
5. ครูยินดีเป็นที่ปรึกษาเมื่อนักเรียนต้องการ
6. ครูยินดีให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน
7. ครูส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
8. เมื่อเกิดการโต้เถียงทะเลาะกันระหว่างนักเรียนในชั้นเรียน ครูจะซักถามนักเรียน
และตัดสินอย่างยุติธรรม
9. ครูลงโทษนักเรียนเมื่อมีเหตุผลสมควร
10. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดคุยกู้ภัยได้ในทุกเรื่อง
11. ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียน
12. ครูรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนแม้ว่าจะขัดแย้งกับความคิดเห็นของครู
13. ครูสนับสนุนให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่
14. ครูให้อภัยและไม่พยายามหาโทษนักเรียน
15. ครูชอบนักเรียนทุกคนโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
16. ครูไม่เชื่อคำฟ้องของนักเรียนผู้ใดจนกว่าจะแน่ใจว่าเป็นความจริง
17. ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่น
18. ครูให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน
19. ครูช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่นักเรียน
20. ครูอนุญาตให้นักเรียนหยุดเรียนในชั่วโมงของตนได้เมื่อนักเรียนมีเหตุผลเพียงพอ

21. เมื่อนักเรียนทำผิดพลาคครูตำหนิโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล
22. ครูไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน
23. ครูตำหนิหรือลงโทษนักเรียนเมื่ออยู่ต่อหน้าเพื่อนๆ เพื่อให้ได้รับความอับอาย
24. ครูให้ทำงานหรือให้ทำแบบฝึกหัดมากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงว่านักเรียนจะทำได้หรือไม่
25. ครูไม่โหมร้ายใช้อารมณ์กดดันเรื่องต่างๆและอะอะโววาย
26. ครูกลั่นแกล้งและจับผิดนักเรียน
27. ครูสนใจแต่นักเรียนที่เรียนดี
28. ครูเชียนตีสักเรียนโดยไม่มีเหตุผล
29. ครูวางอำนาจข่มขู่นักเรียน
30. ครูให้นักเรียนทำงานโดยไม่คำนึงถึงความสนใจของนักเรียน
31. เมื่อนักเรียนเพื่อนว่าหมดเวลาของครูที่จะทำการสอนแล้ว ครูแสดงความไม่พอใจ
32. เมื่อนักเรียนทำผิดครูใช้วิธีไล่นักเรียนออกจากชั้นเรียนหรือให้ยืนหน้าชั้นเรียน
33. ครูลงโทษนักเรียนเมื่อคิดว่านักเรียนทำผิดโดยไม่ถามถึงสาเหตุ
34. ในการให้คะแนนถ้ามีโอกาศครูจะให้คะแนนนักเรียนที่ครูรักมากกว่าคนอื่นๆ
35. นักเรียนรู้สึกว่ครูไม่สามารถอดกลั้นอารมณ์ร้ายในขณะที่สอน
36. ครูเป็นคนถือตัวไม่ยอมเป็นกันเองกับนักเรียน
37. เมื่อนักเรียนเรียนอ่อนในวิชาที่ครูสอน ครูจะว่านักเรียนเป็นคนโง่
38. ครูไม่ยอมให้นักเรียนคบเพื่อนต่างเพศ
39. ครูมุ่งแต่การสอนหรือให้ทำงานมากเกินไปโดยไม่ซักถามนักเรียน
40. เมื่อครูอารมณ์ไม่ดีจากที่อื่นจะเบสคองออกกับนักเรียน

41. ครูไม่ได้ถามเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียน
42. เมื่อนักเรียนพูดคำหยาบครูไม่ตักเตือน
43. ครูนั่งหลับในชั้นเรียน
44. ครูไม่อบรมสั่งสอนเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน
45. ครูเขาห้องสอนช้ากว่าเวลา
46. ครูไม่ตรวจงานที่นักเรียนทำส่ง
47. ครูสอนโดยไม่คำนึงถึงว่านักเรียนจะเข้าใจบทเรียนที่ครูสอนหรือไม่
48. เมื่อนักเรียนขาดเรียนครูเพิกเฉยไม่ถามถึงสาเหตุ
49. ครูไม่ว่ากล่าวเมื่อนักเรียนนั่งหลับในชั้นเรียน
50. ครูสอนโดยไม่คำนึงถึงว่านักเรียนจะเอาใจใส่กับบทเรียนที่ครูกำลังสอนหรือไม่
51. ครูไม่ว่ากล่าวตักเตือนเมื่อนักเรียนออกนอกห้องเรียนขณะที่ครูกำลังสอน
52. ครูแสดงอาการเหนื่อยหน่ายในขณะที่สอน
53. เมื่อครูจับได้ว่านักเรียนพูดปดครูไม่แก้ไข
54. เมื่อนักเรียนในชั้นเจ็บไข้ได้ป่วยครูแสดงอาการเฉยเมย
55. ครูออกนอกห้องเรียนก่อนหมดเวลา
56. ครูทำเพิกเฉยไม่สนใจเมื่อนักเรียนไม่ส่งงานที่ครูสั่ง
57. ครูขาดสอนโดยไม่บอกกล่าวให้นักเรียนทราบ
58. ครูปล่อยให้ให้นักเรียนเล่นหรือคุยกันในขณะที่ครูสอน
59. ครูนำงานส่วนตัวเข้าไปทำในชั้นเรียน
60. ครูละเลยเมื่อนักเรียนแต่งกายผิดระเบียบ

แบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออก

คำชี้แจงการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบทั้งหมดมี 50 ข้อ ในการตอบแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นการวัดระดับของความไม่สบายใจเมื่อแสดงพฤติกรรมนั้นๆ

ตอนที่ 2 เป็นการวัดความถี่ในการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ

วิธีตอบแบบทดสอบ

ในการตอบแบบทดสอบนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน เพื่อป้องกันความสับสนและเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง โปรดตอบคำถามให้เสร็จทีละตอน แล้วจึงค่อยทำตอนต่อไป ทุกตอนให้ทำในกระดาษคำตอบ

ตอนที่ 1 คนส่วนมากมีประสบการณ์จากความยากลำบากในการแก้ปัญหาการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องแสดงความกล้าในบางโอกาส เช่นการปฏิเสธที่จะทำตามคำขอร้องของผู้อื่น การกล่าวถ้อยแถลงของชมเชยผู้อื่น หรือแสดงความไม่เห็นด้วยกับความตักเตือนกระทำของผู้อื่น เป็นต้น ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อความ แล้วแสดงระดับของความไม่สบายใจ หรือความวิตกกังวลของนักเรียนเมื่อต้องกระทำสิ่งนั้น โดยการกาเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องที่ต้องการตอบตามความรู้สึกที่แท้จริง เพียงข้อละ 1 ช่องเท่านั้น ตัวอย่าง เช่น

พฤติกรรม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(๐) นาลี ของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า.....					✓
(๐๐) บอกให้เพื่อนหยุด ารกระทำที่รบกวนจิตใจท่าน.....		✓			

จากข้อ(๖) ที่กาเครื่องหมายถูกลงในช่อง"น้อยที่สุด"แสดงว่าเมื่อท่านต้องนำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคือร้านค้า ท่านมีความรู้สึกไม่สบายใจเพียงเล็กน้อย หรือรู้สึกเฉยๆ

จากข้อ(๗) ที่กาเครื่องหมายถูกลงในช่อง"มาก"แสดงว่าเมื่อมีผู้หนึ่งผู้ใดกระทำสิ่งที่รบกวนจิตใจท่าน และท่านบอกให้เขาหยุดการกระทำนั้นท่านมีความรู้สึกไม่สบายใจมาก

ตอนที่ 2 เมื่อทำข้อที่หนึ่งเสร็จแล้ว ในอ่านข้อความในแต่ละข้อใหม่อีกครั้ง แล้วแสดงระดับความถี่หรือความเป็นไปได้ในการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ โดยการกาเครื่องหมายถูก

() ลงในช่องที่ต้องการตอบ เพียงข้อละ 1 ช่องเท่านั้น

กระทำบ่อยที่สุด หมายถึง ความถี่ของการกระทำมากกว่าร้อยละ 80

กระทำบ่อย หมายถึง ความถี่ของการกระทำร้อยละ 60 - 80

กระทำปานกลาง หมายถึง ความถี่ของการกระทำร้อยละ 40 - 60

กระทำน้อย หมายถึง ความถี่ของการกระทำร้อยละ 20 - 40

กระทำน้อยที่สุด หมายถึง ความถี่ของการกระทำน้อยกว่าร้อยละ 20 รวมถึง

ไม่เคยกระทำเลย

1. บอกกับผู้อื่นว่าคุณชอบเขา
2. นำสิ่งของที่มีค่าหนีไปคืนร้านค้า
3. บอกกับบุคคลอื่นให้ทราบถึงข่าวที่เกี่ยวข้องกับตัวท่าน
4. ปฏิเสธเมื่อผู้ขายคะยั้นคะยอให้ท่านซื้อสินค้าที่ท่านไม่ต้องการ
5. วิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของผู้อื่นก่อนหน้าและพูดตามตรง
6. ขอร้องให้ผู้อื่นนำสิ่งของที่ยืมท่านไปมาคืน
7. ยอมรับคำยกย่องชมเชยจากผู้อื่น
8. บอกกับเพื่อนหรือคนที่ทำงานควยว่าสิ่งที่เขาพูดหรือกระทำบางอย่างเป็นที่รบกวนจิตใจท่าน
9. บอกให้บุคคลหยุดการกระทำสิ่งที่รบกวนท่าน

10. ขณะที่อยู่ในชั้นเรียนท่านจะถามทุกครั้งที่ไม่เข้าใจ
11. สบตาเมื่อสนทนากับผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีอาวุโสมากกว่าท่าน
12. ท่านเดินเข้าไปในหมู่คนหลายๆหรือในห้องประชุมตามลำพัง
13. ท่านเล่าในสิ่งที่ได้พบเห็นมา
15. ท่านถามเพื่อนหรือคนอื่นๆเมื่อเกิดความสงสัย
16. เมื่อมีคนวิพากษ์วิจารณ์หรือติเตียนท่าน ท่านแสดงการยอมรับและชี้แจงข้อเท็จจริง
17. ท่านเป็นผู้หาเรื่องมาเริ่มต้นการสนทนากับคนที่เพิ่งรู้จักกันใหม่ๆ
18. คัดค้านไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของครูอาจารย์เมื่อท่านคิดว่าไม่ถูกต้อง
19. เพื่อนให้กรูทราบดีว่าหมดชั่วโมงเรียนแล้ว เมื่อเห็นครูกำลังสอนต่อไป
20. นิพนธ์กับเพื่อนเมื่อท่านมีธุระจำเป็น
21. ทอว่าเมื่อเพื่อนนิพนธ์กับท่าน
22. ตักเตือนเพื่อนตรงๆเมื่อเพื่อนทำผิด
23. ขออนุญาตขอยืมไปเที่ยวและกั๋นบ้านเพื่อน
24. ขอร้องบิดามารดาให้ทำกิจส่วนตัวบางอย่างให้ท่าน
25. แสดงความคิดเห็นโต้แย้งบิดามารดาด้วยเหตุผล
26. พาเพื่อนมาร่วมสนุกที่บ้าน เช่น เลี้ยงอาหาร
27. ปรับทุกข์กับบิดามารดา
28. แสดงความโกรธของท่านให้ญาติพี่น้องได้เห็นเมื่อท่านไม่พอใจเขา
29. เมื่อผู้อื่นทำสิ่งของเครื่องใช้ของท่านเสียหาย ท่านยอมรับเงินเป็นค่าตอบแทน
30. บอกให้คนข้างบ้านหรือเสียงวิทยุหรือโทรทัศน์ในขณะที่ท่านทบทวนบทเรียนหรือเตรียมตัวสอบ
31. ทอว่าคนที่ท่านนับถือเมื่อเขาผิดสัญญา

32. ให้นักเรียนรุ่นน้องคอยเมื่อท่านคิดอะไร
33. บอกคนขายของให้เขาทราบว่าเราขายของผิดราคา
34. ทดลองทำงานขายบัตรชมภาพยนตร์ เมื่อเราขายเกินราคา
35. เมื่อบริการเสิร์ฟอาหารผิดประเภทจากที่ท่านสั่ง ท่านไม่ยอมรับ
36. บอกเพื่อนสนิทว่าเขาพูดและทำในสิ่งที่ท่านไม่ชอบ
37. กล่าวคำยกย่องชมเชยผู้ที่ท่านรักใคร่ หรือสนใจต่อหน้า
38. กล่าวคำขอโทษเมื่อท่านทำผิด
39. ยืมตกทายกับคนที่ท่านรู้จักแต่ยังไม่สนิทสนม
40. พูดแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากผู้ที่ท่านกำลังสนทนากัน
41. ยอมรับว่าไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูสอน
42. ขอร้องให้มีการรวมปรึกษาหารือในปัญหาที่ท่านข้องใจ
43. ปฏิเสธไม่ให้เพื่อนยืมสมุดการบ้านไปลอก
44. ยอมรับกับผู้อื่นว่าท่านมีความหยาบกระด้างและต้องการความเห็นใจจากเขา
45. ยอมรับกับผู้อื่นว่าท่านไม่มีความรู้ในบางสิ่งบางอย่าง
46. ปฏิเสธเมื่อเพื่อนขอยืมเงินไปใช้ในสิ่งที่ไม่จำเป็น
47. ซักถามเรื่องส่วนตัวของเพื่อนหรือครู
48. บอกให้เพื่อนที่ท่านรู้สึกรำคาญมากเกินไปหยุดพูด
49. เมื่อมีผู้ขอร้องให้ท่านไปงานสังสรรค์ และท่านไม่พร้อมที่จะไป ก็ปฏิเสธตามตรง
50. ถามผู้อื่นว่าท่านทำให้เขาโกรธเคืองหรือไม่พอใจหรือไม่

กระดาษคำตอบ

กระดาษคำตอบแบบทดสอบการอบรม

เลี้ยงดู

ข้อ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.					
2.					
3.					
.					
.					
.					
60.					

กระดาษคำตอบแบบทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

ครูกับนักเรียน

ข้อ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.					
2.					
3.					
.					
.					
.					
60.					

กระดาษคำตอบแบบทดสอบพฤติกรรมกล้าแสดงออก

ตอนที่ 1 ความไม่สบายใจเมื่อแสดงพฤติกรรมตอนที่ 2 ความถี่ในการแสดงพฤติกรรม

ข้อ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.					
2.					
3.					
.					
.					
.					
50.					

ข้อ	กระทำบ่อยที่สุด	กระทำบ่อย	กระทำปานกลาง	กระทำน้อย	กระทำน้อยที่สุด
1.					
2.					
3.					
.					
.					
.					
50.					

ภาคผนวก ข

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง แสดงค่าสถิติพื้นฐาน และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบ	N	$\sum S_i^2$	S_t^2	ความเชื่อมั่น
การอบรมเลี้ยงดู				
- แบบประชาธิปไตย	100	28.2195	162.2556	0.8344
- แบบอิตาเลียน	100	29.7535	99.0378	0.7667
- แบบปล่อยปละละเลย	100	26.5106	126.2079	0.7979
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน				
- แบบประชาธิปไตย	100	20.3802	146.1287	0.8711
- แบบอิตาเลียน	100	23.1893	167.7887	0.8705
พฤติกรรมกล้าแสดงออก	100	33.4735	377.9788	0.9206

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทุกฉบับ ใช้สูตร Alpha Coefficientn ของ Gonbach

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

2. หาคะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร (Gullford. 1950 : 44)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

3. หาคความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (Ferguson. 1966 : 67)

$$s = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

4. ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{N_1} + \frac{s_2^2}{N_2}}}$$

5. ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้สูตร

$$F = \frac{MS_A}{MS_W}$$